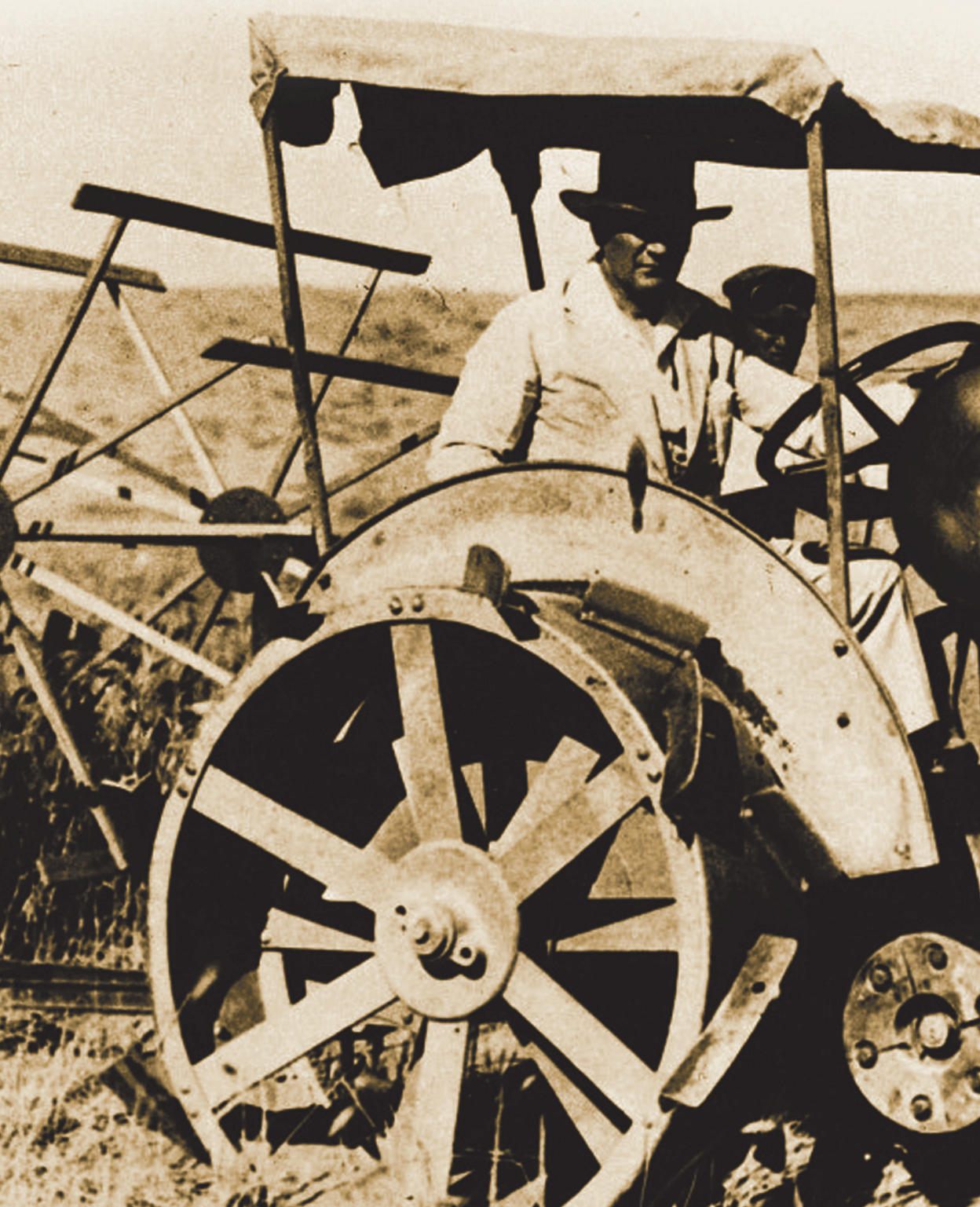

**2007 YILI
HUBUBAT RAPORU**

*“Memleketimizin Kesh-i servet etmesi
yolunu her şeyden evvel ziraatte ve
sanayi-i ziraigede aruyoruz”*

Kemal Atatürk

ÖNSÖZ

1. GİRİŞ	13
2. HUBUBATIN TANIMI, CİNS VE ÇEŞİTLERİ	14
3. DÜNYADA ÜRETİM - TÜKETİM - TİCARET - FİYAT - STOK	18
3. 1 DÜNYADA HUBUBAT ÜRETİMİ	19
3. 1. 1 Buğday Üretimi	19
3. 1. 2 Arpa Üretimi	23
3. 1. 3 Çavdar ve Yulaf Üretimi	25
3. 1. 4 Mısır Üretimi	26
3. 1. 5 Pirinç Üretimi	28
3. 2. DÜNYADA HUBUBAT TÜKETİMİ	30
3. 2. 1 Buğday Tüketimi	30
3. 2. 2 Arpa Tüketimi	33
3. 2. 3 Çavdar ve Yulaf Tüketimi	34
3. 2. 4 Mısır Tüketimi	35
3. 2. 5 Pirinç Tüketimi	37
3. 3 DÜNYADA HUBUBAT TİCARETİ	39
3. 3. 1 Buğday Ticareti	39
3. 3. 1. 1 Buğday İthalatı ve Başlıca İthalatçı Ülkeler ...	39
3. 3. 1. 2 Buğday İhracatı ve Başlıca İhracatçı Ülkeler ..	40
3. 3. 2 Arpa Ticareti	42
3. 3. 2. 1 Arpa İthalatı ve Başlıca İthalatçı Ülkeler	42
3. 3. 2. 2 Arpa İhracatı ve Başlıca İhracatçı Ülkeler	43
3. 3. 3 Mısır Ticareti	43
3. 3. 3. 1 Mısır İthalatı ve Başlıca İthalatçı Ülkeler	43
3. 3. 3. 2 Mısır İhracatı ve Başlıca İhracatçı Ülkeler	44

3. 3. 4 Pirinç Ticareti	45
3. 3. 4. 1 Pirinç İthalatı ve Başlıca İthalatçı Ülkeler	45
3. 3. 4. 2 Pirinç İhracatı ve Başlıca İhracatçı Ülkeler	45
3. 4 DÜNYADA HUBUBAT FİYATI	48
3. 4. 1 Buğday Fiyatı	48
3. 4. 2 Arpa Fiyatı	50
3. 4. 3 Mısır Fiyatı	52
3. 4. 4 Pirinç Fiyatı	52
3. 5 DÜNYA HUBUBAT STOKU	52
3. 5. 1 Buğday Stoku	52
3. 5. 2 Arpa Stoku	54
3. 5. 3 Çavdar ve Yulaf Stoku	54
3. 5. 4 Mısır Stoku	55
3. 5. 5 Pirinç Stoku	56
4. DÜNYADA ÖNEMLİ HUBUBAT ÜRETİCİSİ ÜLKELERDE ALIM VE DESTEKLEME POLİTİKALARI	58
4. 1. AB Ülkelerinde Uygulanan Ortak Tarım Politikaları	59
4. 2. ABD'de Hububat Destekleme Politikaları	62
5. TÜRKİYE'DE ÜRETİM - TÜKETİM - TİCARET - FİYAT - STOK	64
5. 1. TÜRKİYE'DE HUBUBAT ÜRETİMİ	65
5. 1. 1 Buğday Üretimi	65
5. 1. 2 Arpa Üretimi	66
5. 1. 3 Çavdar ve Yulaf Üretimi	67
5. 1. 4 Mısır Üretimi	69
5. 1. 5 Çeltik Üretimi ve Pirinç İmalatı	71
5. 2. TÜRKİYE'DE HUBUBAT TÜKETİMİ	72

5. 2. 1 Buğday Tüketimi	72
5. 2. 2 Arpa Tüketimi	73
5. 2. 3 Çavdar ve Yulaf Tüketimi	73
5. 2. 4 Mısır Tüketimi	73
5. 2. 5 Pirinç Tüketimi	74
5. 3. TÜRKİYE'DE HUBUBAT TİCARETİ	74
5. 3. 1 Buğday Ticareti	75
5. 3. 1. 1 Buğday İthalatı	75
5. 3. 1. 2 Buğday İhracatı	77
5. 3. 2 Arpa Ticareti	79
5. 3. 2. 1 Arpa İthalatı	79
5. 3. 2. 2 Arpa İhracatı	79
5. 3. 3 Mısır Ticareti	80
5. 3. 3. 1 Mısır İthalatı	80
5. 3. 3. 2 Mısır İhracatı	81
5. 3. 4 Çeltik ve Pirinç Ticareti	81
5. 3. 4. 1 Çeltik ve Pirinç İthalatı	81
5. 3. 5 TMO Tarafından Yapılan Satışlar	82
5. 3. 5. 1 TMO Tarafından Yapılan İç Satışlar	80
5. 3. 5. 2 TMO Tarafından Dahilde İşleme Rejimi (DİR) Kapsamında Yapılan Satışlar	83
5. 4. TÜRKİYE'DE HUBUBAT FİYATI	86
5. 4. 1 Buğday Fiyatı	86
5. 4. 2 Arpa Fiyatı	89
5. 4. 3 Çavdar ve Yulaf Fiyatı	90
5. 4. 4 Mısır Fiyatı	91
5. 4. 5 Çeltik ve Pirinç Fiyatı	93

5. 4. 6 TMO ve Borsa Hareketleri	95
5. 5. TÜRKİYE'DE DEPOLAMA KAPASİTESİ VE STOK DURUMU	97
5. 5. 1 Türkiye'de Hububat Stoku	97
5. 5. 2 TMO'nun Depolama Kapasitesi	97
5. 5. 3 TMO'nun Umumi Mağazacılık Faaliyeti	99
5. 5. 4 Lisanslı Depoculuk	100
6. TÜRKİYE'DE ALIM VE DESTEKLEME POLİTİKALARI	104
6. 1. TMO'nun Hububat Alımlarındaki Tarihsel Konumu ve Görevi	105
6. 2. TMO Tarafından Uygulanan Destekleme Alım Politikaları	106
6. 3. AB'ye Uyum Sürecinde TMO İçin Öngörülen Mevzuat Uyum Çalışmaları ve Kurumsal Yapılanma	112
6. 4. Türkiye ve AB'de Üretici Geliri	113
7. 2007/2008 HUBUBAT ALIM SEZONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	114
7. 1. HUBUBAT ALIMLARI	115
7. 1. 1. Buğday, Arpa, Çavdar ve Yulaf Alımları	115
7. 1. 2. Mısır Alımları	117
7. 1. 3. Çeltik Alımları	117
8. TÜRKİYE'DE HUBUBAT ÜRETİM MALİYET UNSURLARI	120
9. KURUM VE KURULUŞLARIN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ	124
KAYNAKÇA	132

2007 yılı, dünya gündeminde küresel iklim değışikliğı ve kuraklık, bunun tarıma yansıması tartışmalarının gölgesinde geçen bir yıl olmuştur. Bu tartışmalar buğday başta olmak üzere hububat piyasalarında hareketlenme meydana getirmiştir. Dünya ekonomisinde küresel bir aktör haline gelen ülkemizin, dünyadaki gelişmelerden etkilenmesi kaçınılmazdır.

Hükümetimiz döneminde tarımda yapısal dönüşüm sürecine ivme kazandırılmış, tarım piyasalarının altyapı sorunlarının çözüme kavuşturulması için çalışmalar başlatılmıştır.

Bu kapsamda;

- TMO, TOBB ve diğer ortaklarla birlikte Lisanslı Depoculuk Şirketinin kurulması,

- Uzun süreli kiralama garantisi çerçevesinde özel sektöre depo yaptırılması,

projeleri yürütölmektedir.

Depolama altyapısının giderilmesine yönelik çalışmalarla birlikte, Lisanslı Depoculuğun geliştirilmesi, ürün senetlerinin ürün borsalarında işlem görmesi ve tarım piyasalarında uzun dönemde istikrarın sağlanması için çalışmalarımız devam etmektedir.

Ölke hububat piyasalarını düzenleme misyonunu başarıyla yerine getirdiğine yürekten inandığım TMO'nun hazırlamış olduğı "2007 Yılı Hububat Raporu"nun, kamuoyunun bilgilendirilmesi açısından faydalı olmasını temenni ediyorum.

Mehmet Mehdi EKER

Tarım ve Köyişleri Bakanı

Uluslararası kamuoyunda son yıllarda yapılan küresel ısınma ve iklim değışikliğı tartışmaları, hububatın insan hayatı için ne derece önemli olduğunu bir kez daha teyit etmiştir. Su ve buğdayın insanlık için iki temel ihtiyaç olduğu vurgulanırken; 2003 yılı yapılanma sürecinde slogan haline getirdiğimiz, "Buğdayımız olduğu için güçlüyüz" vurgusunun daha da pekiştiğini görmekteyiz.

Dünya hububat piyasalarında yaşanan hareketlilik, ilk bakışta ülkemiz için olumsuz görülebilirse de coğrafi konumu gereğı hububat üssü olmaya aday bir üstünlüğümüz olduğu düşünülerek süreci lehimize çevirmek mümkündür.

Bu çerçevede; Dünya ve Türkiye ölçeğinde hububat piyasalarını analiz ederek daha sağlıklı bir değerlendirme yapılmasına yardımcı olacağını düşündüğümüz Hububat Raporu yayınlamızı kamuoyunun hizmetine sunmaktan mutluluk duymaktayım.

Saygılarımla

İsmail KEMALOĞLU
Yönetim Kurulu Başkanı
Genel Müdür

1 GİRİŞ

1. GİRİŞ

Dünyada üretim, tarımla başlamıştır. Daha sonra tarımsal ürün ve yan ürünlerle ikincil üretim sektörü olan el sanatları doğmuştur. Sanayi devrimi ile fabrikalar kurulurken tarım, tarıma dayalı sanayi olarak bu sektörde yerini almıştır.

Tarımsal ürün, insan ve hayvan beslenmesinin ana kaynağıdır. Ticaret de tarımsal ürünlerle başlamış, hatta ilk yazılı anlaşmalara da tarımsal ürünler girmiştir.

Günümüzde bu önem; artan nüfus, daralan tarım alanları, açlık sorunu, tarımsal ürünlerin lojistik değeri gibi sebeplerle artarak devam etmektedir.

Tarım, ülkemiz milli gelirinde yaklaşık % 11’lik payla önemli yeri olan bir sektördür.

Undan yapılan ekmek ve diğer ürünler, insanların ihtiyacını karşılayan temel gıda maddesidir. Bu nedenle hububatın dünyada üretimi ve ticareti büyük önem arz eder.

Kutuplar ve çöller hariç, dünyanın bütün ülkelerinde hububat üretimi yapılmaktadır. Buna rağmen, üretimi ile iç tüketimini karşılayabilen ülke sayısı oldukça azdır. Bunun için hububat ticareti, dünya tarım ticareti içinde önemli bir yer edinmiştir.

Türkiye, 681 milyon hektar olan dünya hububat ekim alanının 13,5 milyon hektar ile yaklaşık % 2’sine sahiptir. Dünya buğday üretiminin ise yaklaşık 20 milyon ton ile % 3’ünü karşılamaktadır.

Ana işgal konusu hububat olan TMO, 1938 yılından bugüne kadar, bu konudaki bilgi birikimi ve tecrübesini gündeme getirmek, dünya ve ülkemizin hububat durumu ile ilgili tespitler yapmak, hububat ile ilgili gelişmeleri dünya ve Türkiye ölçeğinde karşılaştırmak üzere 2004 yılında ‘Hububat Raporu’ adı altında bir rapor hazırlamıştır. Yeni hazırlanan 2007 yılı Hububat Raporu ise bu çalışmaların dördüncüsüdür. Bu raporla, aynı zamanda 2008 yılına ait ön değerlendirmelerin yapılması ve sektörün yararına sunulması amaçlanmıştır.

2

HUBUBAT TANIMI, CİNS VE ÇEŞİTLERİ

2. HUBUBAT TANIMI, CİNS VE ÇEŞİTLERİ

Danelerinin büyük bir kısmı nişastadan oluşan, öğütüldüğünde un ve kepek elde edilen, ayrıca protein, yağ ve mineral maddeleri içeren, yetiştirilmesi için belirli sıcaklık isteği olan ürün gurubuna hububat denir.

Bu grubu oluşturan buğday (triticum), arpa (hordeum), çavdar (secale), yulaf (avena), mısır (zea), çeltik (oryza), darılar (sorghum, panicum, setaria), kuşyemi (phalaris), ekiliş, üretim ve ekonomik değer yönünden tarla bitkileri içinde en önemli yeri alırlar.

Bunlardan buğday, arpa, çavdar, yulaf ve triticale serin iklim tahılları, çeltik, mısır, darılar ve kuşyemi ise sıcak iklim tahıllarıdır.

BUĞDAY

Ekmeğin ana maddesi buğday; insan beslenmesinde temel gıda maddesidir. Un haline getirilerek ekmek ve diğer unlu gıdaların imalatında kullanıldığı gibi, bulgur olarak da tüketilmekte, ayrıca hayvan yemi olarak da kullanılmaktadır.

Temel besin maddesi olan buğdayın ne zaman, nerede ve kimlerce kültüre alındığı bilinmemektedir. Ancak, eldeki delillere dayanarak Anadolu'nun kurak yaylaları, buğdayın vatanı olarak gösterilmektedir. Halen buğdayın yabani çeşitleri Suriye, Filistin ve Anadolu'nun bazı bölgelerinde yetişmektedir.

Buğdayın ekmek olarak tüketimi, gelişmiş ülkelerde daha az olmasına karşın, ülkemizde ve kişi başına gelir düzeyi düşük olan ülkelerde oldukça fazladır.

Buğdaylar, Botanik yapıya göre üç sınıfa ayrılmaktadır.

1. Triticum aestivum (ekmeklik buğday)
2. Triticum durum (makarnalık buğday)
3. Triticum compactum (topbaş veya bisküvilik buğday)

Buğday ayrıca sertlik, dane, rengi ve ekiliş durumuna göre de sınıflandırılmaktadır.

Örneğin;

Dane sertliğine göre; sert buğday, yarı sert buğday, yumuşak buğday,

Dane rengine göre; kırmızı buğday, beyaz buğday,

Ekilişlerine göre; yazlık buğday, kışlık buğday gibi.

Sanayicinin buğday tercihi un verimi ve kullanım amacına göre değişmektedir.

İnsan gıdası olarak kullanılan un, buğdayın endosperminden elde edilir. Kabuk kısmı ise kepekte kalır. Rüşeym (embriyo) ise genelde kepekte kalmakla birlikte bazen de ayrılır. Kepek başta yem sektöründe olmak üzere çeşitli amaçlarla, rüşeym ise gıda olarak veya buğday yağı elde edilmesinde kullanılmaktadır.

ARPA

Çok eski çağlardan beri üretimi yapılan arpanın gen merkezi Asya'dır. Araştırmalar arpa kültür formlarının yabani altı sıralı arpalarından türediğini göstermektedir.

Arpalar, başak ekseninin boğumundaki başakçıkların dane bağlamasına göre altı sıralı ve iki sıralı olarak isimlendirilmektedir.

Arpa, ülkemizde tarla ürünleri arasında ekiliş alanı bakımından buğdaydan sonra gelen üründür. Buğday gibi ülkemizin tüm bölgelerinde yetiştirilmektedir.

MISIR

Mısır, yeni dünya ürünüdür. Amerika'nın keşfi ile birlikte 1494 yılında İspanyollar tarafından Avrupa'ya getirilmiştir.

Türkiye'ye mısırın 1630'lu yıllarda Kuzey Afrika ve Suriye'den geldiği tahmin edilmektedir. Önceden, Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgelerinde önemli ölçüde birinci ürün olarak ekimi yapılan mısır, son yıllarda özellikle Çukurova, Amik Ovası, Güneydoğu ve Ege bölgelerinde ikinci ürün olarak da yetiştirilmektedir. İkinci ürün miktarı birinci ürün üretim miktarına yakın gerçekleşmektedir.

Endüstri bitkileri arasında ilk sıralarda yer alan mısır, doğrudan gıda ve glikoz, nişasta, yağ ile yem sanayisinin hammaddesi olarak tüketilmektedir.

Ülkemizde mısır üretimi, tahıllar arasında buğday ve arpadan sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Yurdumuzun sulanabilir her bölgesinde yetiştirilebilmektedir.

ÇAVDAR

Çavdar, buğdaya göre geç kültüre alınmış bir bitkidir. Çavdar danesi, buğdaydan daha ince, uzun ve kavuzsuzdur. Anayurdunun Orta Asya ve Anadolu olduğu kabul edilmektedir.

Ülkemizde çavdar ağırlıklı olarak yem sanayinde kullanılmaktadır. Son yıllarda insan beslenmesinde de kullanımı artmaya başlanmıştır.

YULAF

Yulaf, buğday ve arpaya göre daha yeni bir kültür bitkisidir.

Yulaf, son yıllara kadar sadece hayvan beslenmesinde kullanılırken, bugün insan beslenmesinde de aranan bir ürün olmaya başlamıştır.

TRİTİCALE (Buğday – Çavdar melezi)

Triticale buğday ve çavdar melezidir. Çavdarın adaptasyon yetenekleri ile buğdayın verim ve kalitesini birleştirmeyi amaçlayan melezleme çalışmaları sonunda triticale ortaya çıkmıştır. Yalnız başına kullanıldığında ekmek kalitesini bozmaktadır. Yem olarak yada zaman zaman un paçalında kullanılmaktadır.

Çorak topraklarda yetişebilmesi bakımından, bu alanların değerlendirilmesinde önem taşımaktadır. Hayvancılığımız açısından gittikçe önem kazanması beklenen bir bitki çeşididir.

ÇELTİK

Çeltik besin kaynağı olarak buğdaydan sonra en önemli kültür bitkisidir. Çeltikten elde edilen pirinç dünya nüfusunun büyük bir bölümünün temel gıda maddesidir. Çeltik (oryza), oldukça eski bir kültür bitkisidir. Gen merkezi Hindistan ve Çin'dir. Avrupa'ya M.Ö. 300 yıllarında girmiştir. Türkiye'ye yaklaşık 500 yıl önce güneyden girdiği sanılmaktadır. Amerika kıtasında ise kültüre alınması 17. yüzyıl sonlarındadır.

Kavuzlu ürüne 'ÇELTİK' adı verilir. Yalnız kavuzları soyulmuş, fakat parlatma işlemi görmemiş daneye ticari işlemlerde 'KARGO' veya 'KAHVERENGİ PİRİNÇ' adı verilir. Kabukları soyulmuş ve parlatma işlemi yapılmış nihai ürüne de 'PİRİNÇ' denir.

Çeltik, su içerisinde çimlenebilen ve kökleri suda erimiş oksijenden yararlanabilen tek tahıl cinsidir. Çeltiğin, Ülkemiz tarımı bakımından önemli bir yönü de tuzlu ve alkali arazilerde yetiştirilmesi, hatta bu tip arazilerin ıslahında etkili olmasıdır.

3

DÜNYA'DA ÜRETİM-TÜKETİM TİCARET-FİYAT-STOK

3.1. DÜNYADA HUBUBAT ÜRETİMİ

3.1.1. Buğday Üretimi

Dünya buğday üretimi 600 milyon ton civarındadır. (Çizelge 1)

ÇİZELGE:1-DÜNYA BUĞDAY ÜRETİMİ VE BAŞLICA ÜRETİCİ ÜLKELER (Bin Ton)

ÜLKELER	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
AB (27)	113.553	132.579	110.578	146.878	132.356	124.807	119.772
ÇİN	93.873	90.290	86.490	91.950	97.500	104.470	106.000
HİNDİSTAN	69.680	71.810	65.100	72.150	68.640	69.350	74.890
ABD	53.001	43.705	63.814	58.738	57.280	49.316	56.247
RUSYA	46.900	50.550	34.100	45.400	47.700	44.900	49.400
KANADA	20.568	16.198	23.552	25.860	26.775	25.265	20.050
PAKİSTAN	19.023	18.227	19.183	19.500	21.708	21.700	23.000
TÜRKİYE	19.000	16.800	16.800	18.500	18.500	17.500	15.500
ARJANTİN	15.500	12.300	14.500	16.000	14.500	15.200	15.000
KAZAKİSTAN	12.700	12.600	11.000	9.900	11.000	13.500	16.000
AVUSTRALYA	24.299	10.132	26.132	21.905	25.367	9.900	13.000
DİĞER	93.034	92.426	83.656	101.239	120.851	97.073	94.146
DÜNYA	581.131	567.617	554.905	628.020	622.639	592.981	603.005

Kaynak: USDA FAS GRAIN, WORLD MARKETS AND TRADE / * Tahmin Ocak 2008

Dünya buğday üretiminin 2007/08 yılında 603,005 milyon ton olarak gerçekleşeceği tahmin edilmekte olup, bu rakam geçen yıla göre, yaklaşık 10 milyon ton (% 1,7) daha fazladır.

2007/08 döneminde Kanada, Türkiye, Arjantin ve AB (27)'de buğday üretiminde düşme, Çin, ABD, Hindistan, Rusya, Avustralya, Pakistan ve Kazakistan'da ise üretim artışı tahmin edilmektedir.

Üretimdeki düşüş Türkiye'de 2 milyon ton yani % 11,4 (TÜİK verilerine göre ise % 13,9), Kanada'da ise 5,2 milyon ton yani % 20,6 olarak gerçekleşmiştir.

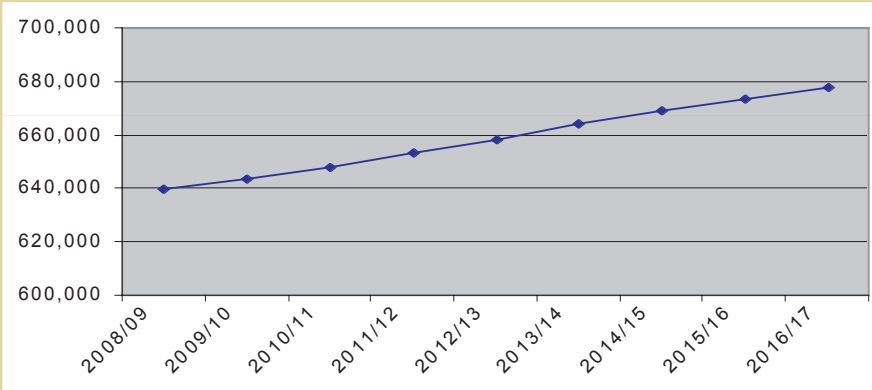
Dünya buğday üretiminde en büyük artış ise 6,9 milyon ton ile yani % 14 ile ABD ve 5,5 milyon ton yani % 8 ile Hindistan'da gerçekleşmiştir.

Dünya buğday üretim projeksiyonu Grafik 1, bazı buğday üretici ülkelerin üretim payları Grafik 2, son 7 yıldaki önemli buğday üreticisi ülkelerdeki buğday

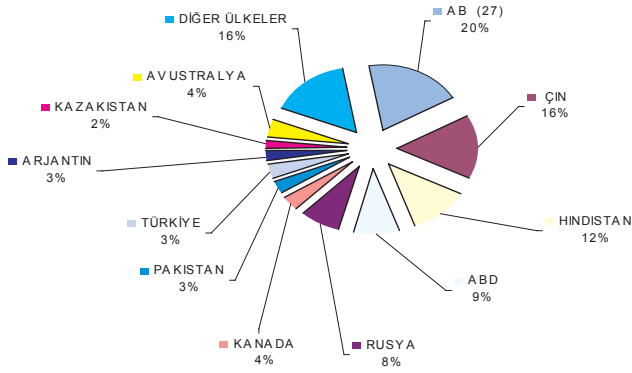
retimindeki deęiřmeler Grafik 3'te verilmiştir.

GRAFİK:1-DÜNYA BUĞDAY ÜRETİM PROJEKSİYONU (Bin Ton)

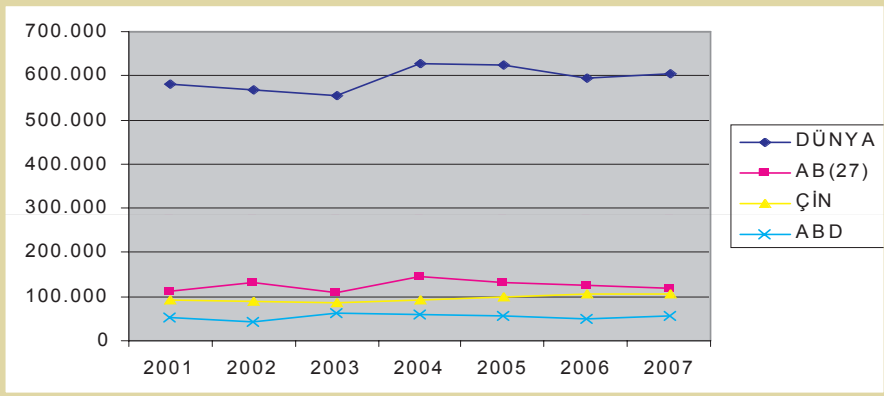
Kaynak: IOWA STATE UNIVERSITY-FAPRI

GRAFİK:2-DÜNYA BUĞDAY ÜRETİMİ VE ÖNEMLİ ÜRETİCİ ÜLKELER (%)

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

GRAFİK:3-DÜNYA BUĞDAY ÜRETİMİ VE ÖNEMLİ ÜRETİCİ ÜLKELER (Bin Ton)

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

Not: AB verileri; 2006 yılı ve öncesi 25 ülke, 2007 yılında ise 27 ülkedir.

Dünya durum buğday üretiminin 8,6 milyon tonu (% 25'i) AB (27) ülkelerince gerçekleştirilmektedir. AB içinde ülke bazında bakıldığında en büyük üretici ise 4,2 milyon tonla İtalya'dır. Ülkemizde makarnalık buğday üretimi kuraklığa bağlı olarak 3 milyon tondan 2,7 milyon tona gerilemiştir. Dünya makarnalık buğday üretiminde 2007 yılında bir önceki yıla göre % 1,4 (500 bin ton) azalma olmuştur. (Çizelge 2)

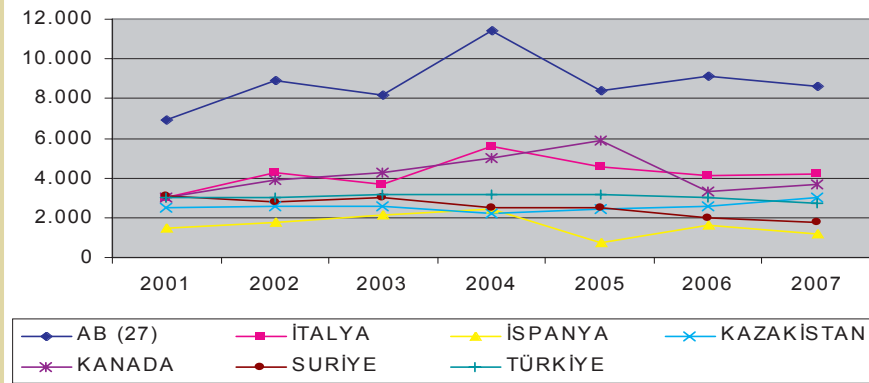
ÇİZELGE:2-DÜNYA DURUM BUĞDAYI ÜRETİMİ VE ÖNEMLİ ÜRETİCİ ÜLKELER (Bin Ton)

ÜLKELER	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
AB (27)	6.900	8.900	8.200	11.400	8.400	9.100	8.600
İtalya	3.000	4.300	3.700	5.600	4.600	4.100	4.200
Fransa	1.300	1.600	1.400	2.100	2.000	2.100	2.000
İspanya	1.500	1.800	2.100	2.400	700	1.600	1.200
KAZAKİSTAN	2.500	2.600	2.600	2.200	2.400	2.600	3.000
MEKSİKA	1.100	1.100	900	1.100	1.100	1.200	1.200
ABD	2.300	2.200	2.600	2.500	2.800	1.500	2.000
KANADA	3.000	3.900	4.300	5.000	5.900	3.300	3.700
SURİYE	3.100	2.800	3.000	2.500	2.500	2.000	1.800
TÜRKİYE	3.000	3.000	3.200	3.200	3.200	3.000	2.700
DİĞER	9.900	10.100	12.000	12.600	10.900	12.100	11.300
DÜNYA	31.800	34.600	36.800	40.500	37.200	34.800	34.300

Kaynak: IGC / * Tahmin Ocak 2008

Not: AB'ye üye ülke sayısı toplamı 2001/2002, 2002/2003 döneminde (15), 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006, 2006/2007 döneminde (25), 2007/2008 döneminde ise (27)'dir.

GRAFİK:4-DÜNYA DURUM BUĞDAYI ÜRETİMİ VE ÖNEMLİ ÜRETİCİ ÜLKELER (Bin Ton)

Kaynak: IGC

Dünyada buğday üretiminde verim ortalaması 2,78 ton/ha'dır. (Çizelge 3) En yüksek verimi olan ülkeler Almanya (7,16 ton/ha) ve Fransa (6,79 ton/ha)'dır. Ülkemiz verim ortalaması geçen yıla göre 0,29 ton/ha düşüşle 1,80 ton/ha olarak gerçekleşmiştir.

ÇİZELGE: 3- DÜNYA VE ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE BUĞDAY VERİMİ (Ton/ha)

ÜLKELER	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
AB (27)	5,10	5,35	4,84	5,90	5,40	5,09	4,83
FRANSA	6,62	7,45	6,25	7,58	6,98	6,70	6,79
ALMANYA	7,88	6,91	6,49	8,17	7,47	7,16	7,16
KANADA	1,94	1,83	2,25	2,62	2,72	2,59	2,49
ABD	2,71	2,37	2,97	2,90	2,82	2,60	2,73
RUSYA	2,06	2,07	1,71	1,88	1,88	1,84	1,75
ÇİN	3,81	3,78	3,93	4,25	4,28	4,42	4,59
AVUSTRALYA	2,14	9,11	2,01	1,64	1,94	9,30	1,07
TÜRKİYE	2,03	2,10	2,02	2,15	2,09	2,09	1,80
DÜNYA	2,75	2,69	2,67	2,87	2,84	2,78	2,78

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

3.1.2. Arpa Üretimi

Dünya arpa üretimi son sekiz yılda 132-154 milyon ton arasında seyretnmiştir. Dünya arpa üretiminde AB (27), Rusya ve Kanada ilk üç sırayı almakta olup bu ülkeleri Türkiye izlemektedir. (Çizelge 4)

ÇİZELGE:4-DÜNYA ARPA ÜRETİMİ VE BAŞLICA ÜRETİCİ ÜLKELER (Bin Ton)

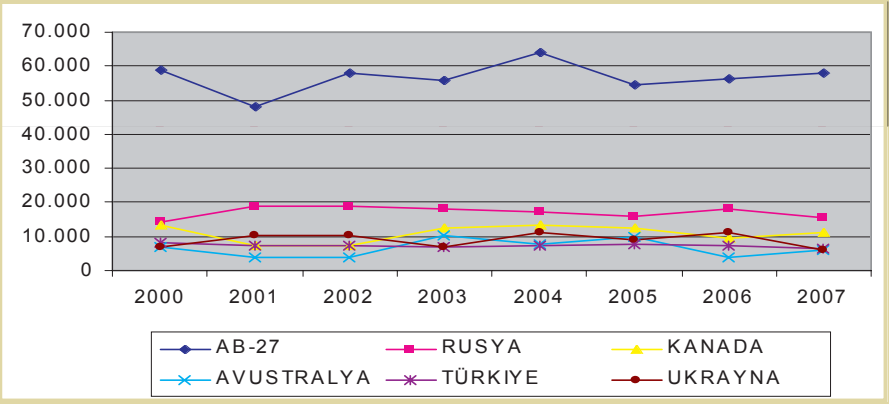
ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
AB (27)	58.816	48.000	58.169	55.816	64.077	54.752	56.165	57.813
RUSYA	14.100	18.700	18.700	18.000	17.200	15.800	18.100	15.600
UKRAYNA	6.872	10.400	10.364	6.800	11.100	9.000	11.350	6.200
KANADA	13.172	7.500	7.489	12.328	13.186	12.481	9.573	11.000
TÜRKİYE	8.000	7.400	7.200	6.900	7.400	7.600	7.500	6.500
AVUSTRALYA	6.743	3.700	3.865	10.400	7.700	9.869	3.800	5.800
ABD	6.919	4.900	4.940	6.100	6.100	4.600	3.923	4.612
DİĞER	18.261	34.300	24.120	26.556	27.337	25.098	26.508	25.308
DÜNYA	132.883	134.900	134.847	142.900	154.100	139.200	136.919	132.833

Kaynak: USDA / * Tahmin Ocak 2008

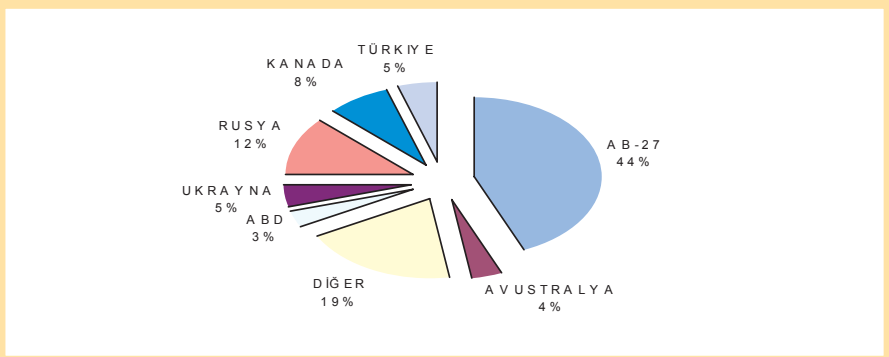
Son sekiz yılda önemli arpa üreticisi ülkelerdeki arpa üretimi ile ülkelerin üretimdeki payları Grafik 5 ve 6'da verilmiştir.

GRAFİK:5-DÜNYA ARPA ÜRETİMİ VE ÖNEMLİ ÜRETİCİ ÜLKELER (Bin Ton)

Kaynak: USDA

GRAFİK:6-DÜNYA ARPA ÜRETİMİNDE ÖNEMLİ ÜLKE PAYLARI (%)

Kaynak: USDA

Dünya arpa verimi; 2007/08 üretim döneminde, bir önceki yıla göre % 4,3'lük düşüşle 2,32 ton/ha olarak gerçekleşmiştir. (Çizelge 5)

ÇİZELGE:5-DÜNYA VE ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE ARPA VERİMİ (Ton/ha)

ÜLKELER	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
AB (27)	4,48	4,56	4,08	4,73	4,06	4,10	4,25
FRANSA	5,75	6,69	5,69	6,76	6,44	6,31	5,68
İNGİLTERE	5,35	5,57	5,91	5,76	5,86	5,95	5,85
ALMANYA	6,39	5,55	5,11	6,57	5,97	5,91	5,42
ÇİN	3,76	3,41	3,51	4,10	4,00	3,98	3,95
ABD	3,13	2,36	3,17	3,74	3,49	3,29	3,25
TÜRKİYE	1,97	2,06	2,00	2,11	2,11	2,08	1,81
RUSYA	1,91	1,82	1,71	1,72	1,73	1,81	1,59
DÜNYA	2,49	2,36	2,37	2,64	2,45	2,42	2,32

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

3.1.3. Çavdar ve Yulaf Üretimi

Dünya çavdar üretimi son yedi yılda 24 milyon tondan 12 milyon tona kadar gerilemiştir. Ancak 2007/08 dönemi için 14,1 milyon tonluk bir üretim tahmin edilmektedir. Dünya çavdar üretiminin yarısı AB (27) ülkelerinde yapılmaktadır. (Çizelge 6)

ÇİZELGE:6-DÜNYA ÇAVDAR ÜRETİMİ VE BAŞLICA ÜRETİCİ ÜLKELER (Bin Ton)

ÜLKELER	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
AB (27)	6.300	9.255	6.972	10.031	7.688	6.536	7.588
RUSYA	6.600	7.150	4.200	2.850	3.600	3.000	3.700
UKRAYNA	1.822	1.511	625	1.600	1.050	600	600
KANADA	228	134	327	420	359	383	230
TÜRKİYE	220	255	240	240	240	240	240
DİĞER	8.930	2.005	1.612	2.859	2.663	1.618	1.743
DÜNYA	24.100	20.310	13.976	18.000	15.600	12.377	14.101

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE / * Tahmin Ocak 2008

Dünya yulaf üretiminin 2007/08 sezonunda geçen yıla göre % 10 civarında artacağı tahmin edilmektedir. En büyük yulaf üreticisi AB (27) ülkeleridir. (Çizelge 7)

ÇİZELGE:7-DÜNYA YULAF ÜRETİMİ VE BAŞLICA ÜRETİCİ ÜLKELER (Bin Ton)

ÜLKELER	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
AB (27)	6.300	9.680	9.018	9.153	7.968	7.723	8.870
RUSYA	7.700	5.700	5.200	4.950	4.550	4.900	5.000
KANADA	2.691	2.911	3.691	3.683	3.432	3.852	4.700
ABD	1.707	1.684	2.096	1.679	1.667	1.359	1.330
UKRAYNA	1.116	943	925	1.000	800	700	650
AVUSTRALYA	1.434	957	2.018	1.283	1.695	650	1.000
TÜRKİYE	265	290	285	290	290	290	290
DİĞER	6.787	3.434	3.767	4.262	3.698	3.548	3.592
DÜNYA	28.000	25.599	27.000	26.300	24.100	23.022	25.432

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE / *Tahmin Ocak 2008

3.1.4. Mısır Üretimi

Dünyada mısır, hububat içerisinde ekim alanı olarak ikinci, üretimde ise ilk sırada yer almaktadır.

Dünya mısır üretimi 2007/08 yılında, bir önceki yıla göre % 9 artmıştır. Dünya mısır üretiminin yaklaşık % 43'ü ABD'de, % 19'u Çin'de gerçekleştirilmektedir. (Çizelge 8)

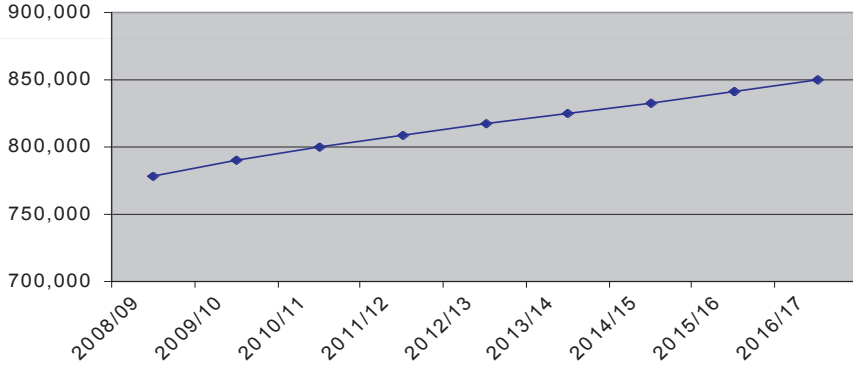
ÇİZELGE:8-DÜNYA VE ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE MISIR ÜRETİMİ (Bin Ton)

ÜLKELER	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
ABD	241.377	227.767	256.278	299.914	282.311	267.598	332.092
ÇİN	114.088	121.300	115.830	130.290	139.365	145.480	145.000
AB (27)	49.879	57.660	47.896	66.468	61.153	54.652	47.369
BREZİLYA	35.501	44.500	42.000	35.000	41.700	51.000	50.000
MEKSİKA	20.400	19.280	21.800	22.050	19.500	22.000	23.200
ARJANTİN	14.700	15.500	15.000	20.500	15.800	22.500	22.500
HİNDİSTAN	13.510	11.100	14.980	14.180	14.710	14.980	16.300
DİĞER	109.059	105.867	113.415	126.441	121.637	125.641	130.255
DÜNYA	598.514	602.974	627.199	714.843	696.176	703.851	766.716

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE / * Tahmin Ocak 2008

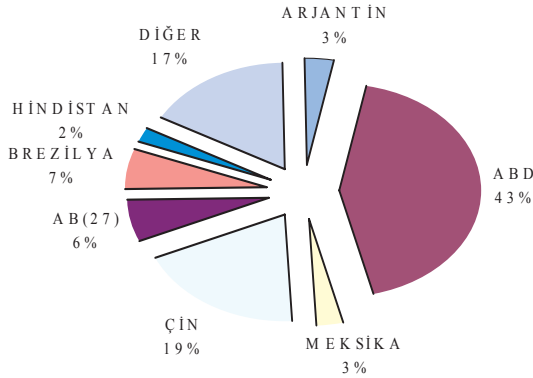
Mısırın silaj ve dane yem olarak hayvan beslenmesinde önemi büyüktür. Mısırdan yağ, tatlandırıcı ve biyoyakıt üretilmesi ile ambalaj malzemesi olarak kullanılmaya başlanması, bu ürünün önemini bir kat daha arttırmıştır.

GRAFİK:7-DÜNYA MISIR ÜRETİM PROJEKSİYONU (Bin Ton)

Kaynak: IOWA STATE UNIVERSITY - FAPRI

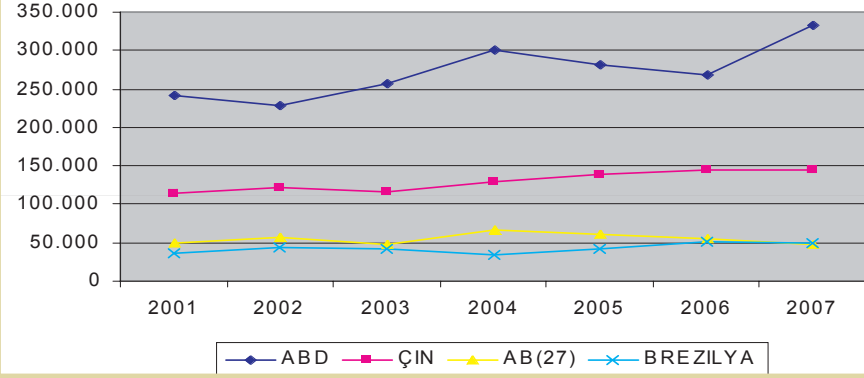
GRAFİK:8-DÜNYA MISIR ÜRETİMİNDE ÖNEMLİ ÜLKELER VE ÜRETİMDEKİ PAYLARI (%)

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

GRAFİK:9-DÜNYA MISIR ÜRETİMİ VE ÖNEMLİ ÜRETİCİ ÜLKELER (Bin Ton)

Kaynak: : USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

Ülkemizde; mısırın dekara verimi dünya ortalamasının üzerindedir. (Çizelge 9)

ÇİZELGE:9-DÜNYA VE ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE MISIR VERİMİ (Ton/ha)

ÜLKELER	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
ABD	8.67	8.16	8.93	10.06	9.29	9.36	9.48
İTALYA	9.52	9.49	6.96	9.02	8.94	8.87	9.41
FRANSA	8.57	8.98	7.53	9.16	8.51	8.44	9.53
KANADA	6.62	7.01	7.80	8.25	8.63	8.47	8.50
MISIR	8.00	8.57	8.57	8.25	8.19	8.19	8.19
AB (27)	8.94	9.17	6.61	8.36	8.01	6.28	5.97
ARJANTİN	6.00	6.33	6.52	7.37	6.48	8.04	7.50
TÜRKİYE	4.00	4.20	5.00	4.62	6.73	6.59	6.44
MEKSİKA	2.62	2.74	2.83	2.87	2.94	2.97	2.99
DÜNYA	4.35	4.39	4.43	4.92	4.78	4.74	4.88

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE / * Tahmin Ocak 2008

3.1.5. Pirinç Üretimi

Özellikle Uzakdoğu ve Güney Asya ülkelerinde insan gıdası olarak son derece önemli olan ve bazı ülkelerde kişi başına tüketimi 200 kilograma kadar çıkan pirinç, gıda olarak dünyada buğdaydan sonra en fazla tüketilen üründür. Dünya pirinç üretimi 2007/2008 üretim döneminde 420 milyon ton civarında olması tahmin edilmektedir.

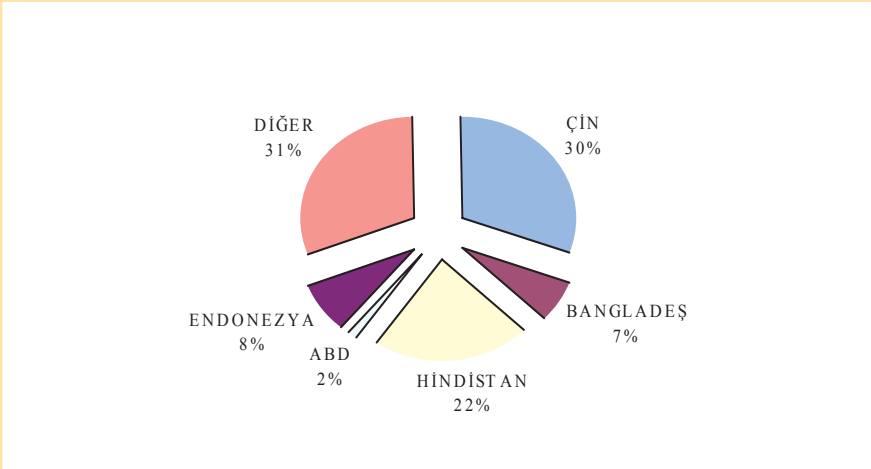
Dünya pirinç üretiminde ilk sırayı Çin Halk Cumhuriyeti almaktadır. Bu ülkeyi Hindistan, Endonezya ve Bangladeş izlemektedir. Bu dört ülke dünya pirinç üretiminin yaklaşık % 68'ini karşılamaktadır. Ülkemizde ise pirinç üretimi 2007 yılında 398 bin ton seviyelerindedir. (Çizelge 10)

ÇİZELGE:10-DÜNYA PİRİNÇ ÜRETİMİ VE BAŞLICA ÜRETİCİ ÜLKELER (Milyon Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
ÇİN	131.50	124.30	122.20	112.50	125.40	126.40	127.80	129.50
HİNDİSTAN	84.90	93.30	71.80	88.50	83.10	91.80	92.80	92.00
ENDONEZYA	33.00	33.00	33.40	35.00	34.80	35.00	33.30	34.00
BANGLADEŞ	25.10	24.30	25.20	26.20	25.60	28.80	29.00	28.50
ABD	5.90	6.70	6.50	6.40	7.50	7.10	6.20	6.31
TÜRKİYE	0.23	0.22	0.22	0.22	0.29	0.36	0.41	0.40
DİĞER	117.57	116.58	118.18	122.88	124.41	128.64	128.09	129.90
DÜNYA	398.20	398.40	377.50	391.60	401.00	418.10	417.60	420.61

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE / * Tahmin Ocak 2008

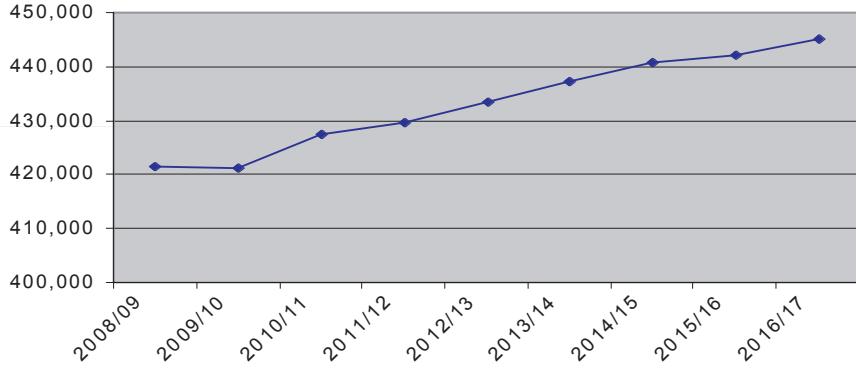
GRAFİK:10-DÜNYA PİRİNÇ ÜRETİMİNDE ÖNEMLİ ÜLKELER VE ÜRETİMDEKİ PAYLARI (%)

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

GRAFİK:11-DÜNYA PİRİNÇ ÜRETİM PROJEKSİYONU (Bin Ton)

Kaynak: IOWA STATE UNIVERSITY- FAPRI

2007 yılında dünya ortalama çeltik verimi 4,08 Ton/ha'dır. En yüksek verim ise 10,04 Ton/ha olarak Mısır'da gerçekleşmiştir. Ülkemizde ise verim, dünya ortalamasının üzerinde olup 7,50 Ton/ha seviyesinde gerçekleşmektedir. (Çizelge 11)

ÇİZELGE:11-DÜNYA VE ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE ÇELTİK VERİMİ (Ton/ha)

ÜLKELER	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
ABD	7,28	7,37	7,48	7,83	7,44	7,68	8,05
ENDONEZYA	4,41	4,50	4,56	4,64	4,59	4,53	4,54
MISIR	9,77	9,69	9,76	9,85	9,52	9,99	10,04
ÇİN	6,16	6,19	6,06	6,31	6,26	6,23	6,25
TÜRKİYE	6,10	6,00	5,72	6,81	7,05	7,02	7,50
DÜNYA	3,93	3,89	3,94	4,00	4,08	4,07	4,08

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE, TÜİK / * Tahmin Ocak 2008

3.2. DÜNYADA HUBUBAT TÜKETİMİ

3.2.1. Buğday Tüketimi

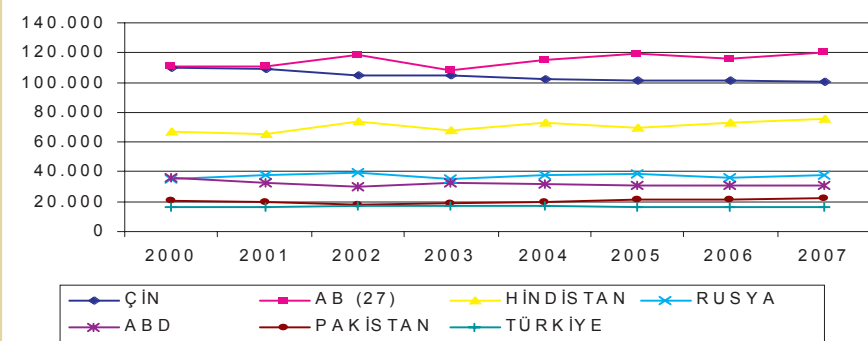
Dünya buğday tüketiminin % 19,5'u AB (27) ülkelerinde gerçekleşmektedir. AB (27)'yi, Çin ve Hindistan izlemektedir. Dünya buğday tüketiminin 2007/08 döneminde geçen yıl ile aynı seviyelerde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. (Çizelge 12)

ÇİZELGE:12-DÜNYA BUĞDAY TÜKETİMİ VE BAŞLICA TÜKETİCİ ÜLKELER (Bin Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
ÇİN	110.278	108.742	105.200	104.500	102.000	101.000	101.000	100.500
AB (27)	111.094	111.114	118.100	107.900	115.200	119.500	116.000	119.965
HİNDİSTAN	66.821	65.125	74.294	68.258	72.838	69.971	73.358	75.850
RUSYA	35.158	38.078	39.320	35.500	37.400	38.400	36.400	38.200
ABD	36.184	32.434	30.448	32.507	31.823	31.191	31.035	31.188
PAKİSTAN	20.500	19.800	18.380	19.100	20.000	21.500	21.900	22.400
TÜRKİYE	16.700	16.501	16.800	16.800	16.800	16.100	16.650	16.450
UKRAYNA	12.155	13.444	14.500	9.025	11.700	12.500	11.700	12.500
KANADA	7.043	7.566	8.181	7.637	9.300	9.133	8.738	8.100
AVUSTRALYA	5.328	5.427	6.178	5.956	6.200	6.400	6.900	7.020
DİĞER	162.501	167.153	172.358	180.310	183.632	198.735	192.089	186.793
DÜNYA	583.762	585.384	603.759	587.493	606.893	624.430	615.770	618.966

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

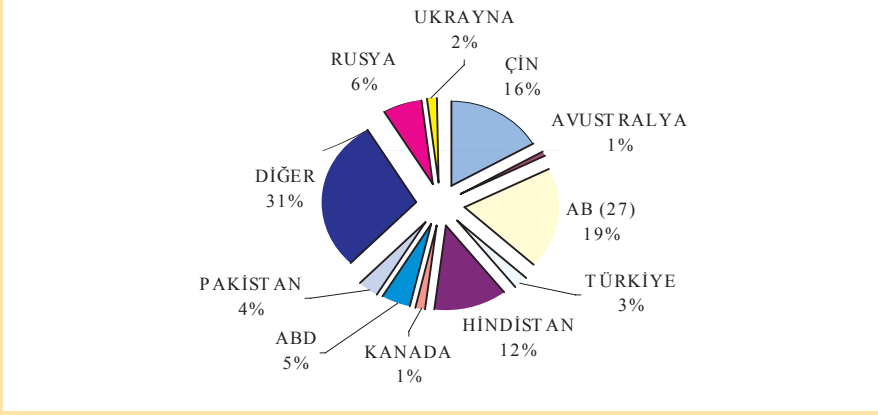
GRAFİK:12-DÜNYA BUĞDAY TÜKETİMİ VE BAŞLICA TÜKETİCİ ÜLKELER (Bin Ton)

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

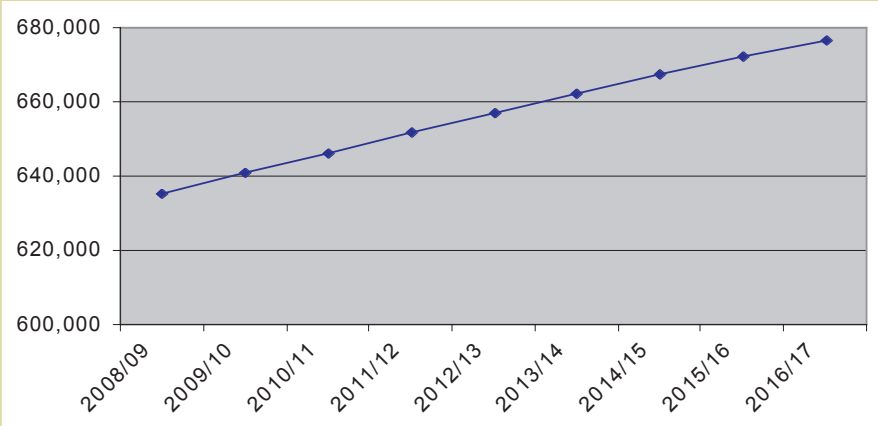

GRAFİK:13-DÜNYA BUĞDAY TÜKETİMİ VE ÖNEMLİ TÜKETİCİ ÜLKELERİN PAYLARI (%)

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

GRAFİK:14-DÜNYA BUĞDAY TÜKETİM PROJeksiYONU (Bin Ton)

Kaynak: IOWA STATE UNIVERSITY -FAPRI

Tüketim projeksiyonuna bakıldığında AB (25) ülkelerinin tüketiminde bir artış beklenmekle birlikte, dünya tüketiminde bir istikrar beklendiği görülmektedir. (Çizelge 13)

ÇİZELGE:13-ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE KİŞİ BAŞINA BUĞDAY TÜKETİM PROJEKSİYONU (Kg/Kişi/Yıl)

ÜLKELER	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
AB (25)	132,00	133,00	134,00	135,00	136,00	137,00	138,00	139,00	140,00
ARJANTİN	122,00	122,00	122,00	122,00	122,00	121,00	121,00	120,00	119,00
ÇİN	73,00	72,00	72,00	71,00	70,00	69,00	69,00	68,00	67,00
MISIR	198,00	198,00	198,00	198,00	198,00	198,00	198,00	198,00	198,00
HİNDİSTAN	66,00	66,00	66,00	66,00	66,00	66,00	66,00	66,00	66,00
İRAN	230,00	234,00	237,00	239,00	241,00	242,00	242,00	243,00	243,00
JAPONYA	45,00	46,00	46,00	46,00	46,00	46,00	46,00	46,00	46,00
PAKİSTAN	131,00	132,00	131,00	132,00	132,00	132,00	133,00	133,00	133,00
RUSYA	165,00	165,00	165,00	166,00	166,00	166,00	166,00	166,00	166,00
TUNUS	270,00	270,00	270,00	271,00	271,00	272,00	272,00	272,00	272,00
UKRAYNA	207,00	208,00	209,00	210,00	210,00	211,00	212,00	213,00	214,00
ABD	91,00	91,00	90,00	90,00	90,00	89,00	89,00	89,00	88,00

Kaynak: IOWA STATE UNIVERSITY- FAPRI

3.2.2. Arpa Tüketimi

Son yedi yılda dünya arpa tüketimi 141 milyon ton ile 147 milyon ton arasında seyretmiştir. 2007/08 döneminde ise tüketim geçen döneme göre % 5'lik bir azalma ile yaklaşık 138 milyon ton olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. (Çizelge 14)

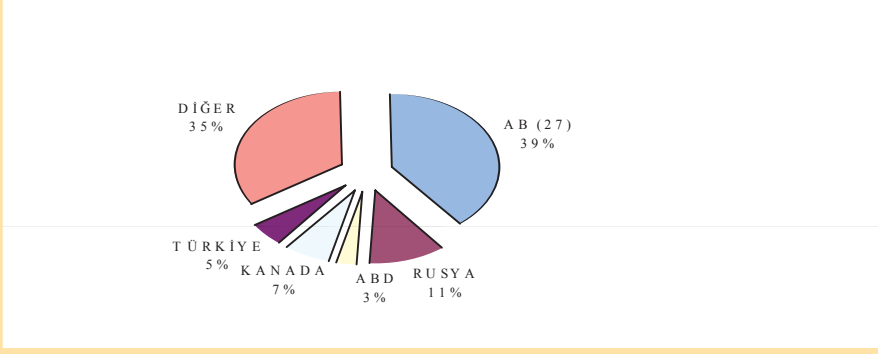
ÇİZELGE:14-DÜNYA ARPA TÜKETİMİ VE BAŞLICA TÜKETİCİ ÜLKELER (Milyon Ton)

ÜLKELER	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
AB (27)	57,00	54,40	56,90	52,90	52,50	55,85	54,32
RUSYA	19,50	15,50	18,60	16,50	15,50	16,40	15,30
KANADA	10,80	7,90	9,90	10,80	10,40	10,20	9,10
TÜRKİYE	6,90	6,80	7,10	7,30	7,30	7,30	7,00
ABD	5,40	5,20	5,00	5,70	4,60	4,60	4,35
DİĞER	41,90	46,60	50,00	50,30	52,00	51,02	47,88
DÜNYA	141,50	136,40	147,50	143,50	142,30	145,37	137,95

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE / * Tahmin Ocak 2008

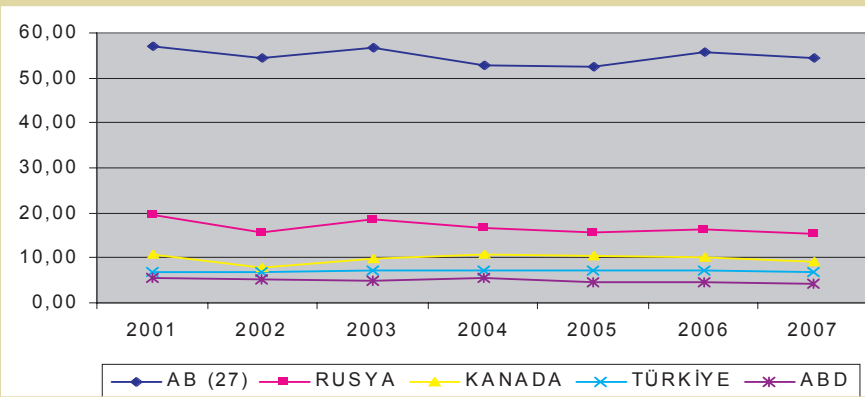

GRAFİK:15-DÜNYA ARPA TÜKETİMİ VE ÖNEMLİ TÜKETİCİ ÜLKELERİN PAYI (%)

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

GRAFİK:16-DÜNYA ARPA TÜKETİMİ VE ÖNEMLİ TÜKETİCİ ÜLKELER (Milyon Ton)

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

3.2.3. Çavdar ve Yulaf Tüketimi

Dünya çavdar tüketimi son yedi yılda 13–20 milyon ton arasında değişmiştir. Dünya çavdar tüketiminin % 79'u AB (27) ile Rusya'da yapılmaktadır. (Çizelge 15)

ÇİZELGE:15-DÜNYA ÇAVDAR TÜKETİMİ VE ÖNEMLİ TÜKETİCİ ÜLKELER (Milyon Ton)

ÜLKELER	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
RUSYA	5,80	6,15	5,50	3,30	3,60	3,10	3,73
TÜRKİYE	0,24	0,27	0,28	0,30	0,25	0,25	0,25
UKRAYNA	1,35	1,30	0,90	1,30	1,05	0,80	0,60
AB (27)	10,17	9,31	8,70	10,08	8,60	7,24	7,50
ABD	0,31	0,32	0,30	0,34	0,33	0,34	0,32
DİĞER	2,37	2,38	2,31	2,32	1,98	1,96	1,78
TOPLAM	20,24	19,73	17,99	17,64	15,81	13,69	14,18

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE / * Tahmin Ocak 2008

Dünya yulaf tüketiminin % 55'i AB (27) ve Rusya'da yapılmaktadır. (Çizelge 16)

ÇİZELGE:16-DÜNYA YULAF TÜKETİMİ VE ÖNEMLİ TÜKETİCİ ÜLKELER (Milyon Ton)

ÜLKELER	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
AB (27)	8,29	8,28	8,33	7,35	7,65	8,58
RUSYA	6,30	5,60	4,90	4,60	4,90	5,00
KANADA	1,87	2,19	2,19	2,12	2,29	2,40
TÜRKİYE	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29	0,29
AVUSTRALYA	0,80	1,71	1,18	1,20	0,85	0,88
UKRAYNA	0,95	0,95	1,00	0,80	0,70	0,65
ÇİN	0,60	0,61	0,61	0,62	0,62	0,62
DİĞER	7,07	6,96	7,13	7,03	6,36	6,51
TOPLAM	26,17	26,59	25,63	24,01	23,66	24,93

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE / * Tahmin Ocak 2008

3.2.4. Mısır Tüketimi

Mısır hayvan beslenmesinde ve nişasta bazlı şeker üretiminde yoğun olarak kullanılmaktadır. Dünya mısır tüketimi, 2007/08 döneminde yaklaşık 773 milyon ton ile son yılların en yüksek seviyesine çıkmıştır. (Çizelge 17)

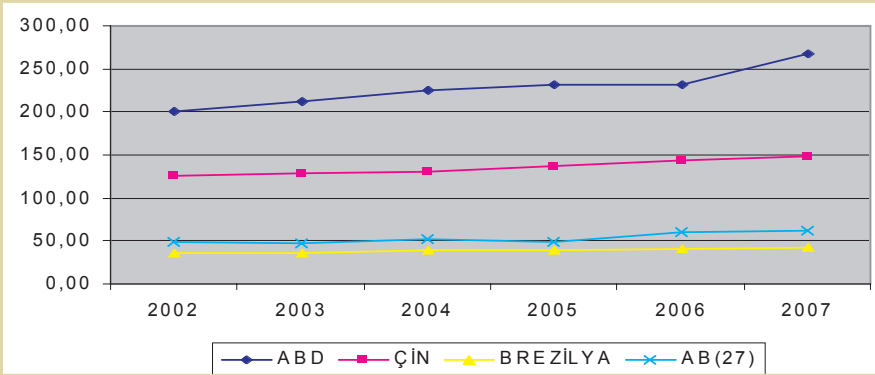

ÇİZELGE:17-DÜNYA MISIR TÜKETİMİ VE ÖNEMLİ TÜKETİCİ ÜLKELER (Milyon Ton)

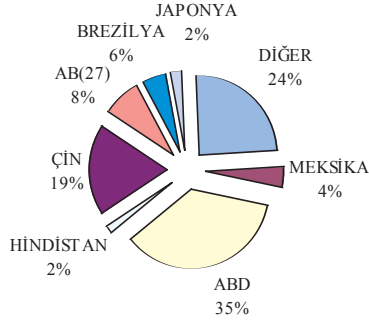
ÜLKELER	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
ABD	200,75	211,64	224,65	231,58	230,79	266,84
ÇİN	125,90	128,40	131,00	137,00	143,00	148,00
BREZİLYA	35,80	36,30	38,50	39,00	41,00	42,50
AB (27)	49,53	46,81	51,70	48,90	61,10	61,60
MEKSİKA	24,70	26,40	27,90	27,90	30,30	33,30
JAPONYA	16,80	17,20	16,50	16,60	16,50	16,50
HİNDİSTAN	12,00	13,20	13,90	14,60	14,60	15,40
DİĞER	161,86	167,70	180,82	185,34	182,93	188,58
DÜNYA	627,34	647,65	684,97	700,92	720,22	772,72

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE / * Tahmin Ocak 2008

GRAFİK:17-DÜNYA MISIR TÜKETİMİ VE ÖNEMLİ TÜKETİCİ ÜLKELER (Milyon Ton)

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

GRAFİK:18-DÜNYA MISIR TÜKETİMİ VE ÖNEMLİ ÜLKELERİN PAYLARI

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

ABD mısırdaki en büyük üretici ve tüketicidir. Mısır tüketiminde ABD'yi Çin, AB (27), Brezilya ve Meksika izlemektedir.

3.2.5. Pirinç Tüketimi

Çeltik üretiminde olduğu gibi pirinç tüketiminde de ilk sıraları Çin ile Hindistan almaktadır. (Çizelge 18 - Grafik 19)

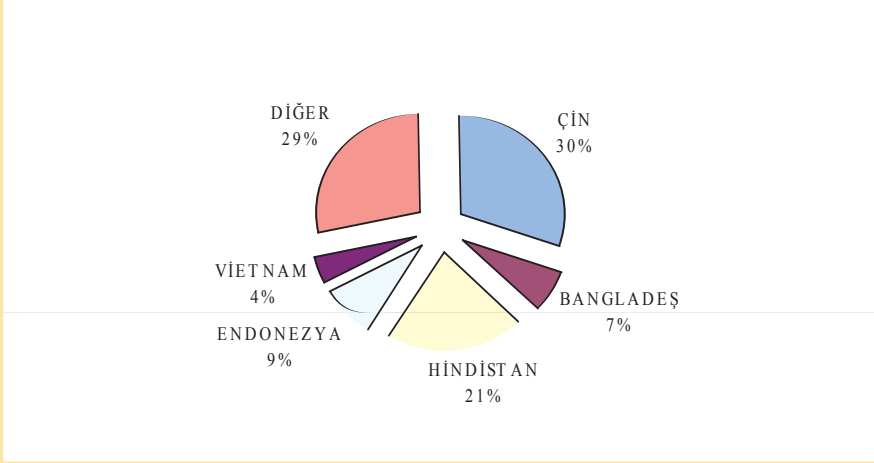
ÇİZELGE:18-DÜNYA PİRİNÇ TÜKETİMİ VE BAŞLICA TÜKETİCİ ÜLKELER (Milyon Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
ÇİN	134,40	134,60	135,70	132,10	130,30	128,00	127,80	129,10
HİNDİSTAN	75,90	87,60	79,90	85,60	80,70	85,20	87,65	88,80
ENDONEZYA	35,90	36,40	36,50	36,00	35,90	35,80	35,55	36,15
BANGLADEŞ	25,00	25,60	26,10	26,70	26,90	29,00	29,76	29,80
VİETNAM	16,50	17,00	17,50	17,90	18,00	18,30	18,67	18,72
DİĞER	106,40	109,00	111,70	114,60	116,00	116,90	119,52	121,08
DÜNYA	394,10	410,10	407,40	412,90	407,70	413,20	418,95	423,65

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE / * Tahmin Ocak 2008

GRAFİK:19-DÜNYA PİRİNÇ TÜKETİMİ VE ÖNEMLİ TÜKETİCİ ÜLKELERİN PAYLARI

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

Önemli pirinç tüketicisi ülkelerin tüketimlerinde genelde istikrarlı bir seyir beklenmektedir. (Çizelge 19)

**ÇİZELGE:19-ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE KİŞİ BAŞINA PİRİNÇ TÜKETİM PROJEKSİYONU
(Kg/Kişi/Yıl)**

ÜLKELER	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
AB	6,0	6,0	5,9	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
ÇİN	86,6	86,0	84,8	85,0	83,8	83,4	83,0	82,7	82,1
MISIR	42,4	42,4	42,4	42,0	42,2	42,1	42,2	42,3	42,4
HİNDİSTAN	78,5	78,3	78,2	78,0	77,8	77,1	76,1	75,1	74,2
İRAN	48,9	49,1	49,9	50,0	49,8	49,8	50,0	50,2	50,4
JAPONYA	63,7	63,5	63,0	63,0	62,1	61,6	61,2	60,8	60,5
PAKİSTAN	15,6	15,5	15,4	15,0	15,2	15,2	15,2	15,1	15,2
ENDONEZYA	152,4	150,8	150,2	150,0	149,7	149,4	148,8	148,1	147,5
BANGLADEŞ	200,4	197,9	198,0	198,0	197,3	197,1	197,0	196,6	196,3
ABD	13,6	13,7	13,8	14,0	14,0	14,0	14,2	14,2	14,3
TÜRKİYE	8,6	8,6	8,7	9,0	8,8	8,8	8,8	8,9	8,9

Kaynak: IOWA STATE UNIVERSITY- FAPRI

3.3.DÜNYADA HUBUBAT TİCARETİ

3.3.1. Buğday Ticareti

Dünya buğday ticaretinde önemli ülkeler ABD, AB (27), Kanada, Avustralya, Arjantin, Cezayir, Brezilya, Mısır ve Japonya'dır.

3.3.1.1. Buğday İthalatı ve Başlıca İthalatçı Ülkeler

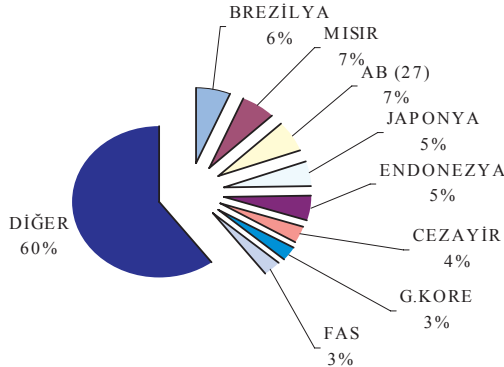
ÇİZELGE:20-DÜNYA BUĞDAY İTHALATI VE BAŞLICA İTHALATCI ÜLKELER (Milyon Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
BREZİLYA	7,45	7,20	6,80	5,70	5,50	6,20	7,90	6,40
MISIR	6,05	6,94	6,40	7,20	7,90	7,70	7,10	7,00
AB (27)	4,69	10,72	11,90	5,60	7,10	7,10	5,30	6,90
JAPONYA	5,89	5,84	5,40	5,70	5,40	5,40	5,60	5,50
ENDONEZYA	4,07	3,68	4,00	4,40	4,80	5,10	5,70	5,40
CEZAYİR	5,60	4,57	5,70	4,00	5,30	5,70	4,90	4,00
G.KORE	3,13	3,98	3,60	3,60	3,60	3,80	3,20	3,00
FAS	3,63	3,08	2,80	2,40	2,30	2,40	1,80	3,50
DİĞER	63,53	64,75	63,30	63,80	68,30	66,50	68,80	62,70
DÜNYA	104,04	110,75	109,90	102,40	110,20	109,90	110,30	104,40

Kaynak: IGC / * Tahmin Ocak 2008 / Not: 03/04 ve 04/05 verileri AB (25)'dir.

Çizelge 20'de görüleceği üzere 2007/08 döneminde en büyük buğday ithalatçısı ülkeler sırasıyla 7 milyon ton ile Mısır, 6,9 milyon ton ile AB (27), 6,4 milyon ton ile Brezilya'dır.

GRAFİK:20-DÜNYA BUĞDAY İTHALATINDAKİ ÖNEMLİ ÜLKELERİN PAYLARI (%)

Kaynak: IGC GMR 374

3.3.1.2. Buğday İhracatı ve Başlıca İhracatçı Ülkeler

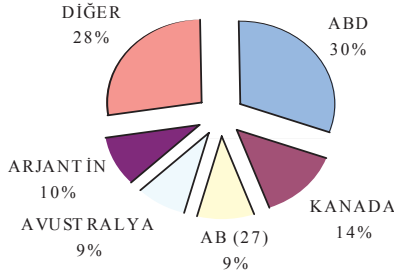
Dünyada ihracata konu olan buğday miktarı son yıllarda 102–110 milyon ton arasında seyretmektedir. Bu rakam dünya buğday üretiminin % 17-18'ine denk gelmektedir. 2007/08 döneminde dünya buğday ticaretinde altı milyon ton azalma meydana gelmiştir. Bilindiği gibi Dünya buğday ihracatında ilk 5 sırayı ABD, Kanada, Arjantin, AB (27) ve Avustralya almaktadır. 2007/08 döneminde ABD'nin buğday ihracatında % 30'luk artış olmuştur. Diğer önemli buğday ihracatçısı ülkelerin tamamının ihracatında bir azalma görülmektedir.

Çizelgede verilen önemli 5 ihracatçı ülke, dünya toplam buğday ihracatının yıllara göre % 63-87'sini gerçekleştirmektedir. (Çizelge 21)

ÇİZELGE:21-DÜNYA BUĞDAY İHRACATI VE BAŞLICA İHRACATÇI ÜLKELER (Milyon Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
ABD	28,03	26,27	22,83	32,20	28,20	27,20	24,70	32,00
KANADA	17,35	16,76	9,39	15,60	15,40	15,50	19,40	14,50
AB (27)	16,79	14,23	19,94	10,30	13,60	14,00	12,90	9,70
AVUSTRALYA	16,68	16,49	10,95	15,10	15,80	15,20	11,40	9,00
ARJANTİN	11,40	11,67	6,28	7,40	13,20	8,10	12,00	10,00
DİĞER	13,79	25,32	40,52	21,80	24,00	29,90	29,90	29,20
DÜNYA	104,04	110,75	109,91	102,40	110,20	109,90	110,30	104,40

Kaynak: IGC / * Tahmin Ocak 2008 / Not : 03/04 ve 04/05 verileri AB (25) 'dir.

GRAFİK:21-DÜNYA BUĞDAY İHRACATINDAKİ ÖNEMLİ ÜLKELERİN PAYLARI (%)

Kaynak: IGC

2007/08 döneminde dünya durum buğday ihracatı % 23,4 oranında düşerek 5,9 milyon tona gerilemiştir. En büyük durum buğdayı ihracatçısı ülkeler, Kanada, AB (27) ve ABD'dir. (Çizelge 22/A)

ÇİZELGE:22/A -DÜNYA DURUM BUĞDAY İHRACATI VE ÖNEMLİ İHRACATÇI ÜLKELER (Bin Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
KANADA	3.386	3.608	2.912	3.376	3.408	3.871	4.337	3.200
ABD	1.581	1.251	977	1.220	739	1.095	1.000	1.000
AB	674	591	1.304	907	1.436	1.158	1.200	800
MEKSİKA	651	495	466	357	595	300	450	400
SURİYE	50	345	450	600	250	400	300	200
AVUSTRALYA	318	583	220	261	475	222	115	50
TÜRKİYE	395	204	33	61	167	100	100	100
DİĞER	55	45	406	298	224	154	198	150
DÜNYA	7.110	7.122	6.768	7.080	7.294	7.300	7.700	5.900

Kaynak: IGC, GMR 374 / * Tahmin Ocak 2008 / Not: 2006/07 ve 2007/08 AB (27)'dir.

Durum buğdayda, 2007/2008 döneminde dünyada en büyük ithalatçı 1,9 milyon ton ile AB'dir. AB'yi, Cezayir (900 bin ton) ve Fas (800 bin ton) takip etmektedir. (Çizelge 22/B)

ÇİZELGE:22/B-DÜNYA DURUM BUĞDAY İTHALATI VE ÖNEMLİ İTHALATÇI ÜLKELER (Bin Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
AB (27)	1040	1841	989	2229	1753	1995	1700	1900
ABD	385	616	393	234	446	508	682	500
VENEZUELLA	354	345	271	462	453	500	475	350
JAPONYA	187	189	202	224	228	219	226	220
CEZAYİR	2560	1841	2150	1692	2029	1962	1580	900
LİBYA	159	281	103	104	129	33	180	100
FAS	685	536	483	629	619	665	740	800
TUNUS	519	470	830	70	89	229	220	200
DİĞER	1221	1003	1347	1436	1548	1189	1897	930
DÜNYA	7110	7122	6768	7080	7294	7300	7700	5900

Kaynak: IGC, GMR 374 / * Tahmin Ocak 2008 / Not: 2006/07 ve 2007/08 AB (27)'dir.

3.3.2. Arpa Ticareti

Dünya arpa ticaretinde önemli ülkeler, AB (27), Avustralya, Rusya, Kanada, ABD, Suudi Arabistan, Çin ve Japonya'dır.

2007/08 dönemi arpa ticareti bir önceki dönem seviyelerinde gerçekleşmiştir.

3.3.2.1. Arpa İthalatı ve Başlıca İthalatçı Ülkeler

Dünya arpa ithalatında ilk sırayı, yaklaşık % 38'lik payla Suudi Arabistan almaktadır. (Çizelge 23)

ÇİZELGE:23-DÜNYA ARPA İTHALATI VE BAŞLICA İTHALATÇI ÜLKELER (Milyon Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
SARABİSTAN	4,80	5,90	7,50	5,50	6,42	7,10	5,80	5,60
ÇİN	2,10	2,10	1,80	1,52	2,05	2,22	1,13	1,30
JAPONYA	1,50	1,30	1,40	1,36	1,52	1,42	1,36	1,35
AB (27)	1,10	1,50	1,40	0,65	0,21	0,17	0,17	0,20
İSRAİL	0,30	0,40	0,40	0,51	0,31	0,31	0,22	0,25
TÜRKİYE	0,15	0,50	0,50	0,17	0,07	0,05	0,06	0,25
DİĞER	8,05	5,90	3,80	5,11	6,40	6,16	5,68	5,61
DÜNYA	18,00	17,60	16,80	14,82	16,98	17,43	14,42	14,56

Kaynak: IGC / * Tahmin Ocak 2008 / Not : 03/04 ve 04/05 verileri AB (25)'dir.

3.3.2.2. Arpa İhracatı ve Başlıca İhracatçı Ülkeler

Önemli ihracatçı ülkeler olan AB (27), Avustralya, Kanada, ABD ve Rusya, toplam dünya arpa ihracatının % 79'unu karşılamaktadır. (Çizelge 24)

ÇİZELGE:24-DÜNYA ARPA İHRACATI VE BAŞLICA İHRACATÇI ÜLKELER (Milyon Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
AB (27)	10,40	3,60	6,30	2,60	2,90	3,10	3,40	4,90
RUSYA	0,40	0,70	3,10	3,10	1,10	1,70	1,50	1,30
AVUSTRALYA	3,30	4,40	2,20	4,70	5,90	4,70	2,40	2,50
KANADA	1,70	2,70	0,30	1,70	1,10	2,20	1,20	2,30
ABD	0,60	0,60	0,60	0,40	0,50	0,60	0,40	1,00
TÜRKİYE	0,15	0,50	0,50	-	0,03	0,55	0,25	-
DİĞER	1,45	5,10	3,80	2,32	5,45	4,58	5,27	2,56
DÜNYA	18,00	17,60	16,80	14,82	16,98	17,43	14,42	14,56

Kaynak: IGC / * Tahmin Ocak 2008 / Not 2003/2004 ve 2004/2005 verileri AB (25)'dir.

Dünya mısır ticaretini, en büyük üretici ülke olan ABD yönlendirmektedir. 2007/08 döneminde dünya mısır ticareti 95,9 milyon ton ile son yılların en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

3.3.3 Mısır Ticareti

3.3.3.1.Mısır İthalatı ve Başlıca İthalatçı Ülkeler

Mısır ithalatında ilk sırayı yaklaşık % 17'lik payla Japonya alırken, diğer büyük ithalatçı ülkeler sırasıyla Meksika, AB (27) ve Güney Kore'dir. (Çizelge 25)

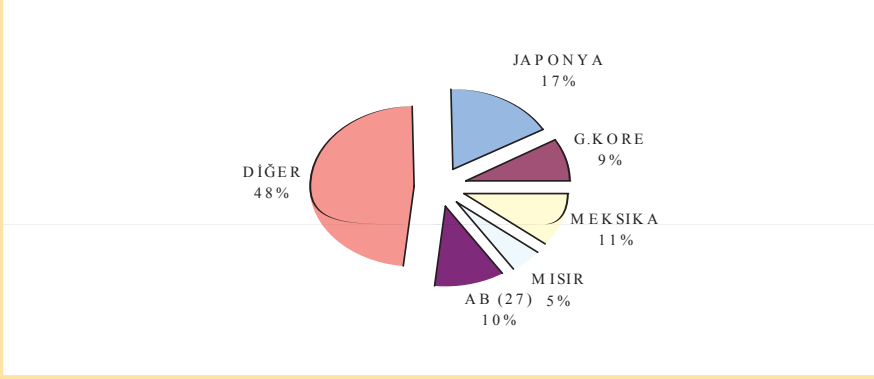
ÇİZELGE:25-DÜNYA MISIR İTHALATI VE BAŞLICA İTHALATÇI ÜLKELER (Bin Ton)

ÜLKELER	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
JAPONYA	16.300	16.100	16.300	16.400	16.500	16.200	16.100	16.500	16.200	16.000
G.KORE	7.500	8.700	8.700	8.600	8.700	9.900	7.900	9.300	8.700	8.300
MEKSİKA	5.600	4.900	5.900	4.100	5.000	5.200	5.800	6.100	8.800	10.300
MISIR	3.700	4.600	5.300	4.900	4.800	4.200	5.000	4.300	4.800	4.800
AB (27)	2.700	2.500	3.800	3.800	3.100	5.700	2.800	5.200	8.500	10.000
DİĞER	32.600	36.400	36.500	36.700	40.300	39.100	38.400	37.400	43.808	46.500
DÜNYA	68.400	73.200	76.500	74.500	78.400	80.300	76.000	78.800	90.808	95.900

Kaynak: IGC, GMR 374 / * Tahmin Ocak 2008 / Not : 2003/2004 ve 2004/2005 verileri AB (25)'dir.

GRAFİK:22-DÜNYADA MISIR İTHALATI YAPAN BAŞLICA ÜLKELER VE PAYLARI (%)

Kaynak: IGC, GMR 374

3.3.3.2. Mısır İhracatı ve Başlıca İhracatçı Ülkeler

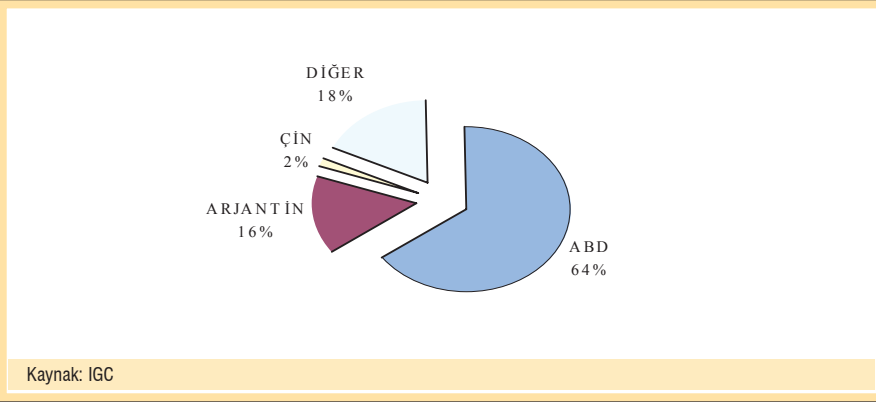
Mısırın üretiminde olduğu gibi ihracatında ilk sırayı, % 64'lük payla ABD alırken, % 16'lık payla Arjantin ikinci sırayı almaktadır.

ÇİZELGE:26-DÜNYA MISIR İHRACATI VE BAŞLICA İHRACATÇI ÜLKELER (Bin Ton)

ÜLKELER	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
ABD	51.900	49.400	48.300	47.200	42.500	45.800	46.800	51.100	55.600	62.000
ARJANTİN	7.800	8.900	12.200	8.500	11.500	9.900	12.400	11.400	13.200	15.000
ÇİN	3.300	9.900	7.200	8.600	14.900	11.300	5.600	5.900	4.400	1.500
DIĞER	5.400	5.000	8.800	10.200	9.500	13.300	11.200	10.400	17.608	17.400
DÜNYA	68.400	73.200	76.500	74.500	78.400	80.300	76.000	78.800	90.808	95.900

Kaynak: IGC / * Tahmin Ocak 2008 / Not : 03/04 ve 04/05 verileri AB (25)'dir.

GRAFİK:23-DÜNYADA MISIR İHRACATI YAPAN BAŞLICA ÜLKELER VE PAYLARI (%)

3.3.4. Pirinç Ticareti

3.3.4.1. Pirinç İthalatı ve Başlıca İthalatçı Ülkeler

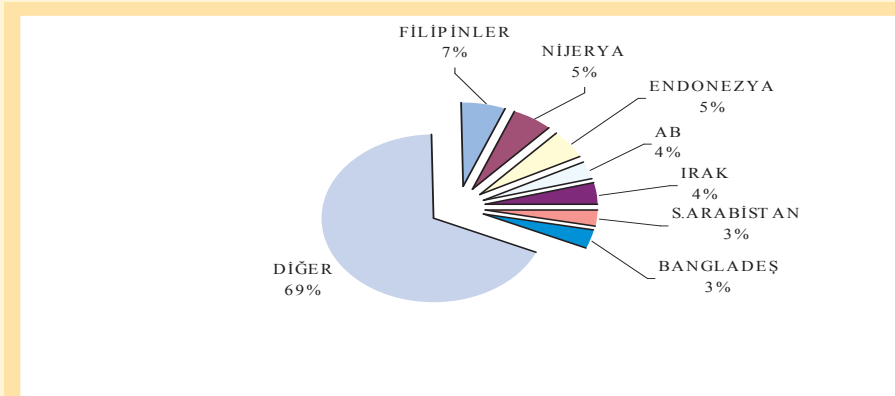
İthalatçı ülkelerin başında Filipinler, Nijerya ve Endonezya gelmektedir. Ülkemiz ise üretim yetersizliği nedeniyle son sekiz yılda TÜİK verilerine göre 150-370 bin ton arasında ithalat yapmıştır. (Çizelge 27, Grafik 24)

ÇİZELGE:27-DÜNYA PİRİNÇ İTHALATI VE İTHALATÇI ÜLKELER (Bin Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
FİLİPİNLER	1.175	650	650	1.100	1.890	1.791	1.900	1.900
NİJERYA	1.738	1.500	1.500	1.369	1.777	1.600	1.700	1.600
ENDONEZYA	1.500	3.250	3.250	650	500	539	1.900	1.600
AB	800	800	850	1.184	1.058	1.083	1.150	1.100
IRAK	959	1.000	1.100	889	786	1.306	613	1.100
S.ARABİSTAN	1.053	1.000	1.000	1.500	1.357	1.448	960	1.015
BANGLADEŞ	402	400	500	801	785	531	650	1.000
TÜRKİYE	298	299	392	122	277	206	109	92
DİĞER	16.489	18.914	18.333	19.569	20.579	20.383	20.238	19.870
DÜNYA	24.414	27.813	27.575	27.184	29.009	28.887	29.220	29.277

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE, TÜİK / * Tahmin Şubat 2008 / Not: 03/04 ve 04/05 verileri AB (25)'dir

GRAFİK:24-DÜNYADA PİRİNÇ İTHALATI YAPAN BAŞLICA ÜLKELER VE PAYLARI (%)

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

3.3.4.2. Pirinç İhracatı ve Başlıca İhracatçı Ülkeler

Dünya pirinç ihracatında ilk sırayı % 31'lik payla Tayland alırken, bu ülkeyi sırasıyla Vietnam, ABD ve Hindistan izlemektedir. (Çizelge 28, Grafik 25).

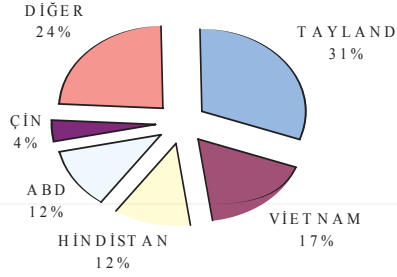

ÇİZELGE:28-DÜNYA PİRİNÇ İHRACATI VE BAŞLICA İHRACATÇI ÜLKELER (Bin Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08*
TAYLAND	7.520	7.245	7.552	10.137	7.274	7.376	9.500	9.000
VİETNAM	3.528	3.245	3.795	4.295	5.174	4.705	4.600	5.000
HİNDİSTAN	1.936	6.650	4.421	3.172	4.687	4.537	3.800	3.400
ABD	2.541	3.295	3.834	3.090	3.862	3.363	3.100	3.500
ÇİN	1.847	1.963	2.583	880	656	1.216	1.300	1.300
DİĞER	7.042	5.415	5.390	5.610	7.356	7.690	6.920	7.077
DÜNYA	24.414	27.813	27.575	27.184	29.009	28.887	29.220	29.277

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE / * Tahmin Ocak 2008

GRAFİK:25-DÜNYADA PİRİNÇ İHRACATI YAPAN BAŞLICA ÜLKELER VE PAYLARI (%)

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

3.4. DÜNYADA HUBUBAT FİYATI

Dünya hububat fiyatları; üretim, stok durumu, kalite, yükleme limanı ile üretici ve tüketici ülkelerin taleplerine göre değişmektedir.

3.4.1. Buğday Fiyatı

ÇİZELGE:29-DÜNYA BUĞDAY FİYATI (FOB/\$/Ton)

YIL	OCA	ŞUB	MAR	NİS	MAY	HAZ	TEM	AĞU	EYL	EKI	KAS	ARA	ORT.
ABD HRW (GULF)													
2000	112.22	111.94	110.87	111.91	115.46	117.67	113.79	113.53	118.60	130.95	128.61	126.81	117.70
2001	135.21	132.52	131.53	131.27	135.30	131.20	125.78	127.42	127.01	126.24	129.29	125.59	129.86
2002	128.95	126.70	126.00	126.29	123.05	134.48	151.08	163.96	192.20	173.34	182.54	168.48	149.76
2003	155.15	155.66	146.37	144.17	153.89	137.30	134.39	154.29	151.36	150.62	164.57	170.17	151.49
2004	170.90	165.54	171.26	171.79	167.14	158.11	154.44	144.97	155.12	154.20	163.61	159.68	161.40
2005	159.71	153.96	157.18	148.06	151.53	147.10	149.10	156.45	167.18	175.24	168.84	174.01	167.67
2006	176.27	186.71	184.85	190.60	206.20	205.59	213.98	201.72	207.79	220.86	217.95	213.75	202.19
2007	206.01	209.53	210.70	209.64	202.44	231.30	251.04	272.14	343.83	353.50	334.43	383.36	267.32
2008	380.93	457.02	474.15	402.46	-	-	-	-	-	-	-	-	428.64
FRANSIZ BUĞDAYI													
2000	92.45	95.27	94.93	96.89	109.91	101.89	102.99	99.00	94.71	93.91	91.90	98.70	97.71
2001	98.23	108.69	105.22	105.16	108.32	112.12	108.57	114.79	112.01	157.93	115.34	113.69	113.34
2002	111.77	106.28	99.39	100.24	100.56	101.05	110.70	113.87	125.86	118.92	118.49	118.82	110.50
2003	123.39	123.83	122.84	126.78	134.25	135.64	137.00	142.60	154.82	164.20	187.21	200.79	146.11
2004	199.20	192.02	190.22	177.55	177.60	167.58	140.95	138.80	139.34	139.54	146.09	146.44	162.94
2005	142.96	143.49	144.45	134.00	133.81	136.25	129.49	131.97	135.24	135.52	133.63	133.84	136.44
2006	136.66	137.52	137.75	142.05	154.69	155.08	152.44	166.31	182.47	201.12	204.02	200.04	164.18
2007	198.02	199.91	207.16	217.78	216.82	242.34	260.60	309.58	381.17	362.11	337.73	374.13	275.61
2008	370.91	398.79	439.01	371.12	-	-	-	-	-	-	-	-	394.96
KANADA DURUM													
2000	178.84	179.62	180.69	151.03	151.36	167.61	164.00	155.74	170.81	172.98	183.83	191.02	170.63
2001	193.42	202.20	198.87	198.52	197.90	197.34	198.55	200.37	201.46	202.84	203.15	203.28	199.82
2002	203.14	200.76	199.53	199.19	197.38	198.08	200.06	211.58	228.83	252.01	245.21	243.93	214.97
2003	238.13	230.11	228.41	233.39	227.47	215.11	231.37	222.28	216.70	210.47	205.85	209.96	222.44
2004	217.47	217.41	223.73	223.53	213.95	210.17	208.66	204.13	224.08	220.00	215.54	216.13	216.23
2005	215.58	223.34	215.63	213.79	212.90	210.57	204.20	204.44	203.65	204.24	204.93	204.65	210.30
2006	198.82	195.12	193.37	194.25	196.88	201.69	206.01	210.22	218.62	232.46	237.68	237.97	210.26
2007	238.54	238.37	237.80	237.40	237.40	237.40	237.40	237.40	-	-	-	-	237.71
2008	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: TMO

NOT: Kalite itibariyle; ABD HRW buğdayı, ülkemizdeki Anadolu Kırmızı Sert, Fransız Buğdayı, Kırmızı Yarı Sert, Kanada Durum Buğdayı ise Anadolu Durum Buğdayı eşdeğeri olarak değerlendirilebilir.

ÇİZELGE:30-ABD BORSALARINDAKİ BUĞDAY FİYATI (\$/TON)

TARİH	CHICAGO BORSASI					KANSAS BORSASI					MERKEZ BANKASI \$ SATIŞ KURU YTL
	YUMUŞAK BUĞDAY (SRW) 2008					SERT BUĞDAY (HRW) 2008					
	Mart	Mayıs	Tem	Eyl	Aralık	Mart	Mayıs	Tem	Eyl	Ara	
2/1/2008	329.61	332.27	286.61	287.53	292.68	338.24	339.16	301.31	301.31	302.41	1.165
11/1/2008	328.96	332.73	285.51	289.55	293.60	332.55	334.93	303.06	305.72	306.46	1.159
22/1/2008	342.83	348.35	313.53	316.38	320.97	360.56	364.24	344.67	347.43	352.76	1.209
1/2/2008	343.94	348.99	321.15	324.83	329.15	357.72	362.13	347.80	348.90	352.76	1.174
11/2/2008	423.67	426.25	367.18	366.35	372.51	441.04	444.71	411.27	409.71	414.12	1.204
21/2/2008	375.91	380.68	352.02	354.32	356.52	394.46	395.01	378.11	378.57	382.89	1.208
3/3/2008	401.44	408.61	378.48	380.59	384.54	437.18	437.36	411.00	410.08	412.38	1.196
12/3/2008	437.64	444.44	426.89	427.90	430.29	459.32	458.03	437.82	444.62	443.79	1.243
21/3/2008		360.11	358.82	361.94	365.98		381.42	372.60	374.80	379.03	1.242
1/4/2008		338.43	342.65	347.24	350.83		356.06	358.27	360.20	366.35	1.313
11/4/2008		340.45	345.31	349.54	353.95		358.08	361.12	364.33	369.11	1.311
21/4/2008		315.46	320.51	326.02	331.81		340.81	339.34	342.47	352.66	1.325
ORTALAMA	373.00	364.73	341.56	344.35	348.57	390.13	381.00	363.86	365.68	369.56	1.229

Kaynak: Reuters

Tablonun incelenmesinden görüleceği üzere Mart-Aralık 2008 döneminde future fiyatlar Chicago Borsası'nda SRW buğdayı için 285,51–362,68 USD arasında, Kansas Borsası'nda HRW buğdayı için 300,94–376,09 USD arasında değişmektedir. (Çizelge 30)

ÇİZELGE:31-ABD, FRANSIZ VE KANADA BUĞDAY FİYATI (FOB/\$/Ton)

BUĞDAY	OCA 2004	OCA 2005	OCA 2006	OCA 2007	ŞUB 2007	MAR 2007	NİS 2007	MAY 2007	HAZ 2007	TEM 2007	AĞU 2007	EYL 2007	EKİ 2007	KAS 2007	ARA 2007
ABD 2HRW	170,79	159,71	176,27	206,01	209,53	210,70	209,64	202,44	231,30	251,04	272,14	343,83	353,50	334,43	383,36
FRANSIZ	199,21	142,96	136,66	198,02	199,91	207,16	217,78	216,82	242,34	260,60	309,58	381,17	362,11	337,73	374,13
ABD DURUM	178,90	173,39	151,52	206,95	214,35	223,72	224,24	220,67	237,53	290,06	309,06	393,53	554,19	577,07	657,59
KANADA DURUM	214,20	211,48	198,82	238,54	238,37	237,80	237,40	237,40	237,40	237,40	237,40	-	-	-	-

Kaynak: TMO, Reuters

3.4.2 Arpa Fiyatı

ÇİZELGE:32-DÜNYA ARPA FİYATI (FOB/\$/TON)

ARPA	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
FRANSIZ	80,30	88,84	107,07	107,78	102,41	142,74	149,29	137,11	153,07	264,29
ALMAN	87,67	93,44	106,31	109,24	101,91	145,67	163,99	138,96	149,65	258,49
ABD	102,71	95,89	108,62	112,76	119,20	130,46	121,64	121,33	125,68	-

Kaynak: TMO, Reuters

ÇİZELGE:33-2007 YILI İTİBARIYLA ARPA FİYATI (FOB/\$/TON)

ARPA	OCA	ŞUB	MAR	NİS	MAY	HAZ	TEM	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA
FRANSIZ	204,45	193,56	191,17	195,43	203,17	238,91	254,78	286,67	359,19	358,85	336,37	348,90
ABD	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
ALMAN	193,71	198,36	193,13	193,57	199,72	208,59	241,91	282,38	341,19	361,32	342,05	346,00

Kaynak: TMO, Reuters / Not : N/A (Nonavailable)

3.4.3. Mısır Fiyatı

ÇİZELGE:34-2007 YILI DÜNYA MISIR FIYATI (FOB/\$/TON)

MISIR	OCA	ŞUB	MAR	NİS	MAY	HAZ	TEM	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA
ABD	169,27	177,57	173,01	153,36	155,56	166,68	147,65	162,96	167,15	173,12	185,24	200,36

Kaynak: TMO, Reuters

3.4.4. Pirinç Fiyatı

Dünya pirinç fiyatı, son oniki yılda 188-459 \$/ton arasında geniş bir yelpazede seyretmiştir. (Çizelge 35)

ÇİZELGE:35-YILLAR İTİBARIYLA DÜNYA PİRİNÇ FIYATI (FOB/\$/TON)

YILLAR	TAYLAND	ABD	YILLAR	TAYLAND	ABD
1996	352	430	2002	193	208
1997	316	439	2003	199	270
1998	315	413	2004	326	402
1999	253	333	2005	327	334
2000	207	271	2006	300	399
2001	188	291	2007	-	459

Kaynak: REUTERS

3.5. DÜNYA HUBUBAT STOKU

3.5.1. Buğday Stoku

ÇİZELGE:36-DÜNYA VE BAZI ÜLKELERDE KAPANIŞ BUĞDAY STOKLARI (Milyon Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
AVUSTRALYA	5,50	8,00	3,10	7,10	9,30	9,30	4,24	3,19
ÇİN	91,09	76,60	60,40	43,30	38,80	34,90	35,95	39,11
KANADA	9,07	6,70	5,70	6,00	7,90	9,70	6,85	4,07
RUSYA	1,40	6,50	6,10	2,60	3,90	3,80	2,40	2,10
UKRAYNA	0,50	2,30	3,30	1,10	2,60	2,40	1,40	1,50
AB (27)	16,00	16,00	16,60	10,60	25,20	21,00	13,96	11,03
ABD	23,80	21,20	13,40	14,90	14,70	15,50	12,41	7,40
TÜRKİYE	1,70	1,00	1,50	1,70	1,80	1,10	1,70	0,80
DİĞER	56,74	63,30	56,20	45,10	46,40	40,10	41,19	41,72
DÜNYA	205,80	201,60	166,30	132,40	150,60	137,80	120,10	112,48

Kaynak: USDA FAS GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

2007/08 dönemi kapanış stoklarında önceki döneme göre 15,4 milyon ton azalma olmuştur.

3.5.2. Arpa Stoku

Dünyada ve bazı ülkelerdeki arpa stok miktarı Çizelge 37’de verilmiştir.

ÇİZELGE:37-DÜNYA VE BAZI ÜLKELERDE KAPANIŞ ARPA STOKLARI (Milyon Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
AVUSIRALYA	1,00	1,80	0,90	1,90	1,90	2,80	1,19	1,14
KANADA	2,50	2,00	1,50	2,10	3,40	3,30	1,48	1,23
AB (27)	9,00	9,80	8,50	4,30	10,70	8,00	5,59	4,78
ABD	2,30	2,00	1,50	2,60	2,80	2,40	1,50	1,10
TÜRKİYE	0,40	1,10	0,70	0,10	0,00	0,60	0,86	0,61
UKRAYNA	0,80	1,30	1,40	0,60	1,00	1,20	0,96	0,48
DİĞER	6,80	10,30	12,70	11,00	13,50	10,68	8,95	6,07
DÜNYA	22,80	28,30	27,20	22,60	33,30	28,98	20,53	15,41

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKET AND TRADE

Dünya arpa devir stokları, 2007/08 döneminde yaklaşık 15 milyon ton ile son sekiz yılın en düşük seviyesinde oluşmuştur.

3.5.3. Çavdar ve Yulaf Stoku

ÇİZELGE:38-DÜNYA VE BAZI ÜLKELERDE KAPANIŞ ÇAVDAR STOKLARI (Bin Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
KANADA	77	49	25	43	130	170	107	47
RUSYA	293	1.096	1.805	355	77	126	76	76
UKRAYNA	75	256	325	140	336	267	72	62
AB (27)	5.107	6.532	6.177	3.834	3.156	1.851	775	863
ABD	30	14	11	15	20	18	12	13
DİĞER	67	30	219	16	42	184	184	134
DÜNYA	5.649	7.977	8.562	4.547	3.904	2.616	1.226	1.195

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKET AND TRADE

ÇİZELGE:39-DÜNYA VE BAZI ÜLKELERDE KAPANIŞ YULAF STOKLARI (Bin Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
AVUSTRALYA	216	150	187	290	299	315	85	135
KANADA	854	363	524	788	974	872	551	971
RUSYA	579	1.176	575	184	240	190	190	190
AB (27)	800	905	1.010	834	912	746	759	859
ABD	1.056	917	723	941	841	763	734	656
DİĞER	370	442	378	339	409	343	339	345
DÜNYA	3.875	3.953	3.397	3.376	3.675	3.229	2.658	3.156

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKET AND TRADE

3.5.4. Mısır Stoku**ÇİZELGE:40-DÜNYA VE BAZI ÜLKELERDE KAPANIŞ MISIR STOKLARI (Bin Ton)**

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
BREZİLYA	1.648	1.637	6.258	7.878	492	3.892	4.715	4.465
ÇİN	102.372	84.788	64.973	44.852	36.555	35.255	32.482	28.582
MEKSİKA	2.684	3.396	3.327	4.461	4.529	2.666	3.151	3.226
G. AFRİKA	490	1.943	2.443	2.956	3.190	1.475	2.008	2.258
AB (27)	2.704	2.660	4.826	2.938	7.008	9.940	9.895	5.364
ABD	48.240	40.551	27.603	24.337	53.697	49.968	33.114	36.515
DİĞER	13.364	13.868	16.043	16.091	25.341	21.795	21.968	20.917
DÜNYA	171.502	148.843	125.473	103.513	130.812	124.991	107.333	101.327

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKET AND TRADE

Dünya mısır devir stoku geçen yıla göre altı milyon ton civarında azalmıştır.

3.5.5. Pirinç Stoku

Dünya pirinç stok miktarı Çizelge 41’de verilmektedir.

ÇİZELGE:41-DÜNYA VE BAZI ÜLKELERDE DEVİR PİRİNÇ STOKLARI (Bin Ton)

ÜLKELER	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08
ÇİN	94.103	82.169	63.311	43.915	38.931	36.783	36.083	35.783
HİNDİSTAN	25.051	24.480	11.000	10.800	8.500	10.520	11.430	11.230
ENDONEZYA	4.605	4.683	4.344	4.018	3.448	3.207	2.857	2.307
FİLİPİNLER	2.797	3.407	3.807	4.047	4.572	5.292	5.627	5.377
TAYLAND	2.247	3.116	3.302	1.706	2.312	3.594	2.479	2.486
ABD	887	1.316	829	761	1.211	1.370	1.266	787
DİĞER	20.832	20.189	19.929	17.141	15.756	16.105	15.823	14.566
DÜNYA	150.522	139.360	106.522	82.388	74.730	76.871	75.565	72.536

Kaynak: USDA FAS, GRAIN WORLD MARKETS AND TRADE

Dünya pirinç devir stokları, bir önceki yıla göre üç milyon ton civarında azalmıştır.

2007 Yılı Hububat Raporu

4

DÜNYADA ÖNEMLİ HUBUBAT ÜRETİCİSİ ÜLKELERDE ALIM VE DESTEKLEME POLİTİKALARI

4. DÜNYADA ÖNEMLİ HUBUBAT ÜRETİCİSİ ÜLKELERDE ALIM VE DESTEKLEME POLİTİKALARI

4.1. Avrupa Birliği (AB) Ülkelerinde Uygulanan Ortak Tarım Politikaları

AB’de tarım politikalarında rol alan başlıca kurum ve kuruluşlar; AB Konseyi, AB Komisyonu ve Tarım Komitesi’dir.

AB ülkelerinde uygulanan ortak tarım politikaları ana hatları ile şu şekilde özetlenebilir.

- *Müdahale kapsamında makarnalık buğday, ekmeklik buğday, arpa, mısır [(1 Temmuz 2009 itibarıyla mısır müdahale alımına son verilecektir. (EC No:1234/2007)], sorgum ve çeltik yer almaktadır.*

- *Müdahale alımlarından sorumlu ödemi kurumlarınca yapılan alımlarda; ekmeklik buğday, arpa, mısır ve sorgum için asgari 80 ton, makarnalık buğday için asgari 10 ton ve çeltik için de 20 ton asgari alım sınırı uygulanmaktadır.*

- *Ödeme kurumları, hububat müdahale alımlarını Akdeniz ülkelerinde (Fransa hariç) 1 Ağustos – 30 Nisan, İsveç’te 1 Aralık - 30 Haziran, diğer üye ülkelerde ise 1 Kasım - 31 Mayıs tarihleri arasında yapmaktadır. Çeltikte ise müdahale alımları, tüm üretici üye ülkelerde 1 Nisan – 31 Temmuz tarihleri arasında yapılmaktadır.*

- *Müdahale alım fiyatı hububatta 101.31 €/ton, çeltikte ise 150 €/ton olarak uygulanmaktadır.*

- *Hububatta müdahale alım fiyatına ilave olarak 63 €/ton, çeltikte ise 177 €/ton DGD verilmektedir.*

- *Ödemeler; hububatta alımı takip eden 30-35 gün, çeltikte ise 32-37 gün sonra yapılmaktadır.*

AB tarım politikasının yürütülmesinde anahtar rolü, ödeme kurumları oynamaktadır. Bu kuruluşlar, AB ortak piyasa düzeni çerçevesinde müdahale alımı, depolama, iç ve dış satışlar gibi tüm faaliyetlerin yerine getirilmesinden sorumludurlar. Toplulukta, çok yaygın ve gelişmiş bir özel sektör depoculuğu olduğundan, müdahale alımlarından sorumlu ödeme kurumlarının kendilerine ait depoları olmayıp stoklamayı sözleşmeli özel depolar aracılığıyla yapmaktadırlar. Bu depolar, ödeme kurumunca sürekli olarak denetlenmektedir.

Üye devletlerin müdahale alımlarının finansmanı EAGF (Avrupa Tarımsal Garanti Fonu) tarafından karşılanmaktadır. Müdahale alımlarından sorumlu ödeme kurumlarının ürün satın alımında uygulayacakları minimum miktar ve

kalite unsurları, fiyat baremleri, müdahale alım dönemleri gibi unsurlar, topluluk tüzüklerince belirlenmiştir.

AB’de başlangıçta yüksek müdahale fiyatları, topluluk içinde yüksek miktarlarda ihtiyaç fazlası stok oluşmasına ve fazla stokların sübvansiyon yolu ile dünya pazarlarına ihraç edilmesine yol açmış bu da, AB’yi tarım reformuna zorlamıştır. 1992 Reformu (MacSharry Reformu) ile 180 €/ton seviyesinde tek bir hububat müdahale fiyatı tespit edilmiş ve aşamalı olarak 10 yıllık bir dönem içerisinde 101,31 €/ton seviyesine indirilmiştir. Söz konusu reform ile, üreticilerin fiyat indiriminden dolayı mağduriyetlerini telafi etmek üzere Telafi Edici Doğrudan Gelir Desteği uygulaması başlatılmıştır

EAGF tarafından karşılanan ödemelerin (doğrudan gelir desteği, ihracat geri ödemeleri, müdahale alımları) uygulamasından ödeme kurumları sorumludurlar. AB’de toplam 101 adet akredite ödeme kurumu bulunmaktadır.

AB’de “Gündem 2000” doğrultusunda, buğday alım fiyatlarının 2006 yılına kadar % 5 oranında düşürülmesi öngörülmesine rağmen özellikle Fransa’nın muhalefeti karşısında 101,31 €/ton olan müdahale fiyatının sabit olarak devam etmesi kararlaştırılmıştır.

AB’ de hububat üreticisinin eline geçen miktar (101,31 €/ton müdahale fiyatı + 63 €/ton telafi edici ödeme) olmak üzere toplam 164,31 €/ton olmaktadır.

AB’de müdahale birimlerini içeren ödeme kurumları ve seçilmiş ürünler için AB-OTP’de fiyatlar ve doğrudan yardımlar Çizelge 42–43’te verilmiştir.

**ÇİZELGE:42-AB (27) ÜLKELERİNDE MÜDAHALE BİRİMLERİNİ İÇEREN
ÖDEME KURUMLARI**

ÜLKE	ÖDEME KURUMU
ALMANYA	FEDERAL AGENCY FOR AGRICULTURE AND FOOD (BLE)
FRANSA	OFFICE NATIONAL INTERPROFESSIONNEL DES GRANDES CULTURES (ONIGC)
ITALYA	AGENZIA PER LE EROGAZIONI IN AGRICOLTURA (AGEA)
HOLLANDA	NATIONAL SERVICE FOR THE IMPLEMENTATION OF REGULATIONS (NSIR)
BELÇİKA	BELGIAN OFFICE OF INTERVENTION AND REFUNDS (BIRB)
İNGİLTERE	DEPARTMENT OF ENVIRONMENT, RURAL PAYMENT AGENCY
İRLANDA	DEPARTMENT OF AGRICULTURE, FOOD AND RURAL DEVELOPMENT
DANİMARKA	THE DIRECTORATE FOR FOOD, FISHERIES AND AGRI BUSINESS
PORTEKİZ	NATIONAL INSTITUTE OF AGRICULTURAL INTERVENTION AND GUARANTEE (INGA)
İSPANYA	SPANISH FUND OF AGRARIAN GUARANTEE (FEGA)
YUNANİSTAN	PAYMENT AND CONTROL AGENCY FOR GUIDANCE AND GUARANTEE COMMUNITY AID (OPEKEPE)
İSVEÇ	THE SWEDISH BOARD OF AGRICULTURE (JORDBRUKSVERKET)
FINLANDIYA	MINISTRY OF AGRICULTURE AND FORESTRY (MMMFI)
AVUSTURYA	AGRARMARKT AUSTRIA (MARKET ORGANISATION AND INTERVENTION AGENCY)
POLONYA	ARR (AGENCJA RYNKU ROLNEGO- AGRICULTURAL MARKET AGENCY)
MACARİSTAN	ARDA (AGRICULTURAL AND RURAL DEVELOPMENT AGENCY)
LÜKSEMBURG	MINISTRE DE L'AGRICULTURE,DE LA VITICULTURE
ÇEK CUMHURİYETİ	SZIF (STATE AGRICULTURAL INTERVENTION FUND)
ESTONYA	THE ESTONIAN AGRICULTURAL REGISTERS AND INFORMATION BOARD(ARIB)
LİTVANYA	LITHUANIAN AGRICULTURAL AND FOOD MARKET REGULATION AGENCY(NMA)
LETONYA	THE RURAL SUPPORT SERVICE(RSS)
MALTA	RURAL AFFAIRS AND PAYING AGENCY
SLOVENYA	AGENCY OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA FOR AGRICULTURAL MARKETS AND RURAL DEVELOPMENT (AAMRD)
SLOVAKYA	AGRICULTURAL PAYING AGENCY (APA)
KIBRIS RUM KESİMİ	CYPRUS AGRICULTURAL PAYMENTS ORGANISATION (CAPO)
ROMANYA	AGENTIA DE PLATI SI INTERVENTIE PENTRU AGRICULTURA (APIA)
BULGARİSTAN	MINISTRY OF AGRICULTURE AND FOOD SUPPLY (MZGAR)

Kaynak: TMO

ÇİZELGE:43-SEÇİLMİŞ ÜRÜNLER İÇİN AB ORTAK TARIM POLİTİKASINDA FİYATLAR VE DOĞRUDAN YARDIMLAR

	1999	2000	2001-2002	2003-2004	2005'ten itibaren
TAHILLAR: Buğday, Arpa, Mısır, Sorgum					
Müdahale fiyatı (€/ton)	119,90	110,25	101,31	101,31	101,31
Aylık artış (€/ton)	1,00	0,92	0,46	0,46	0,46
Doğrudan yardım (€/ton)	54,34	58,67	63,00	63,00	63,00
ÇELTİK					
Müdahale fiyatı (€/ton)	298,35	298,35	150,00	150,00	150,00
Doğrudan yardım (€/ton)	52,65	52,65	177,00	177,00	177,00
YAĞLI TOHUMLAR					
Doğrudan yardım (EUR/tahıl ref. verim ton/ha)	94,24	81,74	72,37	63,00	63,00
PROTEİN BİTKİLERİ					
Doğrudan yardım (EUR/ha)	78,49	72,50	72,50	55,57	55,57
PATATES NİŞASTASI					
Taban fiyatı (EUR/ton)	209,78	194,05	178,31	178,31	178,31
Doğrudan yardım (EUR/ton)	86,94	98,74	110,54	110,54	88,32
FINDIK					
Doğrudan yardım (EUR/ha)	-	-	-	120,75	120,75
SİLAJLIK OT					
Doğrudan yardım (EUR/ tahıl ref. verim ton/ha)	54,34	58,67	63,00	63,00	63,00
ÜRETİMDEN ÇEKME (set-aside)					
Doğrudan yardım (EUR/ tahıl ref. verim ton/ha)	54,34	58,67	63,00	63,00	63,00

Kaynak: AB Dökümanları

4.2. Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) Hububat Destekleme Politikaları

ABD'de tarım politikaları, her beş yılda bir çıkartılan Tarım Kanunu çerçevesinde yürütülmektedir.

Bu kanun ile beş yıl geçerli olmak üzere; krediye esas birim fiyat, hedef fiyat, sabit ve ilave doğrudan gelir desteği tutarları belirlenmektedir. 2002 – 2007 tarım kanunu çerçevesinde belirlenmiş olan fiyatlar Çizelge 44 ve 45'te verilmiştir.

Krediye esas birim fiyat; üreticinin makbuz senedi karşılığı kredi kuruluşundan ürün miktarına bağlı olarak aldığı krediye esas birim fiyattır.

Hedef fiyat ise; üretimin sürdürülebilmesi ve gerekli refahın sağlanması için sabit doğrudan gelir desteği de dikkate alınarak üreticinin eline geçmesi arzu edilen fiyattır.

Sabit doğrudan gelir desteği ise; Çizelge 45'te görüldüğü gibi ürünlere bağlı olarak değişen ve üreticinin ürettiği ürün kadar her yıl ödenen bir fiyat desteğidir.

İlave doğrudan gelir desteği ise; piyasa fiyatı ve doğrudan gelir desteği toplamı ile hedef fiyat arasındaki fark üretici aleyhine olduğu zaman ödenen ilave miktardır.

ÇİZELGE:44-ABD'DE UYGULANAN KREDİ BİRİM FİYATI VE HEDEF FİYAT

FİYAT	KREDİ BİRİM FİYATI (USD/TON)		HEDEF FİYAT (USD/TON)	
	2002-2003	2004-2007	2002-2003	2004-2007
Buğday	103	101	142	144
Mısır	78	77	102	104
Sorgum	78	77	100	101
Arpa	86	85	101	103
Yulaf	93	92	97	99
Soya	184	184	213	213
Yağlı Tohumlar	212	205	216	223
Pamuk	1148	1148	1598	1598
Çeltik	143	144	232	232
Yerfıstığı	355	355	495	495

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı (USDA)

ÇİZELGE:45-ABD'DE ÜRÜN BAZINDA YAPILAN SABİT DOĞRUDAN GELİR DESTEĞİ

ÜRÜN	2002 - 2007 EK ÖDEME (USD/TON)
Buğday	20,0
Mısır	11,0
Sorgum	11,0
Arpa	11,0
Yulaf	1,6
Soya	16,0
Yağlı Tohumlar	18,0
Pamuk	147,0
Çeltik	52,0
Yerfıstığı	36,0

Kaynak: ABD Tarım Bakanlığı

5

TÜRKİYE'DE ÜRETİM-TÜKETİM TİCARET-FİYAT-STOK

5. TÜRKİYE'DE ÜRETİM-TÜKETİM-TİCARET-FİYAT-STOK

5.1. TÜRKİYE'DE HUBUBAT ÜRETİMİ

Ülkemiz tarım alanı 26 milyon hektar olup, bunun 13 milyon hektarlık (% 50) kısmında hububat, 8.5 milyon hektarlık (% 35) kısmında buğday üretimi yapılmaktadır. Hububat içinde buğday, arpa, çavdar, yulaf, mısır ve çeltik en önemli ürünlerdir. Hububat üretimimiz 30-35 milyon ton seviyelerindedir. Bu üretimin 12-14 milyon tonu yerinde tüketilmekte (tohum, mahalli tüketim, hayvan yemi vb.), 18-21 milyon tonu ise piyasaya (TMO, tüccar, sanayici) arz edilmektedir.

5.1.1 Buğday Üretimi

Buğday üretimi, ülkemizin her bölgesinde yapılmakta olup, tarla ürünleri içerisinde ekiliş alanı ve üretim miktarı bakımından ilk sırayı almaktadır. Son 20 yılda buğday ekim alanlarında ve üretimde önemli bir değişiklik olmamış, ekim alanları 8,5 - 9,5 milyon hektar arasında, üretim ise 18 - 21,5 milyon ton seviyesinde değişmiştir. 2007 yılında kuraklığın etkisiyle üretim, % 13'lük düşüş ile 17,2 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. (Çizelge 46)

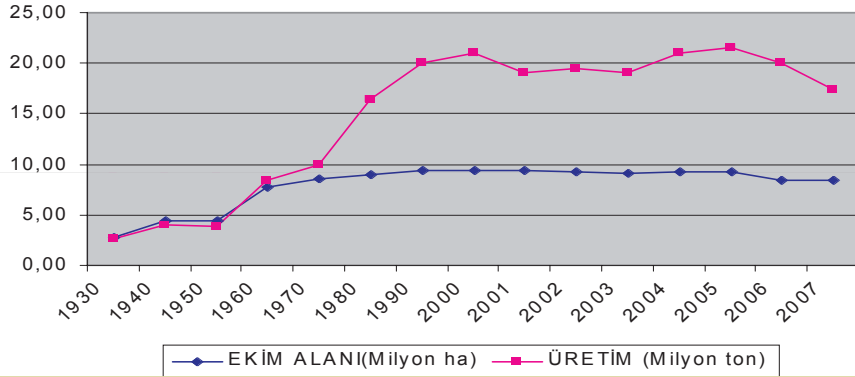
ÇİZELGE:46-TÜRKİYE BUĞDAY EKİM ALANI, ÜRETİMİ VE VERİMİ

YILLAR	EKİM ALANI (ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Kg/ha)	YILLAR	EKİM ALANI (ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Kg/ha)
1930	2.809.300	2.586.377	921	1998	9.400.000	21.000.000	2.234
1940	4.381.420	4.067.950	928	1999	9.380.000	18.000.000	1.919
1950	4.477.191	3.871.926	865	2000	9.400.000	21.000.000	2.234
1960	7.700.000	8.450.000	1.097	2001	9.350.000	19.000.000	2.032
1970	8.600.000	10.000.000	1.163	2002	9.300.000	19.500.000	2.097
1980	9.020.000	16.500.000	1.829	2003	9.100.000	19.000.000	2.099
1990	9.450.000	20.000.000	2.116	2004	9.300.000	21.000.000	2.258
1995	9.400.000	18.000.000	1.915	2005	9.250.000	21.500.000	2.324
1996	9.350.000	18.500.000	1.978	2006	8.490.027	20.010.000	2.357
1997	9.340.000	18.650.000	1.997	2007 (*)	8.490.000	17.234.000	1.948

Kaynak: TÜİK / *2007 yılı üçüncü tahmini

GRAFİK:26-TÜRKİYE BUĞDAY ÜRETİMİ VE EKİM ALANI

Kaynak: TÜİK

Buğday veriminde en önemli faktörlerden biri, yüksek vasıflı tohum kullanımıdır. Buğday ekimine ayrılan ortalama 8.5 milyon hektar arazi dikkate alındığında hektara 200 kg tohumluk kullanımı ile yıllık tohumluk talebi yaklaşık 1.8 milyon tondur. Buğdayın kendine döllen bir bitki olması nedeniyle tohumluğun üç yılda bir yenilenmesi gerekmektedir. Ekilen alanların tamamında sertifikalı tohumluk kullanılacağı düşünüldüğünde yıllık tohumluk talebi yaklaşık 600 bin ton civarındadır.

5.1.2. Arpa Üretimi

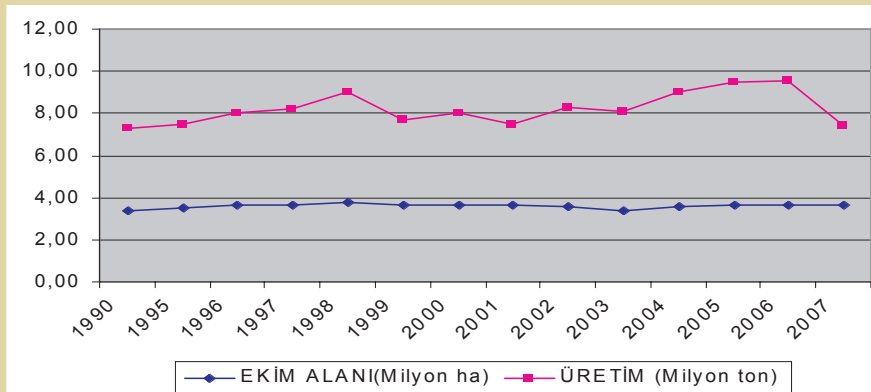
Ülkemizde her bölgede üretimi yapılan arpa, tarla ürünleri içerisinde ekiliş alanı ve üretim miktarı bakımından buğdaydan sonra ikinci sırayı almaktadır. (Çizelge 47) 2007 yılında yaşanan ciddi kuraklık nedeniyle arpa veriminde bir önceki yıla göre 615 kg/ha düşüş olmuştur.

ÇİZELGE:47-TÜRKİYE ARPA EKİM ALANI, ÜRETİMİ VE VERİMİ

YILLAR	EKİM ALANI (ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Kg/ha)	YILLAR	EKİM ALANI (ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Kg/ha)
1990	3.350.000	7.300.000	2.179	2001	3.640.000	7.500.000	2.060
1995	3.525.000	7.500.000	2.128	2002	3.600.000	8.300.000	2.306
1996	3.650.000	8.000.000	2.192	2003	3.400.000	8.100.000	2.382
1997	3.700.000	8.200.000	2.216	2004	3.600.000	9.000.000	2.500
1998	3.750.000	9.000.000	2.400	2005	3.650.000	9.500.000	2.603
1999	3.650.000	7.700.000	2.101	2006	3.649.800	9.551.000	2.617
2000	3.629.000	8.000.000	2.204	2007(*)	3.649.800	7.307.000	2.002

Kaynak: TÜİK / * TÜİK 2007 Yılı üçüncü tahmini

GRAFİK:27-TÜRKİYE ARPA ÜRETİMİ VE EKİM ALANI

Kaynak: TÜİK

Arpa veriminde de en önemli faktörlerden biri yüksek vasıflı tohum kullanımıdır. Ülkemizin arpa tohumluk talebi, yaklaşık 700 bin ton civarındadır. Arpanın da kendine döllen bir bitki olması nedeniyle, tohumluğun 3 yılda bir değiştirilmesi gerekmekte ve yıllık sertifikalı tohum talebi 235 bin ton olarak ortaya çıkmaktadır.

5.1.3. Çavdar ve Yulaf Üretimi

Ülkemizde son 18 yılda çavdar ekiliş alanları; 130-158 bin ha arasında, üretimi ise 220-270 bin ton arasında değişmiştir. (Çizelge 48)

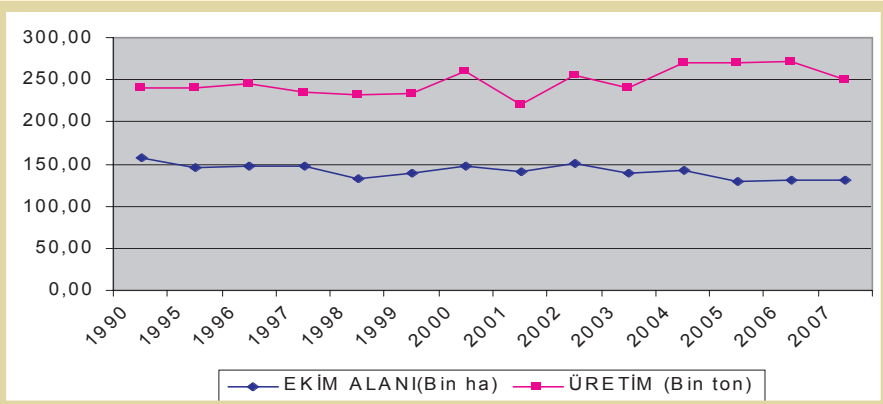

ÇİZELGE:48-TÜRKİYE ÇAVDAR EKİM ALANI, ÜRETİMİ VE VERİMİ

YILLAR	EKİM ALANI (Ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Kg/ha)	YILLAR	EKİM ALANI (Ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Kg/ha)
1990	158.000	240.000	1.519	2001	140.500	220.000	1.566
1995	146.000	240.000	1.644	2002	150.000	255.000	1.700
1996	148.000	245.000	1.655	2003	140.000	240.000	1.714
1997	147.000	235.000	1.599	2004	143.000	270.000	1.888
1998	133.000	232.000	1.744	2005	130.000	270.000	2.076
1999	140.000	233.000	1.664	2006	131.246	271.000	2.060
2000	147.000	260.000	1.769	2007 *	131.246	240.540	1.833

Kaynak: TÜİK / * TÜİK 2007 Yılı üçüncü tahmini

GRAFİK:28-TÜRKİYE ÇAVDAR ÜRETİMİ VE EKİM ALANI

Kaynak: TÜİK

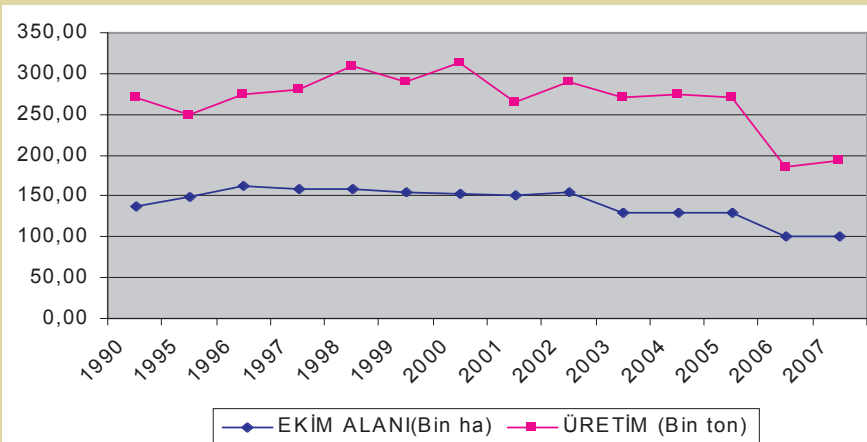
Ülkemizde son 18 yılda yulaf ekiliş alanları 130-161.500 ha, üretimi ise 189-314.000 ton arasında değişmiştir. (Çizelge 49)

ÇİZELGE:49-TÜRKİYE YULAF EKİM ALANI, ÜRETİMİ VE VERİMİ

YILLAR	EKİM ALANI (ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Kg/ha)	YILLAR	EKİM ALANI (ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Kg/ha)
1990	137.000	270.000	1.971	2001	150.000	265.000	1.767
1995	148.000	250.000	1.689	2002	155.000	290.000	1.870
1996	161.500	275.000	1.703	2003	130.000	270.000	2.077
1997	158.000	280.000	1.772	2004	129.000	275.000	2.132
1998	158.500	310.000	1.956	2005	133.000	270.000	2.030
1999	154.000	290.000	1.883	2006	100.112	208.787	2.090
2000	153.600	314.000	2.044	2007 (*)	100.112	189.099	1.888

Kaynak: TÜİK / * TÜİK 2007 Yılı üçüncü tahmini

GRAFİK:29-TÜRKİYE YULAF ÜRETİMİ VE EKİM ALANI

Kaynak: TÜİK

5.1.4. Mısır Üretimi

Ülkemizde yaygın üretimi yapılmakla birlikte Adana, Osmaniye, Hatay, Sakarya, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Balıkesir, İzmir, Aydın ve Kahramanmaraş illerimizde yoğun olarak üretilmektedir. Özellikle GAP ile günden güne artan sulanabilir alanlarla, Güneydoğu Anadolu Bölgemiz potansiyel mısır üretim alanı olma yolundadır. Mısır üretimimiz 1980 yılına göre 2007 yılında yaklaşık 3 kat artarak 3.535 bin tona ulaşmıştır. (Çizelge 50)

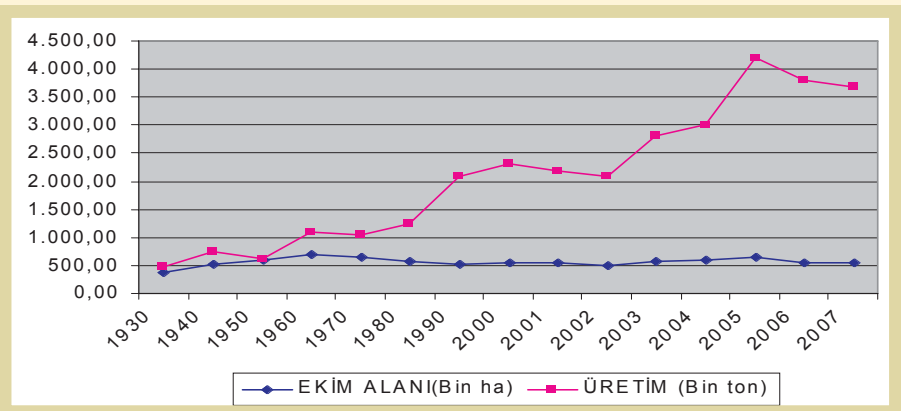

ÇİZELGE:50-TÜRKİYE MISIR EKİM ALANI, ÜRETİMİ VE VERİMİ

YILLAR	EKİM ALANI (Ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Kg/ha)	YILLAR	EKİM ALANI (Ha)	ÜRETİM (Ton)	VERİM (Kg/ha)
1930	378.501	470.744	1.015	1993	550.000	2.500.000	4.545
1935	409.361	456.333	1.115	1994	485.000	1.850.000	3.814
1940	509.990	757.309	1.485	1995	515.000	1.900.000	3.689
1945	510.071	294.736	578	1996	550.000	2.000.000	3.636
1950	593.161	627.987	1.059	1997	545.000	2.080.000	3.817
1955	706.000	855.000	1.211	1998	550.000	2.300.000	4.182
1960	695.000	1.090.000	1.568	1999	518.000	2.297.000	4.434
1965	650.000	945.000	1.454	2000	555.000	2.300.000	4.144
1970	648.000	1.040.000	1.605	2001	550.000	2.200.000	4.000
1975	600.000	1.200.000	2.000	2002	525.000	2.100.000	4.200
1980	583.000	1.240.000	2.127	2003	550.000	2.800.000	5.091
1985	567.000	1.900.000	3.351	2004	545.000	3.000.000	5.505
1990	515.000	2.100.000	4.078	2005	600.000	4.200.000	7.000
1991	518.000	2.180.000	4.208	2006	536.000	3.811.000	7.110
1992	525.000	2.225.000	4.238	2007*	536.000	3.535.000	6.595

* TÜİK 2007 Yılı üçüncü tahmini

GRAFİK:30-TÜRKİYE MISIR ÜRETİMİ VE EKİM ALANI

Kaynak: TÜİK

Mısır üretimindeki artışın en önemli nedenleri; yoğun üretim yapan bölgelerimizde hibrit tohum kullanımının yaygınlaşması ve üretim tekniklerindeki gelişmelerdir.

Ülkemizdeki mısır verimi dünya ortalamasının üzerinde, ABD ve AB'nin altındadır. Ancak, ticari olarak üretimin yoğun şekilde yapıldığı Adana ve Sakarya illerimizde ortalama mısır verimi 1.000 kg/da'dır. Özellikle Çukurova, Amik Ovası, Ege Bölgesi ve Güney Doğu Anadolu Bölgesi'nde ikinci ürün olarak ekilen mısırdaki verim dünya ortalamasının üstündedir. Kurutma ve depolama tesislerinin artması üretimi daha da artıracaktır.

5.1.5 Çeltik Üretimi ve Pirinç İmalatı

Türkiye'nin 2007 yılı verilerine göre toplam çeltik üretimi 648 bin ton, bu çeltikten elde edilen pirinç miktarı ise 389 bin tondur (Çizelge 51)

ÇİZELGE:51-TÜRKİYE'DE ÇELTİK EKİM ALANI, ÜRETİMİ VE VERİMİ

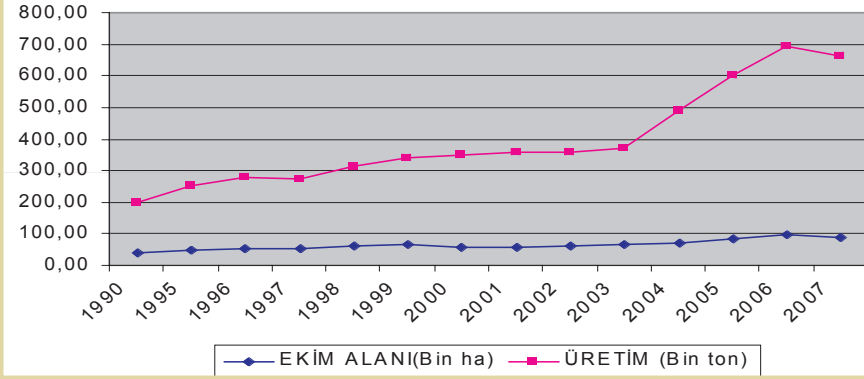
YIL	EKİM ALANI (ha)	ÇELTİK ÜRETİMİ (Ton)	PIRİNÇ İMALATI* (Ton)	ÇELTİK VERİMİ (Kg/ha)
1990	53.000	200.000	120.000	3.774
1995	50.000	250.500	150.000	5.010
1996	54.850	280.500	168.000	5.114
1997	55.000	275.500	165.000	5.009
1998	60.000	315.600	189.000	5.260
1999	65.000	340.000	204.000	5.231
2000	58.000	350.000	210.000	6.034
2001	59.000	360.000	216.000	6.102
2002	60.000	360.000	216.000	6.000
2003	65.000	372.000	223.000	5.723
2004	70.000	490.000	294.000	7.000
2005	85.000	600.000	360.000	7.059
2006	99.100	696.000	418.000	7.023
2007	88.530	648.000	389.000	7.320

Kaynak: TÜİK üçüncü tahmini / * Pirinç imalatında randıman % 60 olarak hesaplanmıştır.

Çeltik üretimi, yoğun olarak Marmara (440.640 ton), Karadeniz (155.520 ton) ve İç Anadolu (38.880 ton) bölgelerinde yapılmaktadır.

GRAFİK:31-TÜRKİYE'DE ÇELTİK ÜRETİMİ VE EKİM ALANI

Kaynak: TÜİK

5.2 TÜRKİYE'DE HUBUBAT TÜKETİMİ

5.2.1. Buğday Tüketimi

Ülkemizde, artan nüfusa paralel olarak buğday talebi de artmaktadır. Ekmek, bulgur, makarna, irmik, bisküvi, nişasta ve diğer buğdaya dayalı unlu mamuller tüketimi dikkate alındığında, buğday tüketimimiz gıda olarak 11-12 milyon ton seviyelerindedir. Dolayısıyla; ülkemizde kişi başına buğday tüketimi 155–165 kg seviyesinde olmaktadır.

Buğday, gıda tüketimi dışında yaklaşık 2 milyon ton tohumluk, 1,5–2 milyon ton da yemlik olarak kullanılmaktadır.

ÇİZELGE:52-TÜRKİYE'NİN YILLAR İTİBARIYLA BUĞDAY TALEBİ (Bin Ton)

YILLAR	TALEP	YILLAR	TALEP	YILLAR	TALEP
1990	15.340	1996	17.165	2002	17.572
1991	15.715	1997	17.341	2003	18.318
1992	16.017	1998	17.545	2004	18.847
1993	16.321	1999	17.677	2005	18.950
1994	17.377	2000	17.891	2006	19.130
1995	17.479	2001	17.946	2007*	18.352

Kaynak: DPT Ekonomik ve Sosyal Sektörlerdeki Gelişmeler (2001-2004) / (*) 2007 yılı TMO tahminidir.

5.2.2. Arpa Tüketimi

Ülkemizde üretilen arpanın büyük bölümü yem sanayinde kullanılırken, bir kısmı da doğrudan hayvan yemi ve bira sanayinde kullanılmaktadır.

ÇİZELGE:53-TÜRKİYE'NİN YILLAR İTİBARIYLA ARPA TÜKETİMİ (Bin Ton)

YILLAR	TALEP	YILLAR	TALEP	YILLAR	TALEP
1990	7.537	1996	7.875	2002	7.721
1991	7.099	1997	7.710	2003	8.245
1992	6.110	1998	7.686	2004	7.895
1993	7.323	1999	7.484	2005	8.000
1994	6.378	2000	8.160	2006	8.075
1995	6.870	2001	7.482	2007*	8.150

Kaynak: DPT / (*) 2007 yılı TMO tahminidir.

5.2.3. Çavdar ve Yulaf Tüketimi

Türkiye’de üretilen çavdar ve yulaf üretiminin tamamı iç tüketimde kullanılmaktadır. Çavdarda yıllık tüketim 250 bin ton, yulaf da ise 290 bin ton civarındadır.

5.2.4. Mısır Tüketimi

Son yıllarda yem, yağ ve tatlandırıcı sektörü ile biyoyakıt üretiminde kullanımı artan mısırın, üretimi de buna paralel olarak artmıştır. (Çizelge 54)

ÇİZELGE:54-TÜRKİYE'NİN YILLAR İTİBARIYLA MISIR TÜKETİMİ (Bin Ton)

YILLAR	TALEP	YILLAR	TALEP	YILLAR	TALEP	YILLAR	TALEP
1988	2.230	1993	2.551	1998	3.060	2003	3.340
1989	2.528	1994	1.783	1999	3.130	2004	4.314
1990	2.604	1995	2.521	2000	3.243	2005	4.000
1991	2.247	1996	1.897	2001	2.750	2006	4.000
1992	2.365	1997	2.925	2002	3.264	2007	4.600

Kaynak: DPT

5.2.5. Pirinç Tüketimi

Ülkemizde kişi başına ortalama pirinç tüketimi yaklaşık 8 kg civarındadır. 70.5 milyonluk nüfusumuzun yıllık toplam pirinç talebi 550–600 bin tondur.

5.3. TÜRKİYE’DE HUBUBAT TİCARETİ

Türkiye genelinde hububat işleyen 1.535 adet fabrika bulunmakta olup, bunun 1.091’i un, 321’i yem, 24’ü makarna, 72’si bulgur, 22’si bisküvi ve 5’i de irmik fabrikasıdır. Bunların toplam aylık kurulu kapasitesi 4.462.900 ton, fiili kapasitesi ise 2.357.589 ton dur.

Buğday üretimimiz yaklaşık 20 milyon ton civarındadır. Üretimimiz, tüketimimizi karşılamakla birlikte, bazı yıllar kalite sorunu nedeniyle ithalat yapılmıştır. Süne mücadelesi ve sertifikalı tohumluk kullanımının artırılmasıyla ürün kalitesi yükseltilmiş olup bu alanda ithalat ihtiyacı ortadan kalkmıştır. Ayrıca DİR kapsamında mamul madde ihracatı amacıyla da ithalat yapılmaktadır. Ülkemizin gıda olarak buğday tüketimi 11-12 milyon ton seviyelerindedir.

Arpa üretimimiz 7-9 milyon ton seviyelerinde olup, daha çok yem sektöründe kullanılmaktadır.

Çavdar ve yulaf üretimimiz, ihtiyacımızı karşılamakta olup, daha çok yem ve bisküvi sektöründe kullanılmaktadır. Son yıllarda, özel ekmek yapımında da kullanılmaya başlanmıştır.

Mısır üretimimiz son yıllarda artmış, ancak tüketimimizi karşılayacak seviyelere gelmemiştir. Bu nedenle ithalat zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Mısır daha çok kanatlı yem yapımında, nişasta-glikoz ve yağ sektöründe, bir miktar da çerez olarak kullanılmaktadır.

Türkiye genelinde çeltik işleyen 133 adet fabrika bulunmaktadır. Bu fabrikaların toplam yıllık kurulu kapasitesi 3.000.000 ton, fiili kapasitesi ise 665.000 ton’dur.

Pirinç tüketimimiz kişi başına yıllık 8 kg civarında olup, yıllık toplam talep 550–600 bin ton civarındadır. Üretimimiz 390–400 bin ton civarında olup, açık ithalatla karşılanmaktadır. Pirinç, doğrudan tüketiminin yanında pirinç unu ve nişasta sektöründe de kullanılmaktadır.

Ülkemiz un, yem, bulgur, bisküvi ve irmik fabrikaları ihtiyacımızı fazlası ile karşılayacak düzeydedir. (Çizelge 55)

ÇİZELGE:55-TÜRKİYE'DEKİ UN, YEM, MAKARNA, BULGUR, BİSKÜVİ VE İRMİK FABRİKALARI

FABRİKA	ADET	AYLIK KAPASİTE (TON)	
		KURULU KAPASİTE	FİİLİ KAPASİTE
UN	1.091	2.524.340	1.237.476
YEM	321	1.454.030	697.650
MAKARNA	24	159.376	157.700
BULGUR	72	256.216	230.543
BİSKÜVİ	22	59.938	26.108
İRMİK	5	9.000	8.112
TOPLAM	1.535	4.462.900	2.357.589

Kaynak: TMO

5.3.1. Buğday Ticareti

Ülkemiz, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi olup DTÖ Tarım Anlaşması kurallarına göre hareket etmektedir. Hububat ithalat ve ihracatımızda, 1994 yılında imzalanan ve 1995 yılında yürürlüğe giren DTÖ Tarım Anlaşması'nda yer alan hususlar dikkate alınmaktadır.

5.3.1.1. Buğday İthalatı

DTÖ Tarım Anlaşması'na göre ülkemizin hububat ithalatı için taahhüt ettiği Gümrük Tarife Oranları (1995–2004) Çizelge 56'da verilmiştir.

ÇİZELGE:56-TÜRKİYE'NİN TAAHHÜT ETTİĞİ GÜMRÜK TARİFE ORANLARI

ÜRÜNLER	TEMEL ALINAN VERGİ ORANI	KONSOLİDE VERGİ ORANI
Buğday	200,0	180,0
Arpa	200,0	180,0
Çavdar	200,0	180,0
Mısır	200,0	180,0
Yulaf	200,0	180,0
Çeltik	50,0	45,0
Darı	200,0	180,0
Karabuğday	200,0	180,0
Buğday unu	114,0	102,6
Diğer hububat unları	45,0	40,5

Kaynak: Resmi Gazete

Ülkemizde halen geçerli gümrük vergisi oranları aşağıdadır. (Çizelge 57)

ÇİZELGE:57-ÜLKEMİZDE GÜMRÜK TARİFE ORANLARI

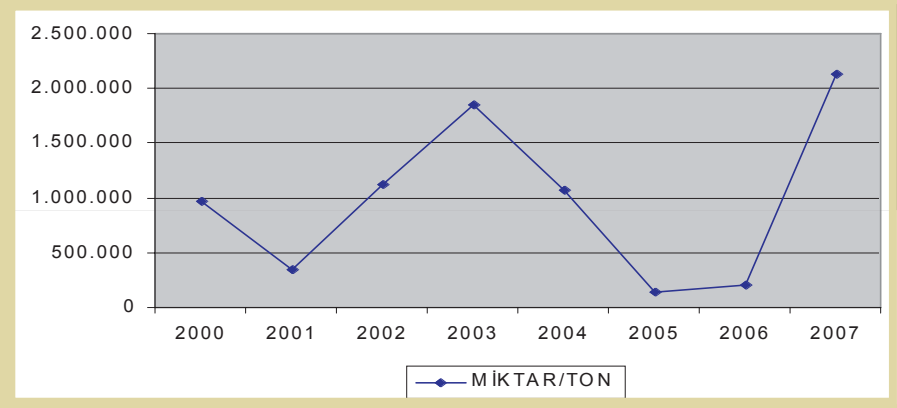
ÜRÜNLER	DTÖ TAAHHÜDÜ ORANI (%)	ÖNCEKİ VERGİ ORANLARI %		CARİ VERGİ ORANLARI %	
		GÜMRÜK	RESMİ GAZETE	GÜMRÜK	RESMİ GAZETE
BUĞDAY (EKM)	180	130	30.12.2006	0*	23.02.2008
BUĞDAY (DUR)	180	100	30.12.2006	0*	23.02.2008
ARPA	180	100	30.12.2006	0	31.12.2007
MISIR	180	130	30.12.2006	20**	08.04.2008
ÇAVDAR	180	130	30.12.2006	0	23.02.2008
YULAF	180	60	30.12.2006	0	23.02.2008
PİRİNÇ	45	45	30.12.2006	45	31.12.2007
KARGO	45	36	30.12.2006	36	31.12.2007
ÇELTİK	45	34	30.12.2006	34	31.12.2007

Kaynak: Resmi Gazeteler / * 15.05.2008'de % 50 olarak uygulanacaktır. / ** 31.07.2008'de % 50 olarak uygulanacaktır.

ÇİZELGE:58-TÜRKİYE'NİN TOPLAM BUĞDAY (DURUM BUĞDAY DAHİL) İTHALATI

YILLAR	MİKTAR (Ton)	DEĞER (Bin Dolar)	ORT. İTHAL FİYATI (\$/Ton)
2000	963.668	126.143	130,9
2001	346.827	49.621	143,1
2002	1.116.575	150.472	134,8
2003	1.846.284	277.543	150,3
2004	1.065.389	221.868	208,3
2005	135.596	25.031	184,6
2006	202.325	44.718	221,0
2007	2.125.656	565.142	265,9

Kaynak: DTM

GRAFİK:32-TÜRKİYE'NİN TOPLAM BUĞDAY (DURUM BUĞDAY DAHİL) İTHALATI (Ton)

Kaynak: TÜİK, DTM

Çizelge 58 ve Grafik 32’de de görüleceği gibi ülkemiz buğday ithalatında önemli sapmalar görülmektedir.

Ülkemizin 2006 yılına kadar makarnalık buğday ithalatında önemli miktarda azalma gerçekleşmiş olup, 2007 yılında yaşanan kuraklığa bağlı üretim düşüşü sebebiyle ithalatı artış yaşanmıştır. (Çizelge 59)

ÇİZELGE:59-TÜRKİYE'NİN MAKARNALIK BUĞDAY İTHALATI

YILLAR	MİKTAR (Ton)	DEĞER (Bin Dolar)	ORT. İTHAL FİYATI (\$/Ton)
1999	20.746	3.791	182,7
2000	6.998	1.238	176,9
2001	5.337	865	162,1
2002	14.429	2.814	195,0
2003	9.521	1.720	180,7
2004	20.429	5.062	247,8
2005	26	30	1.153,8
2006	63	77	1.222,2
2007	124.179	35.294	284,2

Kaynak: DTM

5.3.1.2. Buğday İhracatı

Buğday ihracatı yapan ülkelerde [özellikle ABD ve AB (27)], önemli miktarda ihracat sübvansiyonu söz konusu olduğu için, üretim maliyetinin çok altında dünya piyasalarına ürün satabilmektedirler. Ülkemizde işletmelerin çok küçük

olması ve üretimin de ağırlıklı olarak kuru tarım yapılması buğday üretim maliyetini artırmaktadır. Diğer taraftan, buğdayın stratejik ürün olması ve büyük üretici kesimini ilgilendirmesi, bu ürünün fiyatına sürekli müdahale ihtiyacını doğurmuştur. Dolayısıyla müdahaleli fiyatlar, sürekli dünya fiyatlarının üzerinde oluşmuştur. Bunun sonucu olarak; ülkemiz buğday ihracatının büyük bölümü TMO tarafından yapılmıştır. Türkiye son yıllarda buğday ihracatı yerine un, makarna, bulgur, bisküvi ve benzeri unlu mamuller ihraç etmektedir.

Türkiye'nin 2000–2007 yılları arasındaki yıllık ortalama buğday ithalatının 975 bin ton (Çizelge 58), aynı dönemdeki buğday ve mamülleri (buğday eşdeğeri) ihracatının ise ortalama 1 milyon 723 bin ton olduğu görülmektedir. Bu durum ülkemizin buğdayda net ihracatçı olduğunu göstermektedir. (Çizelge 60–61)

ÇİZELGE:60-TÜRKİYE'NİN BUĞDAY İHRACAT MİKTAR VE DEĞERİ

YILLAR	MİKTAR (Ton)	DEĞER (Bin Dolar)	ORT. İTHAL FİYATI (\$/Ton)
2000	964.888	95.294	98,8
2001	706.242	76.909	108,9
2002	672	200	297,6
2003	790	346	438
2004	740	313	423
2005	108.366	14.647	135
2006	442.141	59.923	135,5
2007	206	136.347	661,8

Kaynak: TÜİK

Ülkemiz buğday ihracatında üretime bağlı olarak yıllar itibariyle önemli dalgalanmalar görülmektedir. (Çizelge 60)

ÇİZELGE:61-TÜRKİYE'NİN BUĞDAY MAMULLERİ İHRACATI (Bin Ton, Bin Dolar)

ÜRÜNLER	2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007	
	MİK	DEĞ	MİK	DEĞ	MİK	DEĞ	MİK	DEĞ	MİK	DEĞ	MİK	DEĞ	MİK	DEĞ
Un	172	30.887	254	47.608	593	111.482	786	197.487	1.980,10	426.152	1.245,82	272.343	1.194,45	430.073
Bulgur	18,4	5.680	19,9	7.125	30,5	12.832	36,1	14.399	68,6	24.193	62,52	24.097	75,45	39.122
İrmik	13,2	3.308	18,8	4.952	13,2	4.512	25,3	7.900	34,1	9.759	18,82	18.823	26,27	14.500
Makarna	34,3	11.587	49,1	17.018	69,1	26.848	126	50.263	164,4	65.507	193,12	81.805	177,11	108.564
Ekmek, Pasta, Kek, Bisküvi ve diğer	98,7	98.764	124	125.608	162	180.913	164	215.550	165,9	230.809	160,89	225.378	188,96	295.790

Kaynak: DTM

5.3.2. Arpa Ticareti

5.3.2.1 Arpa İthalatı

8 yıllık dönemde arpa ithalatında önemli dalgalanmalar olmuş, ithalat miktarı 16 bin ton ile 240 bin ton arasında değişmiştir. (Çizelge 62)

ÇİZELGE:62-TÜRKİYE'NİN ARPA İTHALATI

YILLAR	MİKTAR (Ton)	DEĞER (Bin Dolar)	ORT. İTHAL FİYATI (\$/Ton)
2000	40.217	5.207	129,5
2001	38.967	6.327	162,4
2002	16.759	2.435	145,3
2003	89.428	15.718	175,8
2004	240.340	39.814	165,7
2005	52.182	10.608	203,3
2006	63.110	12.131	192,2
2007	-	-	-
2008	61.2	23	375,8

Kaynak: DTM

5.3.2.2. Arpa İhracatı

Üretim miktarının büyük ölçüde iklim şartlarına bağlı olması nedeniyle ihracatta yıldan yıla dalgalanmalar yaşanmaktadır. (Çizelge 63)

ÇİZELGE:63-TÜRKİYE'NİN ARPA İHRACATI

YILLAR	MİKTAR (Ton)	DEĞER (Bin \$)	ORT. FİYAT (\$/Ton)
2000	186.205	20.108	108,0
2001	158.216	16.189	102,3
2002	595.824	58.910	98,9
2003	395.988	41.164	104,0
2004	-	-	-
2005	286.692	39.038	136,2
2006	407.841	61.399	150,5
2007	-	-	-

Kaynak: DTM

5.3.3. Mısır Ticareti

5.3.3.1 Mısır İthalatı

Ülkemizde mısır üretimindeki artışa bağlı olarak ve 2006 yılında tüketimin azalması yönündeki gelişme sebebiyle ithalatla zamanla azalma olmuştur. 2007 yılında da, yaşanan kuraklığa bağlı üretim düşüşü sebebiyle bir önceki yıla göre ithalatla artış yaşanmıştır. (Çizelge 64)

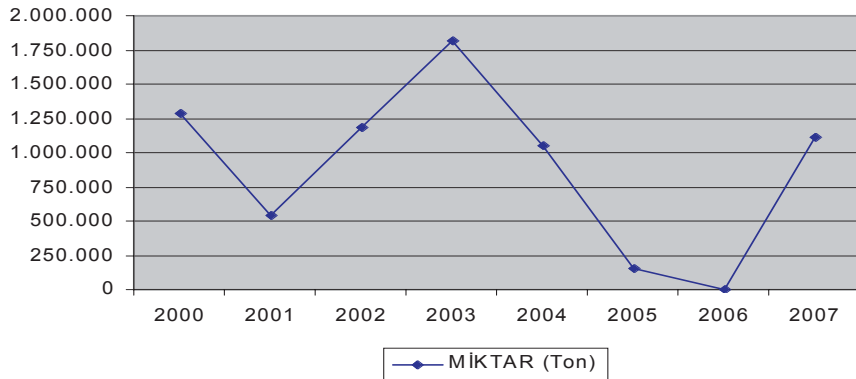
ÇİZELGE:64-TÜRKİYE'NİN MISIR İTHALAT MİKTAR VE DEĞERLERİ

YILLAR	MİKTAR (Ton)	DEĞER (Bin Dolar)	ORT. İTHAL FİYATI (\$/Ton)
2000	1.286.190	146.887	114,2
2001	537.481	65.635	122,1
2002	1.179.937	133.754	113,4
2003	1.818.458	276.182	151,9
2004	1.049.744	190.477	181,5
2005	152.213	42.844	281,5
2006	813	2.284	280,9
2007	1.110.651	262.428	236,2

Kaynak: DTM

Grafik 33'te ülkemizce 2000 yılından günümüze kadar yapılan mısır ithalatı verilmiştir.

GRAFİK:33-TÜRKİYE'NİN MISIR İTHALATI (Ton)

Kaynak: TÜİK-DTM

ÇİZELGE:65-TÜRKİYE'NİN MISIR İHRACATI

YILLAR	MİKTAR (Ton)	DEĞER (Bin \$)	ORT. İHR. FİYATI (\$/Ton)
2000	3.963	4.096	1034
2001	9.382	8.333	888
2002	9.019	10.953	1.214
2003	11.039	13.105	1.187
2004	10.525	15.805	1.502
2005	127.581	22.327	175
2006	176.774	30.082	170
2007*	1.641	3.833	2.335

Kaynak: DTM / * TÜİK

5.3.4. Çeltik ve Pirinç Ticareti

5.3.4.1 Çeltik ve Pirinç İthalatı

Ülkemizde 2003 yılından itibaren uygulanan politikalarla üretimde % 75'lik bir artış sağlanmakla beraber, pirinçte ihtilatçı konumumuz devam etmektedir. Pirinç ithalatı ağırlıklı olarak Mısır, ABD ve Avustralya'dan yapılmaktadır.

ÇİZELGE:66-TÜRKİYE'NİN ÇELTİK VE PİRİNÇ İTHALATI (Ton)

YILLAR	PİRİNÇ	KAHVERENGİ PİRİNÇ (KARGO*)	ÇELTİK	TOPLAM PİRİNÇ KARŞILIĞI
2000	146.909	234	304.183	329.606
2001	137.967	0	135.069	219.008
2002	131.431	2.734	292.024	308.833
2003	213.528	10.935	247.724	370.910
2004	103.887	26.177	35.432	146.088
2005	158.423	42.193	102.197	253.496
2006	111.059	54.430	105.005	217.606
2007	167.491	-	-	167.491

Kaynak: TÜİK, DTM / * Kargonun pirinç karşılığı, çeltiğin % 80'i olarak alınmıştır.

5.3.5 TMO Tarafından Yapılan Satışlar

5.3.5.1 TMO Tarafından Yapılan İç Satışlar

TMO satın aldığı ürünleri, piyasa dengelerini bozmayacak şekilde belirlediği fiyatlarla iç satışa vermektedir. Çizelge 67’de TMO’nun iç satış fiyatları, Çizelge 68’de TMO’nun iç satış miktarları görülmektedir. Zaman zaman üretimin yetersizliği durumunda piyasa regülasyonu açısından TMO, ithalat yoluyla da oluşturduğu stokları satışa vermektedir.

ÇİZELGE:67-YILLAR İTİBARIYLA TMO İÇ SATIŞ FİYATI

YIL	BUĞDAY	MISIR	PIRİNÇ	YIL	BUĞDAY	MISIR	PIRİNÇ
1938	4,75- 7,00	-	-	1973	110,00-113,00	-	-
1939	5,00-10,50	-	-	1974	125,00-128,00	-	-
1940	5,00-10,50	-	-	1975	125,00-240,00	-	-
1941	8,25-15,25	-	-	1976	240	-	-
1942	26,00-45,00	-	-	1977	240,00-260,00	-	-
1943	26,00-27,00	-	-	1978	260	-	-
1944	26,00-28,00	22	80,00-95,00	1979	295	-	-
1945	27,00-70,00	22	95	1980	430,00-450,00	-	-
1946	28,00-78,00	22	95	1981	1.075,00-1.125,00	-	-
1947	24,00-78,00	22	95,00-100,00	1982	2.000,00	-	-
1948	24	22	-	1983	23,00-29,00	24,00-25,00	100,00-120,00
1949	27,8	23	99,24	1984	29,00-51,00	38,00-48,00	120,00-200,00
1950	30,8	24	-	1985	53,00-70,00	58,00-69,00	200
1951	30,8	20	125	1986	71,00-87,00	67,00-78,00	200,00-330,00
1952	30,8	20	125	1987	86,00-128,00	78,00-122,00	390,00-400,00
1953	36	20	-	1988	127,00-194,00	122,00-186,00	400,00-800,00
1954	36	20	-	1989	270,00-382,50	191,00-315,50	900,00-1.750,00
1955	35	20	-	1990	387,00-648,00	319,00-546,00	1.400,00-1.750,00
1956	35	20	-	1991	648,00-960,00	546,00-906,00	1.535-2.700
1957	35	32	-	1992	1.410,00-1.583,00	1.311,00-1.484,00	2.700-4.000
1958	41,00-51,00	32,00-46,00	175,00-240,00	1993	1.583,00-2.773,00	1.484,00-2.015,00	4.000-8.100
1959	46	42,00-46,00	175,00-240,01	1994	3.840,00-5.740,00	3.075,00-3.816,00	9.500,00-20.000,00
1960	60	38	176	1995	6.300,00-13.200,00	5.600,00-10.500,00	20.000,00
1961	58	48	220	1996	13.200,00-22.500,00	13.000,00-21.400,00	54000-74000
1962	73	-	-	1997	22.500,00-46.350,00	19.500,00-37.600,00	74000-165000
1963	73,00-75,00	-	-	1998	49.350,00-64.000,00	42.600,00-56.000,00	165000-215000
1964	75,00-80,00	-	-	1999	67.000,00-97.000,00	57.500,00-85.000,00	240000-360000
1965	80,00-81,00	-	-	2000	98.000,00-132.700,00	86.000,00-110.300,00	360000-395000
1966	81,00-87,00	-	-	2001	133.700,00-230.000,00	111.300,00-212.000,00	560000-870000
1967	87	-	255,00-330,00	2002	240.000,00-322.000,00	212.000,00-306.000,00	870000-1070000
1968	87	-	255,00-330,00	2003	330.000,00-432.000,00	306.000,00-403.000,00	1150000-1220000
1969	87	-	-	2004	432.000,00-458.000,00	278.100,00-314.300,00	1300000-1450000
1970	87	-	-	2005	458.000,00-390.000,00	290.000,00-295.000,00	1460000-1470000
1971	87,00-92,00	-	-	2006	390.000,00-415.000,00	295.000,00-310.000,00	1.470.000,00
1972	110,00-113,00	-	-	2007	415,00-480,00	360.000,00-400.000,00	1.470,00

Not: Fiyatlar 1938-1982 yıllarında KRŞ/Kg, 1983-2006 yıllarında ise TL/Kg, 2007 yılında ise YTL/Ton cinsindendir.

ÇİZELGE:68-YILLAR İTİBARIYLA TMO İÇ SATIŞ MİKTARLARI (TON)

YILLAR	BUĞDAY	ARPA	MISIR	PIRINÇ	YILLAR	BUĞDAY	ARPA	MISIR	PIRINÇ
1938	16.579	-	-	-	1973	1.933.899	59.105	-	44.245
1939	102.806	-	-	-	1974	1.629.229	53.288	-	34.375
1940	266.696	14.240	-	-	1975	1.159.474	9.560	3.444	40.385
1941	284.904	119.937	11.597	21	1976	1.361.487	172.665	305	33.034
1942	192.893	105.390	41.626	6.608	1977	1.922.251	263.323	-	59.354
1943	338.404	151.831	37.165	4.854	1978	2.738.140	237.832	-	39.130
1944	466.213	167.389	27.998	6.036	1979	2.334.616	50.192	-	25.694
1945	560.306	154.292	49.921	6.643	1980	1.726.236	129.726	2.168	34.652
1946	596.211	122.005	15.195	1.069	1981	1.146.141	206.713	3	41.186
1947	464.348	89.975	13.909	245	1982	1.600.576	291.552	24.875	18.164
1948	352.151	80.277	6.004	527	1983	2.100.353	641.167	48.657	22.785
1949	562.235	37.417	10.392	905	1984	2.282.903	377.081	102.343	47.904
1950	353.823	34.387	22.026	4.100	1985	2.420.082	435.754	140.331	21.348
1951	370.796	31.079	26.114	515	1986	1.967.705	401.966	156.938	26.719
1952	398.647	31.899	46.442	1	1987	2.735.128	1.050.231	200.307	24.161
1953	538.208	19.183	37.569	405	1988	3.016.322	624.227	183.890	40.420
1954	872.847	54.993	1.277	1.615	1989	2.917.512	562.389	473.528	42.900
1955	826.410	40.217	31.278	3.112	1990	1.292.759	130.597	549.702	43.444
1956	987.145	52.130	6.785	8.218	1991	2.574.691	175.138	290.087	53.754
1957	1.032.031	64.807	47.001	5.137	1992	3.099.526	528.486	251.130	13.930
1958	658.456	35.654	41.603	1.664	1993	1.091.304	160.950	290.114	19.590
1959	918.622	41.139	192	10.368	1994	1.349.068	275.240	376.105	15.006
1960	854.966	36.333	25.564	9.982	1995	1.194.259	499.806	6.132	211
1961	966.148	27.182	8.596	9.329	1996	102.032	69.508	73.995	15.391
1962	1.207.936	28.579	1.021	1.080	1997	929.520	440.899	162.752	34.653
1963	922.005	29.434	24.424	-	1998	2.073.331	749.927	481.751	29.543
1964	784.641	25.476	7.749	-	1999	2.280.331	733.399	629.400	41.001
1965	905.692	20.663	2.413	-	2000	2.311.296	695.290	502.139	19.902
1966	926.494	7.769	5.398	5.195	2001	2.039.061	224.138	26.603	24.908
1967	977.095	9.607	-	5.430	2002	1.278.984	164.367	10	27.994
1968	989.225	20.622	-	10.135	2003	604.459	280.185	80.763	17.789
1969	1.290.844	31.064	-	14.465	2004	1.021.609	281.003	362.133	14.122
1970	1.154.156	7.493	-	13.978	2005	2.999.457	1.998	203.630	6.448
1971	1.171.276	11.623	2.801	25.686	2006	3.014.347	221.920	541.623	3.415
1972	1.169.856	79.207	-	16.945	2007	1.003.079	383.429	290.109	5.863

Not: İç satış miktarlarına DİİB ve GB kapsamında yapılan satışlar dahildir.

5.3.5.2 TMO Tarafından DİR Kapsamında Yapılan Satışlar

Dahilde İşleme İzin Belgesine (DİİB) sahip kişi ve kuruluşlara yapılan satışlarımız Dahilde İşleme Rejimi çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. (Çizelge 69)

Dahilde İşleme Rejiminin özü, yurt dışından hammaddenin veya yarı mamul maddenin vergisiz olarak ithalatının yapılarak, karşılığında mamul maddenin ihraç edilmesidir.

Ancak özellikle 2005-2006 yıllarında, TMO stoklarının sektörel talepleri karşılama kalite ve miktar açısından yeterli olması nedeniyle, DİR kapsamındaki talepler TMO stoklarından karşılanmıştır. Böylece, yerli üretimle işlenmiş ürün ihracatı gerçekleştirilerek, dövizin yurt dışına çıkışı engellenmiştir.

**ÇİZELGE:69-TMO TARAFINDAN MAMÜL MADDE İHRACATLARINA YÖNELİK OLARAK
(DİİB+GB KAPSAMINDA) YAPILAN SATIŞLAR**

CİNSLER	YILLAR İTİBARIYLA SATIŞ MİKTARI (TON)									
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
EKMEKLİK BUĞDAY	230.845	32.156	90.527	154.747	53.365	950	603.512	2.485.146	1.901.530	87.320
MAKARNALIK BUĞDAY	61.084	17.720	7.051	22.828	84.005	23.034	303.897	365.881	375.891	52.708
TOPLAM BUĞDAY	291.929	49.876	97.578	177.575	137.370	23.984	907.409	2.851.027	2.277.421	140.028
ARPA	0	0	0	6.200	19.025	21.854	0	0	0	0
MISIR	0	0	0	0	0	0	0	85.692	65.803	0
TOPLAM	291.929	49.876	97.578	183.775	156.395	45.838	907.409	2.936.719	2.343.224	140.028

Kaynak: TMO / * 28.02.2007 tarihinden itibaren satışlara son verilmiştir.

Yukarıdaki bölümlerde, ülkemizin 2000 yılından günümüze kadar yapılan hububat ithalat değerleri verilmiştir. Ülkemizin ithalat ve ihracat seyrinin daha sağlıklı anlaşılabilmesi açısından, Ofisimizin kuruluş tarihi olan 1938 yılından 2000 yılına kadar hububat ithalat ve ihracat tabloları Çizelge 70 ve 71’de verilmiştir.

ÇİZELGE:70-TÜRKİYE’NİN YILLAR İTİBARIYLA HUBUBAT İTHALATI

YIL	BUĞDAY	MISIR	PIRINÇ	YIL	BUĞDAY	MISIR	PIRINÇ
1938	-	-	-	1970	841.480	-	-
1939	-	-	-	1971	691.766	-	-
1940	-	-	-	1972	-	-	-
1941	-	-	-	1973	180.659	39.315	-
1942	73.415	40.125	-	1974	1.077.941	63.759	-
1943	57.613	-	-	1975	391.585	9.305	-
1944	-	-	-	1976	9.829	-	-
1945	-	-	-	1977	-	-	-
1946	-	-	-	1978	-	-	-
1947	-	-	-	1979	-	17.657	-
1948	9.307	-	-	1980	-	-	-
1949	186.083	1.817	-	1981	561.500	-	-
1950	145.393	13.539	-	1982	312.400	-	50.000
1951	93.033	-	-	1983	-	185.300	-
1952	-	-	-	1984	913.900	590.100	223.100
1953	-	-	-	1985	735.900	60.900	24.700
1954	6.069	-	-	1986	846.000	-	-
1955	270.456	146.659	-	1987	342.800	-	97.700
1956	248.650	-	-	1988	4.000	135.000	182.200
1957	688.669	37.710	-	1989	2.310.200	284.200	595.700
1958	254.112	-	-	1990	1.722.600	145.000	375.100
1959	-	-	-	1991	52.400	-	76.200
1960	389.487	-	-	1992	-	35.000	74.000
1961	936.585	-	-	1993	600.100	19.900	-
1962	1.047.654	-	-	1994	145.300	39.100	-
1963	489.206	-	-	1995	1.253.330	43.499	623.660
1964	109.520	-	-	1996	2.214.876	56.767	897.440
1965	362.757	10.992	-	1997	2.551.789	17.955	853.809
1966	307.726	-	-	1998	1.721.560	191.836	769.247
1967	35.311	-	-	1999	1.613.025	57.804	839.096
1968	14.375	-	-	2000	963.668	40.217	1.286.190
1969	651.144	-	-				

ÇİZELGE:71-YILLAR İTİBARIYLA TÜRKİYE HUBUBAT İHRACATI (TON)

YIL	BUĞDAY	ARPA	MISIR	YIL	BUĞDAY	ARPA	MISIR
1938	10.000	-	-	1970	9.135	-	-
1939	12.256	-	-	1971	-	6.700	-
1940	51.950	-	-	1972	311.641	44.203	-
1941	-	-	-	1973	302.443	-	-
1942	-	-	-	1974	-	-	-
1943	-	-	-	1975	-	24.049	-
1944	600	-	-	1976	3.000	293.234	-
1945	6.112	14.967	-	1977	866.295	123.807	-
1946	36.101	133.343	-	1978	2.088.109	13.093	-
1947	172.280	24.094	-	1979	790.582	5.887	-
1948	-	15.000	-	1980	405.200	189.800	5.500
1949	-	-	-	1981	295.900	321.800	-
1950	-	-	-	1982	335.000	411.500	900
1951	24.055	102.675	-	1983	674.000	384.600	1.100
1952	482.800	146.636	-	1984	221.100	108.300	-
1953	603.170	160.064	-	1985	253.500	73.200	6.600
1954	966.412	50.000	-	1986	15.200	-	5.800
1955	159.481	106.911	-	1987	167.500	19.500	8.600
1956	175.925	151.899	-	1988	1.834.900	197.600	3.000
1957	-	-	-	1989	507.100	95.300	3.800
1958	39.404	100.680	-	1990	20.500	16.100	14.400
1959	356.168	192.987	-	1991	2.329.000	780.900	7.800
1960	28.564	19.952	-	1992	3.879.800	854.000	7.600
1961	-	73.750	-	1993	1.588.400	248.200	53.000
1962	-	-	-	1994	1.016.900	751.700	67.200
1963	-	50.974	-	1995	232.847	674.253	2.336
1964	-	38.721	-	1996	7.140	142.310	4.054
1965	-	-	-	1997	11.531	508.299	9.935
1966	-	-	-	1998	1.013.985	1.508.009	9.759
1967	-	605	-	1999	1.600.520	274.091	6.205
1968	-	-	-	2000	964.888	186.201	3.963
1969	-	-	-				

5.4. TÜRKİYE’DE HUBUBAT FİYATI

5.4.1. Buğday Fiyatı

Buğday, 1938 yılından itibaren Devlet destekleme alımları kapsamında olup, alım fiyatları Bakanlar Kurulu’nca belirlenerek Resmi Gazete’de ilan edilmiş ve hububat alımlarında alıcı kuruluş olarak TMO görevlendirilmiştir. 2002 yılından itibaren fiyatlar TMO tarafından belirlenmeye başlanmıştır.

ÇİZELGE:72-TMO BUĞDAY ALIM FİYATI

YIL	II. GRUP EKMEKLİK BUĞDAY ALIM FİYATI(TL/Kg)	ARTIŞ (%)	ÜFE ARTIŞ ORANI (%)	ALIM FİYATININ DOLAR KARŞILIĞI (\$/Ton)	DÜNYA BUĞDAY FİYATI (FOB\$/ Ton)	I.DERECE MAKARNALIK BUĞDAY (TL/Kg)	ARTIŞ (%)
1995	7.000	94.4	64.9	165	160	11.200	122.2
1996	18.000	157.1	84.9	231	236	25.200	125.0
1997	33.000	83.3	91.0	235	170	44.550	76.8
1998	53.000	60.6	54.3	212	135	71.550	60.6
1999	80.000	50.9	62.9	193	110	92.000	28.6
2000	102.000	27.5	32.7	167	115	117.300	27.5
2001	164.000	60.8	88.6	150	132	188.600	60.8
2002	230.000	40.2	30.8	153	130	259.900	37.8
2003	325.000	41.3	13.9	220	144	367.000	41.2
2004	370.500	14.0	13.8	240	166	392.000	6.8
2005	350.000**+30.000*	2.6	4.54	258	148	360.000**+30.000*	-0.5
2006	375.000+35.000*	7.9	11.58	261	207	385.000+35.000*	7.7
2007	425.000+45.000 *	14.6	5.94	322	208	440.000+45.000 *	15.1

Kaynak: Resmi Gazeteler ve TMO

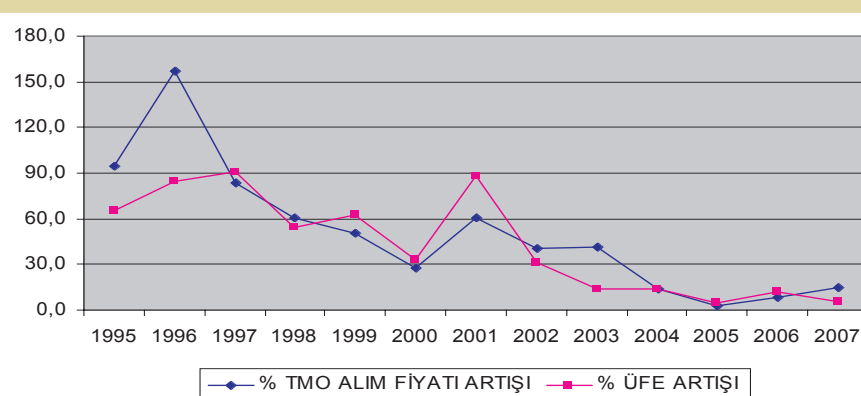
(*) Prim Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından verilmektedir.

(**) Alım fiyatı 1 Temmuz ve 1 Ağustos 2005 tarihlerinde 5.000 TL/Kg olmak üzere toplam 10.000 TL/Kg artırılmıştır.

Not: ÜFE Aralık - Aralık 12 aylık alınmıştır.

Çizelge 72'ye bakıldığında TMO buğday alım fiyatlarının 1995 yılından itibaren, 1996 yılı hariç, dünya fiyatlarının üzerinde gerçekleştiği görülmektedir.

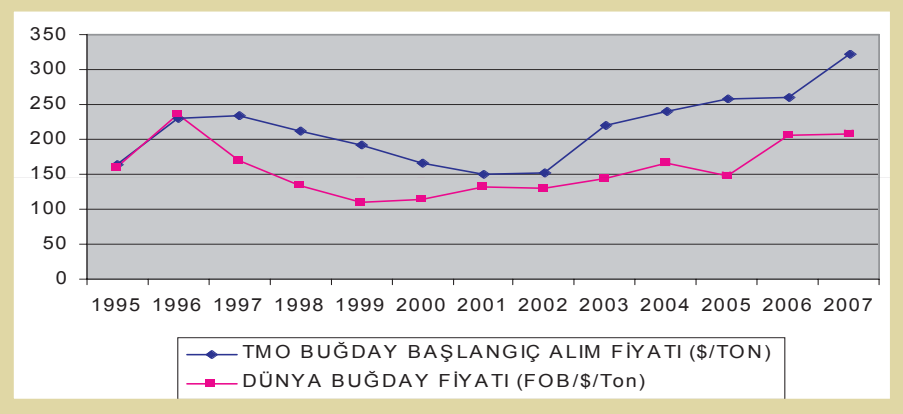
GRAFİK:34-II. GRUP EKMEKLİK BUĞDAY FİYAT ARTIŞI İLE ÜFE ARTIŞ ORANI

Kaynak: TMO, TÜİK

GRAFİK:35-TMO BUĞDAY BAŞLANGIÇ ALIM FİYATI İLE DÜNYA BUĞDAY FİYATI MUKAYESESİ

Kaynak: TMO, TÜİK

Polatlı, Konya ve Eskişehir borsalarında işlem gören Anadolu Kırmızı Sert Buğdayın 2006–2007 Temmuz ve Kasım ayları arası ortalama fiyatı Çizelge 73’te verilmiştir.

ÇİZELGE:73-BORSALARDA 2006-2007 YILLARI BUĞDAY FİYATI (YKR/Kg)

YIL	BUĞDAY	ESKİŞEHİR						KONYA						POLATLI					
		TEM.	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA	TEM.	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA	TEM.	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA
2003	ANAD. KIR. SERT	33,64	33,78	33,55	33,77	37,55	39,53	35,18	34,96	36,16	36,04	36,87	39,55	39,46	36,97	37,29	38,11	41,37	42,16
2004	ANAD. KIR. SERT	33,31	33,48	33,43	35,27	35,50	34,53	35,43	34,79	34,86	36,62	36,32	36,60	35,75	35,12	36,18	39,08	38,51	37,47
2005	ANAD. KIR. SERT	29,55	29,24	32,37	33,80	33,94	31,61	32,21	32,74	34,14	35,39	35,25	33,16	32,73	32,47	34,77	36,53	35,81	33,92
2006	ANAD. KIR. SERT	36,62	36,85	38,05	39,75	41,00	40,40	36,84	38,33	39,72	41,31	41,80	42,11	36,58	36,77	37,92	41,25	41,91	42,39
2007	ANAD. KIR. SERT	44,23	43,08	44,77	46,21	47,33	48,85	44,82	43,74	46,71	50,33	50,55	50,86	48,26	47,02	50,27	52,85	54,00	53,77

Kaynak: Borsalar

5.4.2. Arpa Fiyatı

2002 yılına kadar destekleme alım kapsamında olan ve alım fiyatı Bakanlar Kurulu'nca belirlenen arpada da, bu tarihten itibaren TMO tarafından ilan edilen fiyat kapsamında müdahale alımı gerçekleştirilmektedir.

ÇİZELGE:74-TMO ARPA ALIM FİYATI (TL/Kg)

YIL	ARPA	ARTIŞ (%)	YIL	ARPA	ARTIŞ (%)
1982	16	14.3	1995	5.250	94.4
1983	22	37.5	1996	14.400	174.3
1984	45	104.5	1997	24.750	71.9
1985	55	22.2	1998	39.750	60.6
1986	66	20.0	1999	60.000	50.9
1987	82	24.2	2000	81.600	36.0
1988	139	69.5	2001	131.200	60,8
1989	252	81.2	2002	149.500	13,9
1990	400	58.7	2003	215.000	43,8
1991	600	50.0	2004	264.000	22,8
1992	1.020	70.0	2005	248.000+20.000*	1,5
1993	1.650	61.8	2006	0,265 + 0,025*	8,2
1994	2.700	63.6	2007	0,320 + 0,035*	25,8

Kaynak: TMO, Resmi Gazete / Not: Destekleme alım fiyatı, başlangıç alım fiyatıdır. / (*) 2006 ve 2007 yılı fiyatı YKR/Kg'dır.
Prim: Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından verilmektedir.

ÇİZELGE:75-BORSADA 2006 -2007 YILLARI ARPA FİYATI (YKR/Kg)

ARPA	ESKİŞEHİR						KONYA						POLATLI					
	TEM.	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA	TEM.	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA	TEM.	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA
2003	24,79	24,39	24,26	25,84	29,82	31,91	24,94	24,70	24,63	25,68	28,96	31,99	25,12	24,33	24,48	25,93	30,28	32,29
2004	28,73	29,58	28,82	29,81	30,22	31,97	29,80	30,24	30,35	30,47	30,57	32,99	29,20	29,41	29,19	29,76	30,43	32,02
2005	22,88	23,31	23,77	25,37	26,62	25,25	23,37	23,83	24,14	25,34	26,70	24,92	23,55	23,34	23,66	25,04	26,41	25,76
2006	25,44	26,79	29,15	30,46	31,17	31,18	25,05	25,96	28,38	29,66	30,53	30,45	25,40	26,43	28,47	30,39	30,95	31,03
2007	42,72	41,44	44,05	48,08	51,12	50,43	41,21	40,52	43,84	48,42	50,34	50,40	42,20	41,36	44,71	48,54	50,77	51,09

Kaynak: Eskişehir, Konya ve Polatlı Borsaları

5.4.3. Çavdar ve Yulaf Fiyatı

ÇİZELGE:76-TMO ÇAVDAR VE YULAF ALIM FİYATI (TL/Kg)

YIL	ÇAVDAR	%ARTIŞ	YULAF	%ARTIŞ	YIL	ÇAVDAR	%ARTIŞ	YULAF	%ARTIŞ
1990	400	-	400	-	1999	56.000	40,8	56.000	40,8
1991	580	45,0	580	45,0	2000	71.400	27,5	76.500	36,6
1992	900	55,1	900	55,1	2001	123.000	72,2	123.000	60,7
1993	1.425	58,3	1.425	58,3	2002	167.900	36,5	184.000	49,5
1994	2.520	76,8	2.520	76,8	2003	225.000	34,0	250.000	35,8
1995	4.900	94,4	4.900	94,4	2004	250.000	11,1	278.000	11,2
1996	13.500	175,5	13.500	175,5	2005	234.000+20.000*	1,6	245.000+20.000*	-4,6
1997	24.750	83,3	24.750	83,3	2006	0,250+0,025*	8,2	0,260+0,025*	7,5
1998	39.750	60,6	39.750	60,6	2007	0,300+0,035*	21,8	0,315+0,035*	22,8

Kaynak: TMO ve Resmi Gazeteler / (*) 2006 ve 2007 yılı fiyatı YKR/Kg'dır. Prim: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından verilmektedir.

ÇİZELGE:77-BORSALARDA 2006-2007 YILI ÇAVDAR VE YULAF FİYATI (YKR/Kg)

YIL	ÜRÜN	ESKİŞEHİR						KONYA						POLATLI					
		TEM.	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA	TEM.	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA	TEM.	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA
2003	ÇAVDAR	22,91	22,84	22,56	23,57	29,42	30,49	23,35	23,10	24,44	24,74	29,26	30,96	24,49	24,29	24,05	25,34	29,30	32,57
	YULAF	24,25	24,81	24,17	-	29,00	36,74	24,74	25,22	26,21	28,52	33,82	36,60	24,84	25,70	27,69	30,43	34,18	37,57
2004	ÇAVDAR	26,81	27,98	27,74	28,78	28,72	29,45	26,71	27,58	28,25	26,95	27,83	29,90	27,40	27,71	27,34	28,52	28,70	30,79
	YULAF	36,67	40,62	34,37	36,78	38,55	38,22	30,10	39,78	38,43	36,98	37,53	37,98	38,32	40,37	38,05	38,64	38,95	40,42
2005	ÇAVDAR	20,44	20,89	22,74	24,59	24,74	23,02	21,26	21,37	23,06	27,18	-	20,73	21,27	22,29	21,75	23,65	25,15	25,69
	YULAF	20,70	20,70	21,77	24,75	25,35	23,85	21,44	21,95	21,32	22,02	24,13	24,88	21,01	21,99	21,46	24,95	25,72	24,51
2006	ÇAVDAR	26,01	28,70	31,76	31,76	32,08	31,55	24,33	26,00	26,96	27,90	26,50	30,24	24,71	27,69	30,58	30,85	33,00	30,46
	YULAF	24,27	25,25	30,55	30,70	34,15	40,40	23,36	24,62	26,37	28,96	34,49	36,40	24,56	25,05	28,72	31,25	36,34	40,70
2007	ÇAVDAR	40,90	41,30	42,14	46,08	47,62	47,54	39,10	37,50	38,35	44,00	-	-	40,37	38,93	40,15	44,93	47,80	48,47
	YULAF	79,19	69,50	68,37	78,12	75,97	80,10	80,53	69,91	69,68	57,72	70,00	60,00	83,22	75,83	76,87	69,99	81,72	-

Kaynak: Eskişehir, Konya, Polatlı Borsaları

5.4.4. Mısır Fiyatı

Mısır alım fiyatları Çizelge 78’de verilmiştir.

ÇİZELGE:78-TMO MISIR ALIM FİYATI, ÜFE ARTIŞ ORANI VE DÜNYA FİYATI

YILLAR	ALIM FİYATI (TL/Kg.)	%ARTIŞ	ÜFE ARTIŞ ORANI (%)	TMO BAŞLANGIÇ ALIM FİYATI (\$/Ton)	DÜNYA MISIR FİYATI (FOB\$/Ton)
1995	6.300	119,0	64,9	149	157
1996	17.100	171,4	84,9	219	144
1997	29.700	73,7	91,0	212	132
1998	47.700	60,6	54,3	191	127
1999	68.000	42,5	62,9	164	145
2000	91.800	35,0	32,7	150	117
2001	155.800	69,7	88,6	143	113
2002	218.500	40,2	30,8	145	119
2003	310.000	41,9	13,9	210	121
2004	332.000	7,1	13,8	215	129
2005	260.000+50.000*	-6,6	8,3	233	99
2006	(**)+67.000*	-	11,58	-	170
2007	(**)+20.000*	-	5,94	-	169

Kaynak: TMO, TÜİK

(*) Prim: Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından verilmektedir.

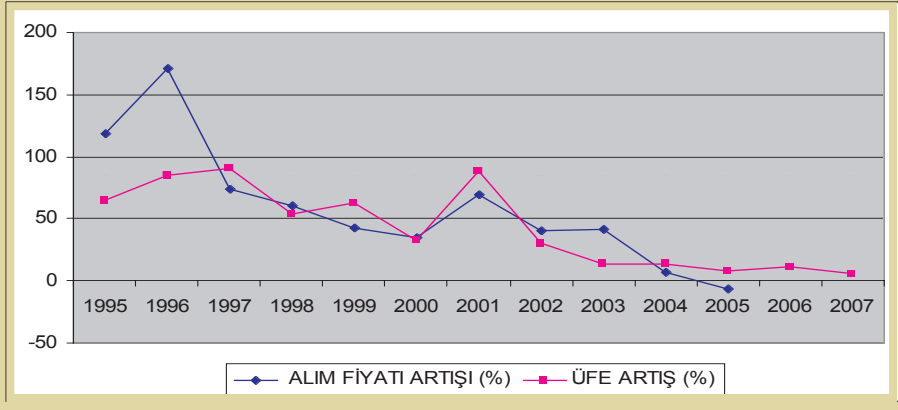
(**) TMO Alım Fiyatı açıklanmamıştır.

Mısır alım fiyatı ile ÜFE artış oranları Grafik 36'da verilmiştir.

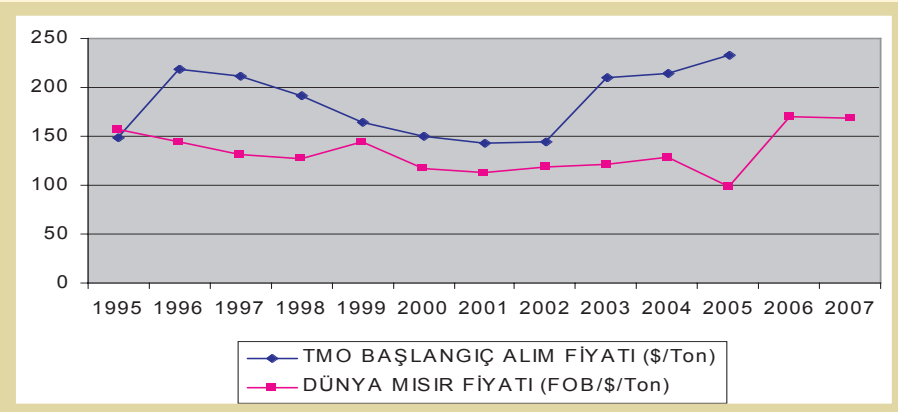
GRAFİK:36-TMO MISIR ALIM FİYATI İLE ÜFE ARTIŞ ORANI

Kaynak: TMO, TÜİK

GRAFİK:37-TMO VE DÜNYA MISIR ALIM FİYATI MUKAYESESİ

Kaynak: TMO

5.4.5. Çeltik ve Pirinç Fiyatı

TMO'nun 1991-2007 çeltik alım fiyatları, Çizelge 79'da, Ofisimizin kuruluşundan (1938) bugüne kadar buğday, mısır ve çeltik alım fiyatı ise Çizelge 80'de verilmiştir.

ÇİZELGE:79-TMO UZUN VE ORTA DANE ÇELTİK ALIM FİYATI (TL/Kg)

YIL	ÇELTİK ALIM FİYATI (Uzun Dane)	ARTIŞ (%)	ÇELTİK ALIM FİYATI (Orta Dane)	ARTIŞ (%)	YIL	ÇELTİK ALIM FİYATI (Uzun Dane)	ARTIŞ (%)	ÇELTİK ALIM FİYATI (Diğer Uzun Dane Osmancık)**	ARTIŞ (%)
1991	1.900	46,0	1.800	50,0	2000	330.000	37,5	300.000	-
1992	3.500	84,2	3.300	83,3	2001	480.000	45,5	420.000	40,0
1993	5.500	57,1	5.100	54,5	2002	700.000	45,8	600.000	42,9
1994*	-	-	-	-	2003	800.000	14,3	700.000	16,7
1995	27.000	-	25.000	-	2004	864.000	8,0	756.000	8,0
1996	48.000	77,8	46.000	84,0	2005	760.000+30.000 (prim)	-8,6	720.000+30.000 (prim)	-0,8
1997	100.000	108,3	90.000	95,7	2006	760.000+60.000 (prim)	3,8	720.000+60.000 (prim)	4
1998	165.000	65,0	155.000	72,2	2007	800.000+90.000 (prim)	8,5	750.000+90.000 (prim)	7,7
1999	240.000	45,5	225.000	45,2					

Kaynak: TMO / (*) TMO Alım Fiyatı açıklamamıştır.

(**) 2000 yılından itibaren Diğer Uzun Dane Grubu içerisinde ağırlıklı olarak Osmancık çeşidi çeltik alımı yapılmıştır.

Prim: Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından verilmektedir.

ÇİZELGE:80-TMO'NUN BUĞDAY, MISIR, ÇELTİK ALIM FİYATI

YIL	BUĞDAY*	MISIR **	ÇELTİK***	YIL	BUĞDAY*	MISIR **	ÇELTİK ***
1938	4.24-5.50	-	-	1973	123.00	-	3,60
1939	4.25-5.50	-	-	1974	215.00	-	4,50
1940	5.00-9.75	7,00	-	1975	2.35-2.50	2,00	5,00
1941	7.75-8.50	12,00	-	1976	2.60-2.75	2,40	5,50
1942	20.00	16,00	27,50	1977	2.75-3.00	-	6,25
1943	20.00-27.00	16,00	28,80	1978	3.10-3.40	5,75	12,00
1944	27.00	16,00	33,10	1979	5.00-5.30	9,00	21,00
1945	27.00	22,00	38,00	1980	10.75	11,00	35,00
1946	22.00	19,00	31,80	1981	19.75	17,00	54,00
1947	22.00	19,00	-	1982	24.00	23,00	65,00
1948	22.00	19,00	-	1983	31.00	24,00	70,00
1949	22.00	28,00	-	1984	49.00	53,00	115,00
1950	22.00	20,00	-	1985	65.00	60,00	155,00
1951	22.00	25,00	-	1986	79.00	76,00	195,00
1952	30.00	20,00	-	1987	102.00	90,00	250,00
1953	30.00	20,00	-	1988	174.00	180,00	500,00
1954	30.00	25,00	-	1989	312.00	310,00	1.000,00
1955	30.00	24,00	-	1990	500.00	460,00	1.300,00
1956	30.00	24,00	-	1991	770.00	-	1.900,00
1957	40.00	30,00	-	1992	1.200.00	1.190,00	3.500,00
1958	40.00	30,00	112,70	1993	1.900.00	1.750,00	5.500,00
1959	50.00	38,00	-	1994	3.600.00	2.880,00	-
1960	50.00	38,00	-	1995	7.000.00	6.300,00	27.000,00
1961	65.00-73.00	47,00	-	1996	18.000.00	17.100,00	48.000,00
1962	78.00	56,00	-	1997	33.000.00	29.700,00	100.000,00
1963	73.00	-	-	1998	53.000.00	47.700,00	165.000,00
1964	73.00	-	-	1999	80.000.00	68.000,00	240.000,00
1965	77.00	-	-	2000	102.000.00	91.800,00	300.000,00
1966	77.00	-	-	2001	164.000.00	155.800,00	420.000,00
1967	77.00	-	1,65	2002	230.000.00	225.000,00	600.000,00
1968	77.00	-	1,75	2003	325.000.00	310.000,00	700.000,00
1969	80.00	-	1,95	2004	370.500.00	332.000,00	756.000,00
1970	85.00	92,00	2,25	2005	350.000.00	260.000,00	720.000,00
1971	103.00	-	2,25	2006	0,375	-	0,72
1972	103.00	-	2,50	2007	0,425	-	0,75

* Başlangıç alım fiyatı esas alınmıştır, fiyat 1938-1974 KRŞ/Kg, 1967-2005 TL/Kg, 2006-2007 YTL/Kg 'dır.

** Başlangıç alım fiyatı esas alınmıştır, fiyat 1938-1974 KRŞ/Kg, 1975-2006 TL/Kg cinsindendir.

*** Başlangıç alım fiyatı ve diğer uzun tane çeltik fiyatı esas alınmıştır, fiyat 1938-1966 KRŞ/Kg, 1967-2005 TL/Kg, 2006-2007 YTL/Kg'dir.

ÇİZELGE:81-ÇELTİK VE PİRİNÇ PİYASA FİYATI (YTL/Kg)

2007	ÇELTİK		PİRİNÇ	
	BALDO	OSMANCIK	BALDO*	OSMANCIK*
OCAK	0,78	0,66	1,68	1,22
ŞUBAT	0,80	0,67	1,65	1,25
MART	0,79	0,67	1,68	1,27
NİSAN	0,79	0,69	1,73	1,32
MAYIS	0,80	0,71	1,70	1,34
HAZİRAN	0,81	0,72	1,71	1,36
TEMMUZ	0,83	0,76	1,71	1,40
AĞUSTOS	0,86	0,80	1,71	1,41
EYLÜL	0,83	0,74	1,69	1,38
EKİM	0,80	0,70	1,63	1,27
KASIM	0,83	0,73	1,73	1,34
ARALIK	0,84	0,74	1,79	1,40
ORTALAMA	0,81	0,72	1,70	1,33
2008	ÇELTİK		PİRİNÇ	
	BALDO	OSMANCIK	BALDO*	OSMANCIK*
OCAK	0,81	0,73	1,82	1,30
ŞUBAT	0,82	0,73	1,88	1,38
MART	0,88	0,78	1,96	1,49
NİSAN	1,17	1,15	3,18	2,30

Kaynak: TMO / * Toptan fiyatıdır.

5.4.6. TMO ve Borsa Hareketleri

ÇİZELGE:82-2006-2007 YILLARINDA AYLAR BAZINDA TMO İÇ SATIŞ FİYATI

	ÜRÜN	KODU	OCA	ŞUB	MAR	NİS	MAY	HAZ	TEM	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA
2006(YTL/KG)	BEZOSTAJA	1221	0,3900	0,3900	0,3900	0,3900	0,3900	0,4150	0,4150	0,4150	0,4150	0,4150	0,4150	0,4150
	MAKARNALIK BUĞDAY	1121	0,4000	0,4000	0,4000	0,4000	0,4000	0,4250	0,4250	0,4250	0,4250	0,4250	0,4250	0,4250
	ARPA	2111	0,2900	0,2900	0,2900	0,2900	0,2900	0,2950	0,2950	0,2950	0,2950	0,2950	0,2950	0,2950
	ÇAVDAR	2211	0,2800	0,2800	0,2800	0,2800	0,2800	0,2850	0,2850	0,2850	0,2850	0,2850	0,2850	0,2850
	YULAF	2311	0,2800	0,2800	0,2800	0,2800	0,2800	0,2900	0,2900	0,2900	0,2900	0,2900	0,2900	0,2900
	MISIR	2410	0,2950	0,2950	0,2950	0,2950	0,2950	0,3100	0,3100	0,3100	0,3100	0,3100	0,3100	0,3100
	PİRİNÇ (BALDO)	3671	1,6300	1,6300	1,6300	1,6300	1,6300	1,6300	1,6300	1,6300	1,6300	1,6300	1,6300	1,6300
	PİRİNÇ (OSMANCIK)	3651	1,4700	1,4700	1,4700	1,4700	1,4700	1,4700	1,4700	1,4700	1,4700	1,4700	1,4700	1,4700
2007(YTL/KG)	BEZOSTAJA	1221	0,4150	0,4210	0,4170	0,4152	0,4150	0,4750	0,4750	0,4750	0,4750	0,4750	0,4800	0,4800
	MAKARNALIK BUĞDAY	1121	0,4250	0,4287	0,4251	0,4250	0,4250	0,4900	0,4900	0,4900	0,4900	0,4900	0,4900	0,4900
	ARPA	2111	0,2970	0,3218	0,3143	0,3663	0,2950	0,3600	0,3600	0,3600	0,3600	0,3600	0,3600	0,3600
	ÇAVDAR	2211	0,2800	0,2800	0,2800	0,2800	0,2800	0,3400	0,3400	0,3400	0,3400	0,3400	0,3400	0,3400
	YULAF	2311	0,2900	0,2900	0,2900	0,2900	0,2900	0,3500	0,3500	0,3500	0,3500	0,3500	0,3500	0,3500
	MISIR*	2410	-	-	-	0,3600	0,3600	0,4000	0,4000	0,4000	0,4000	-	-	-
	PİRİNÇ (BALDO)	3671	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	PİRİNÇ (OSMANCIK)	3651	1,470,0	1,470,0	1,470,0	1,470,0	1,470,0	1,470,0	1,470,0	1,470,0	1,470,0	1,470,0	1,470,0	1,470,0

Kaynak: TMO / * İthal mısır satış fiyatı

ÇİZELGE:83-2006 ve 2007 YILLARINDA AYLAR BAZINDA ORTALAMA BORSA FİYATI

	ÜRÜN	KODU	OCA	ŞUB	MAR	NİS	MAY	HAZ	TEM	AĞU	EYL	EKİ	KAS	ARA
2006 (YTL/KG)	BEZOSTAJA	1221	0,3756	0,3973	0,3989	0,4014	0,4029	0,3929	0,3692	0,3727	0,3807	0,4062	0,4125	0,4175
	MAKARNALIK BUĞ.	1121	0,3261	0,3548	0,3572	0,3511	0,3672	0,3634	0,3613	0,3550	0,3734	0,3997	0,3985	0,3891
	ARPA	2111	0,2579	0,2630	0,2487	0,2498	0,2649	0,2601	0,2530	0,2644	0,2864	0,3004	0,3108	0,3110
	ÇAVDAR	2211	0,2610	0,2719	0,2843	0,2723	0,2625	0,2550	0,2503	0,2745	0,2916	0,3056	0,3132	0,3167
	YULAF	2311	0,2579	0,2713	0,2354	0,2245	0,2385	0,2423	0,2421	0,2492	0,2805	0,3056	0,3565	0,3976
	MISIR	2410	0,2474	0,2461	0,2650	0,2899	0,3044	0,3213	0,3818	0,3432	0,3361	0,3510	0,3535	0,3572
	PİRİNÇ (BALDO)	3671	1,6400	1,6500	1,6700	1,6800	1,6900	1,7200	1,7800	1,8100	1,7600	1,5700	1,6000	1,6400
	PİRİNÇ (OSMANCIK)	3651	1,1500	1,1700	1,1700	1,1600	1,1500	1,2400	1,3200	1,3700	1,3000	1,1300	1,1200	1,1400
2007 (YTL/KG)	BEZOSTAJA	1221	0,4446	0,4567	0,4391	0,4330	0,4413	0,4573	0,4564	0,4480	0,4753	0,5023	0,5076	0,5092
	MAKARNALIK BUĞ.	1121	0,4012	0,4311	0,4247	0,4241	0,4340	0,4428	0,4508	0,4472	0,4848	0,5664	0,6186	0,6502
	ARPA	2111	0,3284	0,3313	0,3315	0,3789	0,4127	0,3865	0,4201	0,4101	0,4406	0,4781	0,5038	0,5033
	ÇAVDAR	2211	0,3340	0,3273	0,3420	0,3590	0,3700	0,3940	0,4034	0,3983	0,4104	0,4539	0,4768	0,4795
	YULAF	2311	0,4794	0,4390	0,4290	0,4389	0,4138	0,0000	0,7815	0,3916	0,7346	0,6942	0,7818	0,7340
	MISIR	2410	0,3865	0,3922	0,3842	0,3876	0,4484	0,4586	0,4540	0,3990	0,4098	0,4365	0,4322	0,4112
	PİRİNÇ (BALDO)	3671	1,6800	1,6500	1,6800	1,7300	1,7000	1,7100	1,7100	1,7100	1,6900	1,6300	1,7300	1,7900
	PİRİNÇ (OSMANCIK)	3651	1,2200	1,2500	1,2700	1,3200	1,3400	1,3600	1,4000	1,4100	1,3800	1,2700	1,3400	1,4000
2008 (YTL/KG)	BEZOSTAJA	1221	0,5356	0,5739	0,6307	0,6149								
	MAKARNALIK BUĞ.	1121	0,6778	0,6941	0,7827	0,7514								
	ARPA	2111	0,5019	0,4916	0,4777	0,4873								
	ÇAVDAR	2211	0,4563	0,6117	0,6036	0,4908								
	YULAF	2311	0,6950	0,8010	0,7837	0,6697								
	MISIR	2410	0,4198	0,4268	0,4367	0,4810								
	PİRİNÇ (BALDO)	3671	1,82	1,88	1,96	3,18								
	PİRİNÇ (OSMANCIK)	3651	1,30	1,38	1,49	2,30								

Kaynak: TMO

5.5. TÜRKİYE’DE DEPOLAMA KAPASİTESİ VE STOK DURUMU

5.5.1. Türkiye’de Hububat Stoku

Ülkemizdeki gerçek stok rakamlarını belirlemekte zorluklar bulunmaktadır. Dolayısıyla devir stokları belirlenirken üretici ve diğer kesimlerdeki devir stoklarının değişmediği varsayımı ile TMO stokları esas alınarak rakamlar oluşturulmuştur. (Çizelge 84)

ÇİZELGE:84-TÜRKİYE'DE YIL SONU İTİBARIYLA HUBUBAT STOKU (Ton)

YIL	BUĞDAY	ARPA	ÇAVDAR	YULAF	MISIR	ÇELTİK	PİRİNÇ	TOPLAM
2000	3.691.418	459.402	6.758	366	24.910	34.032	6.352	4.223.238
2001	2.082.674	1.098.523	14.337	160	9	14.326	4.160	3.214.189
2002	1.154.210	717.718	25.202	2.353	74.341	49.871	5.280	5.242.534
2003	1.549.730	71.314	10.439	6	356.515	143.685	6.898	2.138.585
2004	2.402.482	2.282	1.604	0	460.539	17.610	5.013	2.889.530
2005	3.521.938	568.918	11.438	4.831	767.257	19.045	3.100	4.896.527
2006	1.029.347	629.236	5.176	2	0	92.185	1.028	1.756.974
2007	337.691	4.233	46	-	-	45.291	1.287	388.548

Kaynak: TMO

5.5.2 TMO’nun Depolama Kapasitesi

TMO’da kullanılan depo tipleri,

Silo (beton, çelik), Mekanize Ufki Depo (MUD), Makineli Beton Ambar ve Yarı Mekanik Depo, Betonarme Ambar ve Düz Depo, MAYDÜ, Kagir, Ahşap, Çelik Ambardır (Fransız, İngiliz, Quanset, Butler, MKE).

Betonarme ve çelik silolarda öncelikle buğday, arpa, çavdar ve yulaf, dökme olarak muhafaza edilir. Mısır (rutubet oranı % 14’ün altında olmak koşuluyla) dökme olarak depolanır. Yatay depolarda buğday, arpa, çavdar, yulaf, mısır, MAYDÜ’de ise buğday, arpa, yulaf, çavdar, dökme olarak muhafaza edilir.

Çeltik, yatay depolarda çuvalı veya dökme olarak, pirinç ve bakliyat ürünleri ise çuvalı olarak muhafaza edilir.

TMO’da kapalı depo imkânlarının yetersiz olduğu durumlarda hububat, MAYDÜ (Modern Açık Yığın Depolama Ünitesi), polietilen ve toprak örtülü yığınlar şeklinde depolanabilmektedir.

ÇİZELGE:85-TMO'NUN KAPALI DEPO KAPASİTELERİ VE TİPLER İTİBARIYLA DAĞILIMI (Ton)

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	LİMAN SİLO VE YATAY DEPOLARI	İÇ SİLOLAR	YATAY DEPOLAR	MAYDÜLER	TOPLAM
ADANA	0	63.800	183.000	45.000	291.800
AFYON	41.000	15.000	50.500	0	106.500
AKÇAKOCA	0	22.000	10.000	0	32.000
AKSARAY	0	24.000	70.500	7.500	102.000
AKŞEHİR	0	30.500	66.750	10.000	107.250
BANDIRMA	60.000	24.500	13.750	5.000	103.250
DERİNCE	149.500	0	0	0	149.500
DİYARBAKIR	0	111.700	118.000	10.000	239.700
EDİRNE	0	2.000	116.000	165.000	283.000
ERZURUM	0	66.000	57.900	0	123.900
ESKİŞEHİR	0	40.000	43.000	5.000	88.000
G.ANTEP	0	51.400	41.000	5.000	97.400
GİRESUN	0	0	0	0	0
İSKENDERUN	60.000	27.000	26.000	25.000	138.000
İZMİR	70.000	60.000	72.150	0	202.150
KAYSERİ	0	124.900	52.500	12.500	189.900
KIRIKKALE	0	50.000	42.000	25.000	117.000
KIRKLARELİ	0	32.300	42.400	140.000	214.700
KIRŞEHİR	0	47.300	35.000	60.000	142.300
KONYA	0	148.400	139.500	50.000	337.900
MERSİN	100.000	0	40.750	0	140.750
ORDU	0	0	0	0	0
POLATLI	0	184.400	41.500	45.000	270.900
SAMSUN	36.200	40.300	34.750	10.000	121.250
Ş.URFA	0	68.600	160.500	0	229.100
TEKİRDAĞ	70.000	14.100	138.500	195.000	417.600
TRABZON	29.000	0	1.000	0	30.000
YERKÖY	0	84.100	42.500	55.000	181.600
TOPLAM	615.700	1.332.300	1.639.450	870.000	4.457.450

Kaynak: TMO

5.5.3.TMO'nun Umumi Mağazacılık Faaliyeti

Kuruluşumuz, 1993 yılından itibaren 2699 sayılı Umumi Mağazalar Kanunu hükümleri ve Ana Statüsü'nün 5.maddesi gereğince makbuz senedi düzenleyerek emanet alımı yapmaktadır. Yıllar itibariyle emanet alım miktarına bakıldığında, en düşük alım miktarının 1999 yılında 2.522 ton, en yüksek alım miktarının ise 2007 yılında 652.000 ton (buğday, arpa, çavdar, yulaf, çeltik) olarak gerçekleştiği görülmektedir.

ÇİZELGE:86-YILLAR İTİBARIYLA TMO'NUN PEŞİN VE EMANET ALIM MİKTARI (Ton)

YILLAR	PEŞİN ALIM	EMANET ALIM	YILLAR	PEŞİN ALIM	EMANET ALIM
1993	4.286.345	105 282	2000	3.559.000	70.012
1994	2.484.193	258.740	2001	2.444.351	62.503
1995	221.188	96.433	2002	872.106	119.477
1996	1.552.206	102.485	2003	1.089.741	120.628
1997	5.854.869	62.630	2004	2.368.009	108.000
1998	7.977.265	18.691	2005	5.655.977	115.553
1999	5.542.393	2.522	2006	2.276.744	286.100
			2007	158.145	652.000

Kaynak: TMO

Umumi Mağazacılık faaliyeti ile Kuruluşumuz, arzın zamana yayılmasını sağlamakta ve finansman yükünü hafifletmektedir.

TMO tarafından Umumi Mağazacılık faaliyetleri kapsamında çıkarılan makbuz senetleri, gerek TMO'nun, gerekse diğer piyasa aktörlerinin piyasalardan kredi temin etmesinde son derece yararlı bir finansal enstrüman niteliği kazanmıştır.

Hububat makbuz senedi teminatına dayalı olarak TMO'nun 1998 yılından itibaren kullandığı dış krediler ile, TMO tarafından 2005 yılında başlatılan "Makbuz Senedine Dayalı Kredi Uygulaması" sayesinde piyasa aktörleri tarafından kullanılan kredilerin hacmi Çizelge 87'de gösterilmektedir.

Ayrıca çeltik ve mısırdaki ilk defa 2006 yılında emanet alım ve yerinde emanet alım sistemleri uygulamaya konulmuştur. Bu kapsamda 2006 yılında 5.124 ton emanet mısır, 194 ton emanet çeltik ve 5.450 ton yerinde emanet çeltik alımı yapılmıştır. 2007 yılında ise 5.482 ton emanet çeltik ve 37.603 ton yerinde emanet çeltik alımı, mısırdaki ise 19.993 ton taahhütname karşılığı alım yapılmıştır.

ÇİZELGE:87-YILLAR İTİBARIYLA HUBUBAT MAKBUZ SENEDİ TEMİNATI İLE KULLANILAN KREDİLER

YILLAR	TMO'NUN KULLANDIĞI DIŞ KREDİLER	ÜRETİCİ, TÜCCAR VE SANAYİCİLER TARAFINDAN KULLANILAN KREDİLER
1998	70.000.000 USD	-
2001	135.000.000 USD	-
2004	150.000.000 USD	-
2005	400.000.000 USD	8,1 MİLYON YTL
2006	195.000.000 USD	36,4 MİLYON YTL
2007	-	60,7 MİLYON YTL
TOPLAM	950.000.000 USD	105,2 MİLYON YTL

Kaynak: TMO

5.5.4. Lisanslı Depoculuk

Bilindiği üzere, Kuruluşumuz 1993 yılından itibaren 2699 sayılı Umumi Mağazalar Kanunu hükümleri kapsamında ürününü depoda tutmak isteyen üreticiye depo sağlamakta, bu doğrultuda ürününü değerlendirmesine yardımcı olmakta ve depoya konan ürün için düzenlediği makbuz senedi ile de ürünlerini satabilmesine imkân sağlamaktadır.

5300 sayılı Lisanslı Depoculuk Kanunu, Umumi Mağazalar Kanunu kapsamında tarım ürünlerinin depolanması hizmetiyle uğraşanlara beş yıllık geçiş süreci tanımaktadır. Söz konusu kanun ayrıca tarım ürünlerinin depolanmasıyla ilgili yeni düzenlemeler ve standartlar getirmektedir.

Söz konusu Kanunla getirilen yenilikler;

- Anonim Şirket (A.Ş.) olarak yapılanma,
- Lisanslı depoya bırakılan tarım ürünlerinin bu Kanun kapsamında geçerli lisansa sahip yetkili sınıflandırıcılar tarafından analiz edilerek sınıflandırılması,
- Lisanslı depo işleticilerinin yükümlülüklerini yerine getirmemesinden dolayı ortaya çıkan zararlarının tazmini amacıyla bir fon kurulması,
- Lisanslı depo işleticilerinin lisans koşulu olarak işletme tesisleri ve lisanslı depoculuk faaliyeti kapsamında depoladığı ürünler için sigorta yaptırma zorunluluğu,
- Ürünün lisanslı depo işletmesine teslim ve kabul edilmesi halinde, ürünlerin

mülkiyetini temsil eden, finansmanını, satışını ve teslimini sağlayan ürün senedi düzenlenmesi ve elektronik ortamda da ürün senetleri oluşturulmasıdır.

Kanunla amaçlanan hususlar;

- Tarım ürünlerinin ticaretinin kolaylaştırılması, depolanması için yaygın bir sistem oluşturulması,
- Ürünlerin emniyetinin ve sağlıklı ortamlarda depolanmasının sağlanması,
- Ürünlerin sınıf ve derecelerinin yetkili sınıflandırıcılar tarafından saptanmasının sağlanması,
- Lisanslı depo işleticilerinin kişiler arasında ayırım yapmaksızın tarım ürünlerini kabul etmelerinin temin edilmesi,
- Ürününü, hasat dönemi sonrasında satmak isteyen üreticiye depo sağlanarak üreticinin ihtiyacı olduğu dönemde ürününü değerlendirmesine olanak verilmesi ve piyasadaki ürün arzının daha uzun bir döneme yayılması,
- Ürünün fiziki olarak yer değişimi olmadan mülkiyetini temsil eden ürün senedi aracılığıyla el değiştirmesinin sağlanması ve bu bağlamda ürün senetlerinin hububat borsalarında işlem görmesini sağlayarak borsaların geliştirilmesi,
- Ürün senedi aracılığı ile kredi kullanımının yaygınlaştırılması,
- Nakliye masrafları ve ürün kayıplarının azaltılması,
- Hububat ticaretinin kayıt altına alınması, vergi gelirlerinin artırılması ve milli gelire katkı sağlanmasıdır.

Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında 17.02.2010 tarihinden itibaren Umumi Mağazacılık hizmeti veremeyecek olan TMO'nun bu tarihten sonrada Umumi Mağazacılık hizmetlerinden sağladığı faydaların devam ettirilebilmesi, Umumi Mağazacılık konusundaki mevcut bilgi birikimi, tecrübesi ve tarım piyasalarında sağladığı güvenin değerlendirilmesi, Lisanslı Depoculuğa uygun olabilecek yaklaşık 2.5 milyon ton depolama kapasitesinin bulunması ve Lisanslı Depoculuk sisteminin ülkemizde kurulup geliştirilmesine öncülük etmesi yönünde hububat sektöründe oluşan beklentilerin yerine getirilmesi açısından, TMO'nun lisanslı depoculuk yapması ya da bu amaçla kurulacak şirketlere iştirak etmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Bu hususta, TMO ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) yetkililerince yürütülen çalışmalar neticesinde;

a) İlgili Kanun hükümleri doğrultusunda TMO'nun iştirak edeceği bir Tarım Ürünleri Lisanlı Depoculuk Şirketi kurulması,

b) Kurulacak şirketteki hissedarlar ile sermaye katılım paylarının aşağıdaki şekilde olması,

Hissedar	Payı (%)	Katılım Şekli
Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO)	48	Ayni Sermaye
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)	49	Nakdi Sermaye
Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği	2	Nakdi Sermaye
Umumi Mağazalar Türk Anonim Şirketi (UMAT)	0,5	Nakdi Sermaye
Gümrük ve Turizm İşletmeleri Ticaret A.Ş.	0,5	Nakdi Sermaye
Toplam	100	

c) TMO'ca ayni sermaye olarak aşağıda belirtilen depoların (arsa ve müştemilatı dâhil) konulması,

Yer Adı	Depo Cinsi	Tonajı
1. Aydın	GSI Çelik Silo	10.000
2. Karaman	Behlen Çelik Silo	14.400
3. Çorum	Behlen Çelik Silo	9.600
4. Şanlıurfa	Behlen Çelik Silo	9.600
5. Sivas	Behlen Çelik Silo	7.200
Toplam		50.800

d) TMO'ca ayni sermaye olarak aşağıda belirtilen arazinin konulması;

Yer Adı	m ²	Depo Cinsi
Seyrantepe (Diyarbakır'da)	15.000 m ² lik arsa	10.000 tonluk çelik silo yapımı için

hususlarında mutabakat sağlanmıştır.

Söz konusu şirketin kurulmasına yönelik TMO'nun ayni sermaye olarak koyacağı depo ve müştemilatın değer tespit çalışmaları tamamlanmış olup, şirketin kuruluş çalışmaları ise devam etmektedir.

6

TÜRKİYE'DE ALIM VE DESTEKLEME POLİTİKALARI

6. TÜRKİYE’DE ALIM VE DESTEKLEME POLİTİKALARI

6.1. TMO’nun Hububat Alımlarındaki Tarihsel Konumu ve Görevi

İnsan beslenmesi için yeterli bitkisel ve hayvansal üretim zorunludur. Bunun için ülkeler çeşitli tedbirler almışlardır.

Dünyada 1929 -1930 yıllarında yaşanan ekonomik kriz sonucu ülkeler, risklerin önüne geçmek üzere tarımsal ürünleri destekleme programına almışlardır. Bu kapsamda 1929 yılında ABD’de ‘Zirai Marketing Kanunu’ ve 1930 yılında Kanada’da ‘Kanada Hububat Kanunu’ uygulamaya konulmuş, ülkemizde de 1932 yılında ‘2056 Sayılı Kanun’ ile bu görev Ziraat Bankası’na verilmiştir. Toprak Mahsulleri Ofisi, 13.07.1938 tarihi ve 3491 sayılı kanunla kurulmuştur.

TMO, sermayesinin tamamı devlete ait olan; 08.06.1984 tarih, 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK) hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe ve faaliyetlerinde özerkliğe sahip, sorumluluğu sermayesi ile sınırlı bir İktisadi Devlet Teşekkülüdür.

TMO’nun amaç ve faaliyet konuları, hukuki bünyesi ve denetimine ilişkin usul ve esasları, 1984 yılında yürürlüğe giren TMO Ana Statüsü’nde yer almıştır.

TMO Ana Statüsü’nde yapılan değişiklik 19 Ağustos 2006 tarih ve 26264 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. TMO Ana Statüsü’nün 4 üncü maddesinde, Kuruluşun amaç ve faaliyet konuları;

“Yurtta hububat fiyatlarının üreticiler yönünden normalin altına düşmesini ve tüketici halk aleyhine anormal derecede yükselmesini önlemek, bu ürünlerin piyasasını düzenleyici tedbirler almak ve gerektiğinde Bakanlar Kurulu Kararı ile hububat dışındaki diğer tarım ürünleri ile ilgili verilecek görevi yürütmek, afyon ve uyuşturucu maddelere konulan Devlet tekeli işlemleri, bu ürünlerin alım-satımını yapmak, gerekli stokların tesisini ve muhafazasını sağlamak” şeklinde ifade edilmiştir. Ayrıca 4 üncü maddeye uzun süreli depo kiralaması ile ilgili olarak 19 numaralı bent eklenmiştir. Bu bentte; “Görev alanındaki ürünlerin piyasasını düzenlemek için, ürünlerin kapalı depolarda muhafazasını sağlamak amacıyla diğer kişi ve kuruluşlar tarafından inşa edilmiş ve/veya inşa edilecek depoları uzun sürelerle kiralamak; bu amaçla yapılacak depolara kiralama garantisi vermek” hükmü yer almaktadır.

6.2 TMO Tarafından Uygulanan Destekleme Alım Politikaları

1938–1988 yılları arasında her yıl için bir baş alım fiyatı açıklanmakta ve ödemeler bu fiyatlar üzerinden peşin yapılmaktaydı.

1988/89 alım sezonunda; baş alım fiyatı yerine destekleme alım fiyatı ilan edilmiş, aynı kararnamede asgari alım fiyat tespit yetkisi TMO'ya verilmiştir. Ürün bedellerinin % 50'sinin peşin, % 50'sinin iki ay içinde ödenmesi hükmü getirilmiştir.

1990/91 alım sezonunda; destekleme alım fiyatı ilan edilerek bu fiyatlara haftada 4 TL/kg. ilave yetkisi ve asgari alım fiyat tespiti TMO'ya verilmiştir.

1991/92 alım sezonunda; Destekleme Temel Fiyatı ve Üretici Destekleme Primi şeklinde fiyatlar ilan edilmiştir. Üreticiden alınan ürünlere miktar sınırlaması getirilmiştir (50 ton). Fiyatlara haftada 4 TL/kg. ilave yetkisi ve asgari alım fiyat tespiti TMO'ya verilmiştir. Destekleme Temel Fiyatı ile Üretici Destekleme Priminin yarısının peşin ödenmesi kararlaştırılmıştır.

1993/1994 alım sezonunda; 18 Temmuz'a kadar geçerli Destekleme Alım Fiyatları ilan edilmiştir. Bu dönemde ayrıca TMO'nun Umumi Mağazacılık faaliyetlerinde bulunması kararlaştırılmış ve TMO hububat satış fiyatının, alım fiyatından en az % 15 fazla olacağı hususu kararname ile belirlenmiştir.

1994/95 alım sezonunda; Destekleme Alım Fiyatı; Destekleme Temel Fiyatı ve Üretici Destekleme Priminden oluşacak şekilde ilan edilmiştir. İlan edilen fiyata Eylül, Ekim ve Kasım aylarında 100 TL/kg. ilave ödeme yapılması kararlaştırılmıştır. Umumi Mağazacılık faaliyetlerine bu dönemde de devam edilmiş ve hububat satış fiyatının alım fiyatından en az % 20 fazla olacak şekilde belirleneceği kararnamede yer almıştır.

2002/2003, 2003/2004 ve 2004/2005 alım dönemlerinde Umumi Mağazacılık faaliyetlerine devam edilmiş, TMO alım fiyatını açıklamış, alım fiyatları TMO tarafından kademeli olarak belirlenmiştir. TMO tarafından alınan ürün bedelinin % 50'si peşin, kalan % 50'sinin ise en geç 30 gün içinde ödenmesi kararlaştırılmıştır.

2005/2006 alım döneminde Umumi Mağazacılık faaliyetleri devam etmiş, TMO alım fiyatını kademeli olarak belirlemiştir. Alınan ürünün 10 tona kadar olan kısmının bedeli peşin, bakiyesi ise 30 gün içinde ödenmiştir. İlk kez 2005 yılında hububat alımlarında pirim ödemesi uygulamasına başlanmıştır.

2006/2007 ve 2007/2008 alım dönemlerinde Umumi mağazacılık faaliyetleri ve prim ödemesi uygulamasına devam edilmiştir

2006/2007 alım döneminde, teslim tarihinden itibaren ürün bedellerinin yarısı 15 gün, kalan yarısı takip eden 15 gün içerisinde ödenmiştir.

2007/2008 alım döneminde, teslim tarihinden itibaren ürün bedellerinin tamamı 7 gün içinde ödenmiştir.

Ayrıca, Bakanlar Kurulu kararlarında; satış fiyatları, 2002 yılı için Aralık döneminde Haziran 2002 dönemi alım fiyatlarının asgari % 40 fazlasına göre aylar itibariyle, 2003 yılı için % 30, 2004 yılı için % 20 daha fazla olması şeklinde TMO tarafından belirlenmesi kararlaştırılmıştır. 2005 yılında ise satış fiyatları TMO tarafından serbestçe belirlenmiştir.

Ülkemizin hububat üretimi, TMO'nun alımı ve alımın üretime oranı Çizelge 88'de, TMO'nun ürünler bazında 1938'den günümüze alım miktarları da Çizelge 89'da verilmiştir.

**ÇİZELGE:88 -TÜRKİYE'DE BUĞDAY, ARPA, MISIR ÜRETİMİ VE
TMO'NUN ALIM MİKTARI**

YILLAR	BUĞDAY			ARPA			MISIR		
	ÜRETİM (Ton)	TMO ALIMİ (Ton)	ALIMIN ÜRETİME ORANI (%)	ÜRETİM (Ton)	TMO ALIMİ (Ton)	ALIMIN ÜRETİME ORANI (%)	ÜRETİM (Ton)	TMO ALIMİ (Ton)	ALIMIN ÜRETİME ORANI (%)
1925	1.075.287			1.251.541			523.423		
1926	2.469.367			1.432.735			388.677		
1927	1.333.151			629.281			129.422		
1928	1.641.072			900.127			417.586		
1929	2.718.143			1.699.114			623.221		
1930	2.586.377			1.536.589			470.744		
1931	2.992.631			1.804.558			563.755		
1932	1.935.800			1.167.607			426.354		
1933	2.671.212			1.598.553			549.646		
1934	2.713.732			1.672.348			489.093		
1935	2.521.277			1.371.511			456.333		
1936	3.853.290			2.153.636			684.729		
1937	3.693.812			2.185.699			558.085		
1938	4.278.815	121.633	3	2.386.717	0	0	598.845	0	0
1939	4.191.528	194.170	5	2.275.460	0	0	635.855	0	0
1940	4.067.950	156.505	4	2.249.314	19.413	1	757.309	0	0
1941	3.483.147	491.440	14	1.758.246	137.066	8	647.447	0	0
1942	4.263.282	471.173	11	2.164.781	141.652	7	852.828	55.747	7
1943	3.509.507	368.286	10	1.665.322	224.249	13	874.365	37.939	4
1944	3.148.396	912.267	29	1.403.049	221.064	16	508.299	41.427	8
1945	2.189.318	389.695	18	934.309	77.101	8	294.736	31.406	11
1946	3.618.383	588.310	16	1.653.592	224.886	14	594.838	10.968	2
1947	3.215.904	391.776	12	1.511.752	77.665	5	530.790	20.568	4
1948	4.867.093	569.384	12	2.167.396	75.987	4	695.651	5.274	1
1949	2.516.523	45.336	2	1.246.536	6.145	0	724.479	13.806	2
1950	3.871.926	320.711	8	2.047.018	139.539	7	627.987	19.428	3
1951	5.600.000	726.363	13	2.700.000	213.261	8	850.000	29.313	3
1952	6.447.000	1.230.253	19	3.189.000	170.984	5	837.000	66.158	8
1953	8.000.000	1.723.948	22	3.640.000	81.017	2	759.700	45.918	6
1954	4.900.000	514.455	10	2.400.000	62.628	3	914.000	32.666	4
1955	6.900.000	942.014	14	2.985.000	136.045	5	855.000	29.472	3
1956	6.400.000	430.124	7	2.900.000	42.888	1	858.000	802	0
1957	8.300.000	738.447	9	3.630.000	133.113	4	750.000	245	0
1958	8.550.000	865.004	10	3.600.000	185.356	5	900.000	826	0
1959	7.852.000	461.949	6	3.300.000	96.025	3	1.000.000	393	0
1960	8.450.000	389.688	5	3.700.000	104.454	3	1.090.000	0	0
1961	7.000.000	17.824	0	2.948.000	22.815	1	1.017.000	0	0
1962	8.450.000	487.329	6	3.500.000	92.927	3	800.000	0	0
1963	10.000.000	790.100	8	4.288.000	63.137	1	990.000	0	0
1964	8.300.000	373.024	4	3.200.000	6.192	0	1.000.000	0	0
1965	8.500.000	522.875	6	3.300.000	1.800	0	945.000	0	0
1966	9.600.000	792.644	8	3.800.000	27.021	1	1.000.000	0	0
1967	10.000.000	868.376	9	3.800.000	28.717	1	1.050.000	0	0
1968	9.520.000	504.628	5	3.560.000	11.273	0	1.000.000	0	0
1969	10.500.000	500.081	5	3.740.000	5.250	0	1.000.000	0	0
1970	10.000.000	805.306	8	3.250.000	8.043	0	1.040.000	725	0

ÇİZELGE:88'İN DEVAMI

YILLAR	BUĞDAY			ARPA			MISIR		
	ÜRETİM (Ton)	TMO ALIMİ (Ton)	ALIMIN ÜRETİME ORANI (%)	ÜRETİM (Ton)	TMO ALIMİ (Ton)	ALIMIN ÜRETİME ORANI (%)	ÜRETİM (Ton)	TMO ALIMİ (Ton)	ALIMIN ÜRETİME ORANI (%)
1971	13.506.000	1.936.028	14	4.170.000	175.566	4	1.135.000	2.103	0
1972	12.200.000	1.399.738	11	3.725.000	32.174	1	1.030.000	0	0
1973	10.000.000	536.267	5	2.900.000	186	0	1.100.000	0	0
1974	11.000.000	794.270	7	3.330.000	21.915	1	1.200.000	0	0
1975	14.750.000	2.472.432	17	4.500.000	662.012	15	1.200.000	3.743	0
1976	16.500.000	3.127.689	19	4.900.000	398.387	8	1.310.000	3	0
1977	16.650.000	3.621.063	22	4.750.000	203.623	4	1.265.000	0	0
1978	16.700.000	3.200.240	19	4.750.000	22.615	0	1.300.000	0	0
1979	17.500.000	1.644.179	9	5.240.000	103.872	2	1.350.000	7.478	1
1980	16.500.000	1.653.340	10	5.300.000	710.732	13	1.240.000	225	0
1981	17.000.000	1.050.340	6	5.900.000	761.722	13	1.200.000	0	0
1982	17.500.000	2.522.642	14	6.400.000	933.095	15	1.360.000	17.729	1
1983	16.400.000	2.218.032	14	5.425.000	38.370	1	1.480.000	9.338	1
1984	17.200.000	1.923.068	11	6.500.000	169.756	3	1.500.000	2.011	0
1985	17.000.000	1.707.739	10	6.500.000	547.731	8	1.900.000	36.172	2
1986	19.000.000	2.966.548	16	7.000.000	790.972	11	2.300.000	97.943	4
1987	18.900.000	3.644.034	19	6.900.000	616.514	9	2.400.000	40.010	2
1988	20.500.000	2.804.392	14	7.500.000	713.875	10	2.000.000	42.611	2
1989	16.200.000	572.429	4	4.500.000	16.294	0	2.000.000	156.787	8
1990	20.000.000	5.158.863	26	7.300.000	814.426	11	2.100.000	130.844	6
1991	20.400.000	4.434.905	22	7.800.000	1.114.919	14	2.180.000	187.492	9
1992	19.300.000	2.452.689	13	6.900.000	569.274	8	2.225.000	394.519	18
1993	21.000.000	2.670.747	13	7.500.000	1.058.349	14	2.500.000	483.558	19
1994	17.500.000	1.355.463	8	7.000.000	1.099.943	16	1.850.000	173	0
1995	18.000.000	40.681	0	7.500.000	74.306	1	1.900.000	49.239	3
1996	18.500.000	632.461	3	8.000.000	622.938	8	2.000.000	239.807	12
1997	18.650.000	3.435.128	18	8.200.000	1.841.043	22	2.080.000	453.776	22
1998	21.000.000	5.211.896	25	9.000.000	1.914.076	21	2.300.000	695.782	30
1999	18.000.000	4.207.884	23	7.700.000	819.228	11	2.297.000	381.780	17
2000	21.000.000	2.959.105	14	8.000.000	508.715	6	2.300.000	28.509	1
2001	19.000.000	1.459.434	8	7.500.000	951.837	13	2.200.000	9	0
2002	19.500.000	332.811	2	8.300.000	379.655	5	2.100.000	78.596	4
2003	19.000.000	544.508	3	8.100.000	27.345	0	2.800.000	381.193	14
2004	21.000.000	2.023.401	10	9.000.000	3.423	0	3.000.000	474.302	16
2005	21.500.000	4.171.303	19	9.500.000	796.027	8	4.200.000	660.985	16
2006	20.010.000	1.456.571	7	9.551.000	724.586	8	3.811.000	0	0
2007	17.234.000	121.920	0,7	7.306.000	2.740	0,04	3.535.000	0	0

Kaynak: TÜİK, TMO

ÇİZELGE-89-TMO ALIM MİKTARI (TON)

YIL	BUĞDAY	ARPA	ÇAVDAR	YULAF	MISIR	ÇELTİK	TOPLAM	YIL	BUĞDAY	ARPA	ÇAVDAR	YULAF	MISIR	ÇELTİK	TOPLAM
1938	121.633	0	0	0	0	0	121.633	1973	536.267	186	1.504	4	0	193	538.154
1939	194.170	0	0	0	0	0	194.170	1974	794.270	21.915	526	242	0	859	817.812
1940	156.505	19.413	4.325	23.156	0	0	203.399	1975	2.472.432	662.012	92.922	9.288	3.743	6.317	3.246.714
1941	491.440	137.066	24.416	48.366	0	0	701.288	1976	3.127.689	398.387	61.027	6.275	3	1.183	3.594.564
1942	471.173	141.652	17.766	40.321	55.747	4.016	730.675	1977	3.621.063	203.623	31.738	546	0	0	3.856.970
1943	368.286	224.249	42.211	58.855	37.939	10.562	742.102	1978	3.200.240	22.615	9.112	3	0	972	3.232.942
1944	912.267	221.064	67.234	64.122	41.427	6.854	1.312.968	1979	1.644.179	103.872	12.061	15	7.478	79.337	1.846.942
1945	389.695	77.101	35.695	18.957	31.406	3.879	556.733	1980	1.653.340	710.732	10.941	1.275	225	3.165	2.379.678
1946	588.310	224.886	86.608	31.360	10.968	2.754	944.886	1981	1.050.340	761.722	21.465	385	0	7.304	1.841.216
1947	391.776	77.665	56.472	3.215	20.568	0	549.696	1982	2.522.842	933.095	26.295	406	17.729	17.878	3.518.045
1948	569.384	75.987	56.531	8.307	5.274	0	715.483	1983	2.218.032	38.370	3.110	6	9.338	3.622	2.272.478
1949	45.336	6.145	210	207	13.806	0	65.704	1984	1.923.068	169.756	15.307	43	2.011	0	2.110.185
1950	320.711	139.539	59.795	15.727	19.428	0	555.200	1985	1.707.739	547.731	10.233	3.307	36.172	20.582	2.325.764
1951	726.363	213.261	124.780	17.845	29.313	0	1.111.562	1986	2.966.548	790.972	60.052	4.440	97.943	11.898	3.931.853
1952	1.230.253	170.984	95.403	6.416	66.158	0	1.589.214	1987	3.644.034	616.514	22.938	2.388	40.010	2.786	4.328.670
1953	1.723.948	81.017	53.539	8.926	45.918	0	1.913.348	1988	2.804.392	713.875	29.926	1.936	42.611	0	3.592.740
1954	514.455	62.628	22.445	22.567	32.666	0	654.761	1989	572.429	16.294	10.932	70	156.787	23.461	779.973
1955	942.014	136.045	53.873	10.464	29.472	0	1.171.868	1990	5.158.863	814.426	56.400	9.955	130.844	51.103	6.221.591
1956	430.124	42.888	19.021	28.678	802	0	521.513	1991	4.434.905	1.114.919	117.379	11.320	187.492	7.083	5.873.098
1957	738.447	133.113	70.965	15.194	245	0	957.964	1992	2.452.889	569.274	49.865	2.328	394.519	17.519	3.486.194
1958	865.004	185.356	116.167	26.274	826	15	1.193.642	1993	2.670.747	1.058.349	56.514	1.325	483.558	15.852	4.286.345
1959	461.949	96.025	48.608	10.699	393	0	617.674	1994	1.355.463	1.099.943	28.260	527	173	14	2.484.380
1960	389.688	104.454	67.849	20.012	0	0	582.003	1995	40.681	74.306	2.150	0	49.239	54.812	221.188
1961	17.824	22.815	2.415	9.979	0	0	53.033	1996	632.461	622.938	26.402	53	239.807	30.563	1.552.224
1962	487.329	92.927	56.498	2.818	0	0	639.572	1997	3.435.128	1.841.043	65.823	5.620	453.776	56.026	5.857.416
1963	790.100	63.137	206.237	3.746	0	0	1.063.220	1998	5.211.896	1.914.076	119.033	19.360	695.782	70.701	8.030.848
1964	373.024	6.192	96.169	5.688	0	0	481.073	1999	4.207.884	819.228	72.711	13.829	381.780	47.014	5.542.446
1965	522.875	1.800	47.380	101	0	0	572.156	2000	2.959.105	508.716	20.406	1.602	28.509	40.763	3.559.101
1966	792.644	27.021	77.164	65	0	0	896.894	2001	1.459.435	951.837	13.988	2	9	19.079	2.444.350
1967	868.376	28.717	60.001	61	0	0	971.958.126	2002	332.811	379.655	19.514	2.364	78.596	59.231	872.171
1968	504.628	11.273	23.317	2.056	0	2.154	543.428	2003	544.508	27.345	4.396	1.937	381.193	130.362	1.089.741
1969	500.081	5.250	15.818	167	0	3.408	524.724	2004	2.023.000	3.423	1.700	0	474.302	14.855	2.517.280
1970	805.306	8.043	23.774	605	725	35.391	873.844	2005	4.171.303	796.027	10.977	4.821	660.985	11.899	5.656.012
1971	1.936.028	175.566	60.443	1.751	2.103	21.657	2.197.548	2006	1.456.571	724.586	6.315	2.144	0	87.212	2.276.828
1972	1.399.738	32.174			0			2007	121.920	2740	46	0	0	33.439	158.145

Kaynak: TMO

TMO Tarafından Alımı Yapılan Hububat Çeşitleri

Türkiye’de ekimi yapılan hububat çeşitleri, zaman içerisinde değişiklik göstermekte olup, 100 civarında buğday çeşidi üretilmektedir. TMO, kendisine arz edilen buğdayın tamamını, her yıl hazırladığı barem kapsamında alıma tabi tutmaktadır.

Buğday;

Durum Buğdaylar,

Amanos-97, Ankara-98, Altıntaş-95, Altın 40-98, Ç-1252, Kızıltan-91, Kunderu- 1149, Selçuklu-97, Aydın-93, Fuatbey-2000, Diyarbakır-81, Fırat-93, Harran-95, Salihli-92, Sham-1, Svevo, Zenit, Sarıçanak ve diğer çeşitler

Ekmeklik Buğdaylar,

Kırmızı Ekmeklik Buğdaylar:

Bezostaja-1, Doğu-88, Gün-91, Karasu-90, Sagittario, Demir 2000, Flamura-80, Flamura-85, Guadalupe, Gelibolu, Golia, İkizce-96, Karacabey-97, Kınacı-97, Konya 2002, Kop, Kop-S, Momchil, Pamukova-97, Pandas, Pehlivan, Saraybosna, Tekirdağ, Bolal-2973, Centauro, Gemini, Kateia-1, Lancer, Negev, Prostar, Sadova, Sana, Sönmez-2001,

Beyaz Ekmeklik Buğdaylar:

Anadolu Beyaz (Köse 220/39, Kirik, Zerun, Melez 13), Kırac 66, Adana-99, Altay 2000, Basribey-95, Başak-95, Bayraktar 2000, Ceyhan-99, Cumhuriyet-75, Genç-99 (Ka “S” Nac), Gerek-79, Gönen, İzmir-85, Karahan-99, Kaşifbey-95, Kırgız-95, Kırkpınar-79, Kutluk-94, Mızrak-98, Nurkent, Palandöken-97, Seyhan-95, Sultan-95, Süzen-97, Tır, Topbaş 111/33, Yüreğir-89, Ağrı“S”093, Atay-85, Aydın-98, Dağdaş-94, Dariel, Doğankent-1, Galil, Saroz-95, Tahirova, Ziyabey-98.

Arpa,

Beyaz Arpa, Siyah ve Çakır Arpa.

Çeltik,

UZUN DANE; Baldo, Rocco, Koral, Osmancık, Ribe.

ORTA DANE; Veneria, Calrose.

KISA DANE; Krasnodorsky

Yukarıda belirtilen ürün gruplarının dışında mısır, yulaf, çavdar ve triticale de alınmaktadır.

6.3 AB'YE UYUM SÜRECİNDE TMO İÇİN ÖNGÖRÜLEN MEVZUAT UYUM ÇALIŞMALARI VE KURUMSAL YAPILANMA

24.07.2003 tarih ve 25178 sayılı Resmi Gazete’de “Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı” yayımlanmıştır.

Ulusal Program’da TMO’nun;

- İlgili AB mevzuatı esas alınmak suretiyle hububat ve çeltik uygulama yönetmelikleri hazırlaması

- TMO’nun hububat ve çeltikte veya bütün ürün gruplarına yönelik olarak Müdahale Kuruluşu yapısına dönüştürülmesi öngörülmüştür.

17.04.2007 tarihinde açıklanan "Türkiye'nin AB Müktesebatına Uyum Programı (2007-2013)" kapsamında "Çıkarılması Öngörülen İkincil Düzenlemeler" başlığı altında "2008 Yılında Çıkarılması Öngörülen İkincil Düzenlemeler" arasında TMO Hububat ve Çeltik Uygulama Yönetmeliklerine yer verilmiştir.

28.10.2007 tarih 26684 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan "2008 Programı"nın 4. Bölüm Gelişme Eksenleri başlığı altında yer alan "Rekabet Gücünün Arttırılması" kısmının politika öncelikleri ve tedbirleri bölümünde 10.1 no'lu tedbir olarak Hububat ve Çeltik Alım ve Satımına İlişkin Yönetmeliklerin 2008 yılı Mart ayında çıkarılması hükmü yer almıştır. Bu bağlamda "Hububat Alım ve Satış Esaslarına İlişkin Uygulama Yönetmeliği" ve "Çeltik Alım ve Çeltik/Pirinç Satış Esaslarına İlişkin Uygulama Yönetmeliği" 01.06.2009 tarihinde yürürlüğe girmek üzere; 24.01.2008 tarih, 2/16-6 No'lu TMO Yönetim Kurulu Kararı ile kabul edilmiştir.

Avrupa Birliği’nde Müdahale Kurumları tarihsel süreç içerisinde Ödeme Kurumlarına dönüşmüşlerdir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, 2006 yılı Ulusal Plan hazırlık çalışmaları kapsamında Avrupa Birliği Genel Sekreterliği’ne ilettiği 19.06.2006 tarih, 2276 sayılı yazısı ile; OPD ile ilgili kurumsal yapılanmaya ilişkin olarak, TMO’nun yeniden yapılandırılarak tüm tarım ürünlerinin piyasalarını regüle etmek amacıyla müdahale alımlarından ve ihracat geri ödemelerinden sorumlu “Tarım Ürünleri Piyasası Ödeme Ajansı (TPA)” şeklinde AB benzeri ödeme kurumu olarak faaliyet göstermesi hususundaki mutabakatını bildirmiştir. Ayrıca Kuruluşumuzla ilgili olarak, 2009–10 yıllarını kapsayan ve 24 ay sürmesi planlanan “Tarım Ürünleri Piyasası Ödeme Ajansı (TPA) Kanunu”nun çıkarılması projesi Bakanlığımızın 2008–11 Eylem Planı’nda yer almaktadır.

Diğer yandan Yüksek Planlama Kurulu'nun 17.08.2006 tarih ve 2006/T-27 sayılı kararı ile TMO'nun Ana Statüsü; "gerektiğinde Bakanlar Kurulu kararı ile TMO'nun hububat dışındaki diğer tarım ürünleri ile ilgili verilecek görevleri yürütmek" şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklik de TMO'nun tarım ürünleri piyasasını düzenleyici kurum olarak yeniden yapılanmasına yönelik yasal bir zemin teşkil etmiştir. TMO'nun AB'ye uyum kapsamında yapısal dönüşüm çalışmaları devam etmektedir.

6.4 Türkiye ve AB'de Üretici Geliri

ÇİZELGE:90-BUĞDAY ÜRÜNÜNDE GELİR KARŞILAŞTIRMASI (2007)

	TÜRKİYE	AB
Müdahale Fiyatı	0,425 YTL/kg = 425,0 YTL/ton	101,31 €/ton
DGD (*)	10 YTL/da = 47,6 YTL/ton	63 €/ton
Hububat Dest. Primi	0,045 YTL/kg = 45,0 YTL/ton	
Sert. Toh. Desteği (*)	5 YTL/da = 23,8 YTL/ton	
Mazot Desteği (*)	2,88 YTL/da = 13,7 YTL/ton	
Gübre (*)	2,13 YTL/da = 10,1 YTL/ton	
1 Ton Buğday Değeri	565,2 YTL/ton = 323 €/ton (**)	164,31 €/ton
1 ha Araziden Gelir	2,1 ton buğday üretir	5 ton buğday üretir
	2,1 X 565,2 = 1.187 YTL/ha	5 x 164,31 =
	= 678 €/ha	822 €/ha = 1.439 YTL
Ortalama Büyüklükteki Bir Buğday İşletmesinin Geliri	Ort işletme büy. 6,1 ha =	11,5 ha
	6,1 x 1.187 YTL = 7.241 YTL	11,5 x 1.439 = 16.549
	= 4.138 €	9.546 €

Kaynak: TMO, AB Dokümanları, TÜİK, TKİB, / (*) Ürün miktarı ile ilişkilendirilirken verim 310 Kg/da alınmıştır.

(**) 1 € = 1,75 YTL (1.06.2007 M.B)

Türkiye ve AB'de üreticilerin eline geçen fiyatların karşılaştırması yukarıda verilmektedir. Buna göre, ortalama işletme büyüklüğü bazında; AB'deki üretici geliri (9.546 €) Türkiye'deki üretici gelirinin (4.138 €) yaklaşık olarak 2,3 katıdır. Bu durum, ülkemizde, verim seviyesi ile ortalama işletme büyüklüğünün düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

7

**2007/2008 HUBUBAT
ALIM SEZONUNUN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

7. 2007/2008 HUBUBAT ALIM SEZONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

TMO alım politikaları belirlenirken;

- Üretimin sürdürülebilirliği,
- Kaliteli üretimin teşviki,
- Piyasalara işlerlik kazandırılması,
- Üreticinin ve tüketicinin korunması gibi

hususlar dikkate alınmıştır.

7.1. HUBUBAT ALIMLARI

7.1.1. Buğday, Arpa, Çavdar ve Yulaf Alımları

2006/2007 Dönemi Hububat Ürünü Alımı ve Satımı Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı 10.06.2006 tarihli ve 26194 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 2007/2008 Dönemi Hububat alımları da bu karara istinaden yapılmıştır.

TMO 29.05.2007 tarihinden itibaren “taahhütname” karşılığı alımlara başlamış, 07.06.2007 tarihinde de buğday alım fiyatlarını ilan etmiştir.

2007–2008 döneminde TMO, Anadolu Kırmızı Sert Buğday fiyatını 0,425 YTL/Kg olarak açıklamış ve bu fiyata ilave olarak 45 YKR/Kg prim verilmiştir. Buğday fiyatı primle birlikte 0,470 YTL/Kg olmuştur. Bu dönem arpa fiyatı ise 0,320 YTL/Kg olarak açıklanmış ve bu fiyata ilave 35 YKR/Kg prim verilmiştir. Arpa fiyatı primle birlikte 0,355 YTL/Kg olmuştur.

2005 yılında hububatta ilk kez destekleme primi uygulamasına geçilmiş olup, bu uygulamaya 2006 ve 2007 yıllarında da devam edilmiştir. 2007 yılında üretilen buğday, arpa, çavdar, yulaf, mısır ve çeltik ürünlerini TMO’ya veya piyasaya satış belgesinin ibrazı karşılığında buğdayda 45 YKR/Kg, arpa, çavdar ve yulafta 35 YKR/Kg, çeltikte 90 YKR/Kg, mısırdaki 20 YKR/Kg destekleme primi ödemesinden 2007 yılında çiftçi kayıt sisteminde (özlük, ürün, arazi bilgileri) kayıtlı olan gerçek ve tüzel kişiler yararlanmıştır.

2007/2008 alım döneminde Çiftçi Kayıt Sistemi’ne (ÇKS) 2007 yılında kayıt

yaptıran hububat üreticilerinden ve hububat üreticilerinin ortağı olduğu kooperative-
ratiflerden doğrudan veya birlikler aracılığıyla alım yapılmıştır. Bu çerçevede
üreticilerden ÇKS'deki üretim miktarı kadar limitsiz alım yapılmıştır

Tüm üreticiler ile sektörden emanet alım yapılmış olup üreticilerden ÇKS bel-
gesinde belirtilen miktar için depolama ücreti alınmamıştır. Ayrıca emanet ürün
bırakan üreticilere talepleri halinde ürün bedelinin % 25'i kadar avans ödenmiştir.

Emanete ürün bırakanlara, ürün karşılığı düzenlenen Makbuz Senedi ile
uygun kredi kullanma imkânı sağlanmıştır.

Ürün bedellerinin tamamı teslim tarihinden itibaren bir hafta içinde öden-
miştir.

Önceki yıllarda olduğu gibi 2007 yılında da borsalarda alım uygulamasına
devam edilmiş ve 24 borsada 17.376 ton alım yapılmıştır.

2008 yılında gerçekleştirilen hububat alım miktarları aşağıdadır.

ÜRÜNLER	2007/2008 DÖNEMİ ALIM MİKTARI (TON)
Buğday	121.920
Arpa	2.740
Çavdar	46
Çeltik	33.439
TOPLAM	158.145

2007/2008 alım dönemindeki emanet alım miktarı aşağıdadır.

ÜRÜNLER	2007/2008 DÖNEMİ EMANET ALIM MİKTARI (TON)
Buğday	578.677
Arpa	29.176
Çavdar	1.045
Yulaf	102
Çeltik	43.085*
TOPLAM	652.085

37.603 tonu yerinde emanet alımıdır.

203 sabit işyerine ilaveten 77 adet geçici alım merkezi açılmıştır.

7.1.2 Mısır Alımları

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2005 yılında ülkemizde 4.200.000 ton, 2006 yılında 3.535.000 mısır üretimi yapılmış olup, 2007 yılında 3.535.000 ton üretim gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Yıllık mısır tüketim ihtiyacımız ise 4 milyon ton seviyelerindedir.

TMO, 2005 yılında 661 bin ton mısır alımı gerçekleştirmiştir. 2006 ve 2007 yıllarında ise piyasalarda mısır yüksek fiyatla alıcı bulduğundan TMO'ya arz olmamış, bu nedenle fiyat açıklama gereği duyulmamıştır.

Bilindiği üzere, Toprak Mahsulleri Ofisi yıllardır mısır alımı yaparak üreticileri desteklemektedir. Bünyesinde barındırdığı 49 adet kurutma cihazı, 167.500 ton mısır silosu ve toplamda 3.587.450 ton kapalı depoda mısır stoklanarak ülke mısır üretimine önemli katkılar sağlamaktadır.

TMO, mısırdaki ilk kez 2006 yılında yerinde emanet alım sistemi ve TMO depolarında emanet alım sistemlerini uygulamaya koymuş, 2007 yılında ise taahhütname karşılığı alım yapmıştır. Taahhütname karşılığı yapılan alımlarla üreticilere ücretsiz, sektöre cüzi fiyatlarla depolama imkanı sunulmuştur.

TMO mısır alımlarının büyük bir kısmı Ege Bölgesi'nde (İzmir) ile Akdeniz Bölgesi'nde (Çukurova ve Amik Ovası) gerçekleştirilmektedir. Bu bölgeler, yöresel tüketim ihtiyacından ziyade pazarlama amacıyla mısır üretimi yapılan alanlardır. TMO'nun bu bölgelerde yaptığı alımlar, üretici açısından bir güvence unsuru oluşturduğu gibi, özel sektörün de mısır piyasalarında etkin rol almasını sağlamaktadır.

Mısırdaki son birkaç yıldır serbest piyasa tam olarak oluşmuş durumdadır. Özellikle büyük üretim yapılan Çukurova'da özel sektöre ait kurutma ve depolama tesisleri her geçen gün artmaktadır. Böylece TMO yanında özel sektörde yoğun şekilde piyasada yer almaktadır.

7.1.3 Çeltik Alımları

2007 yılında ülkemizde 648 bin ton çeltik üretimi tahmin edilmektedir. Bunun pirinç karşılığı ise 390 bin ton civarındadır.

Yıllık pirinç tüketimimiz 550 bin ton civarında olup 150-160 bin ton civarında pirinç veya karşılığı çeltik ithal edilmesi gerekmektedir.

Yerli ürüne göre daha ucuz olan ithal çeltiğin üreticileri olumsuz etkilememesi için 2004 ve 2005 yıllarında tarife kontejanı, 2006 ve 2007 yıllarında da refe-

rans fiyat sistemi uygulanmıştır. Bu kapsamda 01.08.2007 tarihi itibarıyla pirinçte 570 \$-ton referans fiyat üzerinden % 45, çeltikte ise 340 \$-ton referans fiyat üzerinden % 34 gümrük vergisi alınmıştır.

Diğer taraftan TMO, 28 Ağustos 2007 tarihinde taahhütname karşılığı, 21.09.2007 tarihinde de fiyat açıklayarak peşin alımlara başlamış ve 17 noktada 33.439 ton alım gerçekleştirmiştir.

2007 yılında çeltikte emanet ve yerinde emanet alım uygulamaları teşvik edilmiş ve bu kapsamda 43.085 ton gibi rekor seviyede emanet alım yapılmıştır. Emanet alımlarda kullanılan kredi faizinin % 25'i TMO tarafından karşılanmış, talep eden üreticilere ürün bedelinin % 25'i kadar avans ödemesi yapılmıştır. Bu sayede sektöre düşük bedelle, üreticilere ise ücretsiz depolama imkânı sağlanmıştır.

Ayrıca 2007/2008 döneminde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca eltik için 90 YKR/Kg prim ödemesi yapılmaktadır.

8 TÜRKİYE'DE HUBUBAT ÜRETİM MALİYETİ ÜNSURLARI

8. TÜRKİYE’DE HUBUBAT ÜRETİM MALİYETİ UNSURLARI

TMO tarafından alım fiyatı belirlenirken; cari verilere göre hesaplanmış maliyetler, çeşitli kurum ve kuruluşların üretim maliyetleri, cari piyasa fiyatı, dünya hububat fiyatı, ithal maliyetleri, verim ve üretimin sürdürülebilirliği gibi unsurlar dikkate alınmaktadır.

Maliyetler içinde; tarla kirası, akaryakıt, gübre, ilaç, tohum, hasat, taşıma, işçilik, değişen masrafların faizi, genel idari giderler ve amortisman gibi maliyeti etkileyen unsurlar yer almaktadır.

ÇİZELGE:91-2006 KESİN -2007 YILI TAHMİNİ BUĞDAY MALİYETİ

Buğday Maliyet Unsurları	2006 Kesin (YTL/da)	2007 Tahmin (YTL/da)
GİRDİ GİDERLERİ	32.373	36.258
Tohum Bedeli	10.980	12.298
Gübre Bedeli	17.809	19.946
Zirai Mücadele İlacı Bedeli	3.584	4.014
BAKIM VE İŞÇİLİK GİDERLERİ	33.425	37.436
İlk Sürüm	11.540	12.925
İkileme	6.107	6.840
Taban Sürgü ve Tırmık	5.587	6.257
Ekim ve Tohum Kapatma	5.485	6.143
Zirai Mücadele İşçiliği	2.257	2.528
Gübreleme İşçiliği	2.449	2.743
HASAT VE PAZARLAMA	11.985	13.423
Hasat ve Harman	8.259	9.250
Nakliye (İşletmeye ve pazara taşıma)	3.726	4.173
DİĞER DEĞİŞKEN MASRAFLAR	1.005	1.126
DEĞİŞKEN MASRAFLAR TOPLAMI (DMT) (3+7+14+17)	78.788	88.243
DEĞİŞEN MASRAFLARIN FAİZİ (% 9)	7.091	7.942
TOPLAM DEĞİŞEN MASRAFLAR (TDM) (18+19)	85.879	96.184
Genel İdare Giderleri (TDM % 3)	2.576	2.886
Tarla Kirası	21.162	23.701
Diğer Sabit Masraflar (Amortisman ve Sigorta gibi)	0.000	0.000
TOPLAM SABİT MASRAFLAR (TSM)	23.738	26.587
TOPLAM ÜRETİM MASRAFLARI (TÜM)	109.617	122.771
Bir Dekardan Alınan Ürün Miktarı (Verim)	310	310
Bir Dekardan Alınan Yan Ürün Miktarı (Verim)	120	120
Ürünün Satış Fiyatı (YTL/Kg.)	0,375	0,420
Yan Ürünün Satış Fiyatı (YTL/Kg.)	0,084	0,094
Ana Ürün Geliri	116.250	130
Bir Dekardan Elde Edilen Yan Ürün Geliri	10.080	11.290
Bir Dekardaki Gayri Safi Üretim Değeri (GSÜD)	126.330	141.490
Bir Dekardan Elde Edilecek Ürün İçin Yapılan Masraf Toplamı	99.537	111.482
Bir Kg Ürünün Maliyeti (YTL)	0,321	0,360

Kaynak: TKB Strateji Geliştirme Başkanlığı

ÇİZELGE:92-TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ 2007 YILI BUĞDAY MALİYETİ

MASRAF UNSURLARI (YTL/da)	Dekara Gider (YTL)
1-Tarla Kirası	27.00
2- İlk sürüm	15.40
3- İkileme	10.85
4-Üçleme	8.50
5-Tohum Bedeli	14.70
6- Ekim	9.20
7-Gübre ve gübreleme işçiliği	24.60
8-İlaç ve ilaçlama işçiliği	8.80
9-Hasat	12.20
10-Diğer masraflar (koruma-taşıma)	8.90
MASRAFLAR TOPLAMI	140.15
11-Mas. Top. Faizi % 10	12.00
12-Genel idare % 3	4.00
13-Yan gelir (saman)	31.00
MASRAFLAR GENEL TOPLAMI	125.15
14-Dekara verim (Kg)	260
Bir Kg Dane maliyeti (YTL/Kg)	0.481

Kaynak: TZOB - 2007 Yılı

9

KURUM VE KURULUŞLARIN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

9. KURUM VE KURULUŞLARIN GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ

KONYA TİCARET ODASI BAŞKANLIĞI

“2007 Hububat Raporu” çalışmasında TMO’nun hububatta 2008 yılı için planları, hedefleri ve projelerinin de anlatılacağı bir bölümünün yer almasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

TOBB

Hububat Raporunda, TMO alımlar ile ilgili takvim, ürün kalitesini artırmak ve çeşitliliğin azaltılması, kalitenin teşvik edilmesi, zararlılarla mücadele destek ve ithalata uygulanan kısıtlamalar, veri bankasının oluşturulması uygun olacaktır.

Ayrıca, il bazında tüketim ve üretim miktarları, ithalatta il bazında tahsisler, Lisanslı Depoculuk faaliyetlerine yönelik projeler, üretim tahminleri ve 2008 yılında TMO’nun uygulayacağı politikalara yer verilmelidir.

POLATLI TİCARET BORSASI

Sağlıklı bir tarım ürünleri ticareti, Lisanslı Depoculuk Sistemi ile mümkündür.

Bu çerçevede, TMO işyerleri Lisanslı Depo İşletmeciliğine dönmeli ve hububatın TMO’ya arzında ürünü mutlaka emanete almalı ve Lisanslı Depoculuk prosedürü içerisinde ürün senedi düzenlemelidir. Böylece elektronik ticarete (e-ticaret) geçiş sağlanır, ulusal ve uluslararası hububat borsaları faaliyetleri gelişir.

Hububat müdahale alım fiyatları belirlenirken, bölgesel farklılıklar dikkate alınmalıdır.

Ekili arazi, kalite, verim, rekolte vb. veri temininde güçlükler bulunduğundan, hububatla ilgili üretici, sanayici, borsa ve diğer kurum ve kuruluşların maddi katkısı ile müdahale kurumunda fon oluşturulmalı, uydu ve yerde yapılacak çalışmalarla veriler sürekli güncel tutulmalı, taraflarla paylaşılarak uygulamalara yön verilmelidir.

Süne ve kıvımla mücadelede ilaçlama yönteminden vazgeçilerek, çevreye ve ürüne zarar vermeyen doğal mücadele usullere geçilmelidir.

TMO hububat satışlarını borsalarda yapmalıdır. Bu çerçevede Polatlı, Konya, Eskişehir ve Edirne Ticaret Borsalarında satışların yapılması, istenilen hedefe ulaşmada büyük katkı sağlayacaktır.

GÜNEYDOĞU UN SANAYİCİLERİ DERNEĞİ

Yayımlanan ve görülen ilgi üzerine 2005–2006 yıllarında kitapçık haline getirilerek sektörün istifadesine sunulan çalışmanın bu defa 2007 Yılı Hububat Raporu olarak hazırlanmasını sektör açısından olumlu bir çalışma olarak görüyoruz.

Bu tür yayın faaliyetleriyle sektörün gelişmesinde büyük pay sahibi olan Toprak Mahsulleri Ofisi çalışmalarının yansıtılacağı 2007 Yılı Hububat Raporu'na aşağıda ifade bulan kısa görüşle katkıda bulunacağımızı umut ediyor ve ofis uygulamalarını memnuniyetle karşılıyoruz.

Görüşümüz;

Çiftçiye sertifikalı tohum kullanmaya teşvik etmek ve Lisanslı Depoculuk Sistemi'nin daha yaygın hale getirilmesi hususundaki çalışmaların 2008 yılında hızlandırılması.

ORTA ANADOLU UN SANAYİCİLERİ DERNEĞİ

TMO'nun yetersiz stokla piyasa düzenlemede zorlanacağı düşünüldükçe alım politikaları oluşturulurken bu husus dikkate alınmalıdır.

Üreticileri yönlendirebilmek için fiyatlar önceden açıklanmalıdır.

Ülkemizin ihtiyacı olan modern depolama tesislerinin bir an evvel yapılması zorunludur Bunun ilk adımı 10 Şubat 2005 tarihinde kabul edilen Lisanslı Depoculuk Kanunu ile atılmıştır. Buna bağlı olarak Haziran/2006 tarihinde 1.850.000 tonluk depo programı hazırlanarak ihaleye çıkmış ancak bu ihalelerden bir sonuç alınamamıştır. Gerekli değişiklik ve düzenlemeleri takiben söz konusu ihalelerin yenilenmesi uygun olacaktır.

YUMURTA ÜRETİCİLERİ DERNEĞİ

Yumurta yemi rasyonlarında % 65 oranında mısır ve diğer tahıllar kullanılmakta olup üretim maliyetinin % 70'ini yem oluşturmaktadır. Bu yüzden Genel Müdürlüğünüzün hububat politikaları ve uygulamaları sektörün kârlılığını doğrudan etkilemektedir.

Vergilerin Bakanlar Kurulu tarafından düşürülmesi, TMO'ya gümrük vergisinden muaf ithalat yetkisi verilmesi hem spekülasyon fiyat artışlarını engelleyecek hem de hammadde bulmada üreticiler sıkıntı yaşamayacaktır. Yeni dönemde Genel Müdürlüğünüzden beklentimiz, Türkiye yumurta üretiminin % 80'ni gerçekleştiren ve ihracatta % 260'lık bir artış sağlayan birliklere önem verilmelidir.

ÇORUM TİCARET ODASI

2007 yılında yaşanan kuraklık neticesinde tarıma dayalı ürünlerin son derece olumsuz etkilenmesi, ürünlerde verim düşüklüğünün yaşanması sonucu un ve yem fabrikası üyelerimizin hammadde sıkıntısına yol açmıştır. Dolayısıyla da hammadde fiyatlarının yükselmesine ve bu artışların da maliyetlere yansımaya neden olmuştur.

Lisanslı Depoculuk Sistemi'nin bir an önce uygulamaya konulması gerekmektedir. Lisanslı Depoculuk Sistemi, tarım ürünlerine dayalı ticareti kolaylaştıran, pazar alanını genişleten, ürün piyasalarının gelişmesine ve bu piyasalarda fiyat istikrarına katkı sağlayan ve sanayicinin üretim için gereksinim duyduğu hammaddeyi tedarik etmesini kolaylaştıran önemli bir kurumsal alt yapıdır. Lisanslı Depoculuk Kanunu'nda öngörülen sistemin hayata geçirilmesiyle; gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, tarımsal ürünlerin lisanslı depolarda güvenli şekilde muhafaza edilmesi, ürün senedi vasıtasıyla ticari meta haline dönüştürülüp ürün ihtisas borsalarında ulusal ya da uluslararası düzeyde pazarlanması, ürün sahiplerine daha ucuz kredi olanaklarının sunulması sağlanacaktır. Tarımsal ürün ticaretimizdeki kayıt dışılık asgariye inecek, devletimizin daha sağlıklı tarımsal üretim ve destekleme politikaları geliştirmesi mümkün olacaktır.

Lisanslı Depoculuk Sistemi bünyesinde, Toprak Mahsulleri Ofisi silolarının kapasitelerinin artırılarak Ticaret Borsalarına devrinin sağlanması uygun olacaktır.

Toprak Mahsulleri Ofisi fiyat uygulamaları ve politikalarını üreticilerin olumsuz etkilenmeyeceği şekilde düzenlemelidir.

Donanımlı personelle, üreticilerin tarım konusunda bilgilendirilmesi açısından Toprak Mahsulleri Ofisi, Ticaret Borsaları, Ziraat Odaları ve Tarım İl Müdürlükleri tarafından ortak çalışmalar yapılmalıdır.

TÜRKİYE ZİRAATÇILAR DERNEĞİ

2005 yılında buğday rekoltesi 21.5 milyon ton iken, 2006 yılındaki kuraklık nedeniyle üretim, yaklaşık 20 milyon tona düşmüştür. 2007 sezonunda yine ortalamanın üzerinde sıcak ve kurak bir kış geçirdik. Bu durumda, bu yıl da iki milyon tondan fazla bir kayıp ortaya çıktı. Bu kayıplar nedeniyle Türkiye'nin buğday üretimi uzun yıllar sonra ilk defa tüketiminin (18 milyon ton) altına düşmüş bulunuyor.

Soruna buğday açısından baktığımızda yine şu tespitleri yapabiliyoruz:

Buğday ekili alanlar son yıllarda her yıl ortalama 50 bin hektar olmak üzere düzenli azalmaktadır.

Son üç yıldır, buğday rekoltesinde her yıl 2 milyon ton civarında bir düşme gözleniyor.

Hektar başına verim geçen sezona göre 200 kg. civarında azaldı.

Ülkemizde buğday yetiştirilen yaklaşık 9.5 milyon hektar alanın yalnızca % 13'ü sulanabildiği için sulama yoluyla kuraklıktan doğan zararın önlenmesi bir çok bölgede mümkün görünmüyor.

Buğday üretimi dünyada da azalıyor. Buna karşılık buğday talebinde de artış söz konusudur. Bu da fiyat artışlarını körüklüyor. Dünya buğday üretimi 1950–1996 yılları arasında üç katına çıktıktan sonra bir duraklama dönemine girdi. 2007 yılında, dünya buğday üretimi 625 milyon ton civarında tahmin edilirken bu rakam yıl ortasında 600 bin tonun altına çekildi. Dünya tüketimi ise 620 milyon ton olarak tahmin ediliyor. Buna bağlı olarak yılbaşında tonu 150 dolardan satılan buğday, yıl ortasında 250 dolara çıktı.

Buğday stoklarında azalma devam ediyor. ABD Tarım Bakanlığı 2007-2008 döneminde stokların son 26 yılın en düşük düzeyine inerek 114.8 milyon tona düşeceğini açıkladı. Teknolojideki gelişme ve artan yatırımlara bağlı olan üretimdeki gelişmenin durmasındaki en büyük etkenler, iklim koşullarındaki değişimler ve tarımda kullanılan su miktarındaki azalmaydı. Nitekim, dünyanın teknolojik olarak en gelişmiş tarım ekonomilerinden birine sahip olan Kanada'da bu yıl üretim % 20 oranında düştü.

Önümüzdeki yıllarda ülkemizi tehdit eden gıda maddeleri üretimi açığının nasıl kapatılacağı ve bu açık dolayısıyla ortaya çıkacak spekülasyon eğilimine karşı hangi önlemlerin alınacağı konusunu içeren bir Acil Durum Planı hazırlanması gerekmektedir.

TÜRKİYE YEM SANAYİCİLERİ BİRLİĞİ

2007 yılının dünyada ve ülkemizde gerek hububat ve gerekse yağlı tohumların üretiminin küresel ısınma ve kuraklığın etkisi altında kalacağı, Nisan/2007 ayında kendini hissettirmeye başlamıştır.

2007 hasat döneminde kuraklık etkisi ile bir önceki döneme göre buğdayda % 10, arpada % 25 civarında üretim düşüşleri yaşanmıştır. Bu kriz, sektörümüzü

önemli ölçüde etkilemiştir. Hammaddelerimizde, Nisan-Aralık/2007 ayları arasında % 60 ile % 130 arasında fiyat artışları olmasına rağmen aynı dönemde karma yem fiyatlarımız % 30-40 arasında artmıştır.

Bu dönemde arpa fiyatlarının dünyada olduğu gibi ülkemizde de aşırı artışı dikkat çekicidir.

Kuraklığın yanında, dünya nüfusunun artması, yağlı tohum bitkileri, mısır, buğday, arpa gibi bitkisel ürünlerin biodizel, etanol gibi alternatif enerji kaynakları için kullanımlarının artması da bu ürünlerin tüketim rakamlarını arttırarak dünya fiyatlarının artmasına neden olmaktadır.

Alınan tüm önlemlere rağmen mısır ihtiyacımızın yine bir kısmının ithalat yoluyla karşılanması, mısır üretiminin artırılması gerektiğini bir kez daha ortaya koymuştur.

Genel Müdürlüğünüz ile ortaklaşa yapılan çalışma ve görüş alışverişi, krizin daha da derinleşmesini önlemiştir.

Her ne kadar sektörümüz, kullandığı hammaddeleri yurt içinden temin etme gayreti içerisinde olsa da, tarımın, doğa koşullarına bağlı risk ve belirsizliğin fazla olduğu bir sektör olduğu göz önüne alınmalı ve ülkemizde bu yıl olduğu gibi gelecek yıllarda da hububat ve yağlı tohumlar arzından kaynaklı sıkıntıların doğabileceği göz önüne alınmalıdır. Bu nedenle hammaddelerimizi yurt içinden temin edememe riski karşısında, ithalat yolunun açık olması amacıyla, yem hammaddeleri ithalatına uygulanan gümrük vergilerinin, iç ve dış piyasa şartları göz önüne alınarak yürürlüğe konulması gerekmektedir. Mümkünse; sektörün ihtiyacı olan hammaddelerden, ülkemiz üretiminin yeterli düzeyde olmayanlarının, yurt dışından ithalinde uygulanan gümrük vergilerinin sıfırlanması, hayvancılık işletmelerinin giderlerinin büyük bir kısmına yansıtacağından tüm ülkemiz insanının beslenmesi için gerekli et, süt ve yumurta fiyatlarının aşağıya çekilmesine zemin hazırlayacaktır.

Kuraklık krizinin; ülkemiz tarımına bazı yönden pozitif etkili olduğunu söyleyebiliriz. Şöyle ki; daha önceki yıllarda ülkemiz tahıl fiyatları ile dünya fiyatlarındaki % 70'e varan farklılıktan doğan makas kapanmış, tarım ve tarıma dayalı sanayinin dünyada rekabet gücüne olumlu etki yaptığını söyleyebiliriz. Ancak; bunun sürdürülebilir olması için tarıma verilen destek tedbirlerinin sürekli olması ve geliştirilmesi gerekmektedir. Karma yem sektörünün özellikle kul-

landıkları hammaddelerin hasat döneminde düşük faizli kredilerle desteklenmesi, sektörün hammadde temini sıkıntısını azaltacak nitelikte olacaktır

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ

Çiftçinin ağırlıklı olarak ürün pazarlama dönemi olan Haziran ve Ekim ayları arasında hasadın yapıldığı bölgelere göre çiftçi satış fiyatları ortalama 40–41 YKR/Kg seviyelerinde oluşmuş, Temmuz ayından sonra İç Anadolu Bölgesi'nin hasat sezonuna başlamasıyla fiyatlar 45 YKR/Kg'ı bulmuştur. Bu yıl piyasada oluşan fiyatlar, 48 YKR/Kg olan maliyetin altında kalmıştır. Fiyat yükselişleri Ekim ayı sonrasında daha fazla gerçekleşmiştir. Çiftçi, nakit sıkıntısı ve depolama sorunu sebebiyle ürünü yeterince bekletememiş, dolayısıyla Ekim ayı sonrasında yükselen fiyatlardan yeterince faydalanamamıştır.

2007 yılında yaşanan kuraklığın etkisiyle serbest piyasada ürün fiyatları özellikle hububatta bir miktar artmış olsa da ürün azlığı sebebiyle bu fiyat artışları çiftçi gelirleri üzerinde olumlu bir etki yaratmamıştır.

2007 yılında yaşanan kuraklık pek çok üründe olduğu gibi buğday rekoltesini de olumsuz etkilemiş ve uzun yıllardan sonra Türkiye, tüketim ihtiyacı için buğday ithal etmek durumunda kalmıştır.

Buğday, bugüne kadar yüksek gümrüklerle korumak zorunda olduğumuz, dolayısıyla dünya fiyatlarının iç piyasaya çok fazla yansımadağı bir sektördü. Artık dünyada tarımsal ürünler, en önemli yatırım araçları arasında sayılmaktadır. Öyle görünüyor ki özellikle Asya ülkelerinde tüketim alışkanlıklarının değişmesi ve biyoyakıtların yarattığı talep artışı, önümüzdeki yıllarda tarımsal ürünlerin dünya pazarlarında oldukça etkili olacağını göstermektedir.

KAYNAKÇA

- 1 Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı verileri
- 2 TÜİK, Tarım İstatistikleri Özeti 2005
- 3 TÜİK, Tarımsal Yapı ve Üretim 2005
- 4 TÜİK verileri
- 5 DPT Ekonomik ve Sosyal Sektörlerdeki Gelişmeler (2001–2005)
- 6 FAO, Food Outlook, Ocak–Şubat 2005
- 7 International Grains Council Grain Market Report (IGC) 339–340
- 8 KÜN, Ekrem 1988, Serin İklim Tahılları, Ank.Ünv.Zir.Fak. Yayınları No:1032
- 9 KÜN Ekrem 1997 Tahıllar II. Ank.Ünv.Zir.Fak. Yayınları No:2
- 10 TKB, Avrupa Birliğine Giden Yolda Türk Tarımı, Mart 2000, Yayın No:2
- 11 TKB, Türkiye Tarımsal Pazarlama Politikaları, Mayıs 2000, Yayın No:4
- 12 TKB, Birinci Tarım Şurası Sonuç Raporu, 25–27 Kasım 1997
- 13 TKB, Türkiye’de Tarımsal Destekleme Politikaları, Mayıs 2000, Yayın No:5
- 14 TMMOB, Ziraat Mühendisleri Odası, 2. Teknik Kongre
- 15 TMMOB, Ziraat Mühendisleri Odası, AB Genişleme Sürecinde Türkiye,
- 16 TMMOB, Ziraat Mühendisleri Odası, 2003 Tarım Haftası Sempozyum Notları
- 17 TMO Alım ve Muhafaza İşleri İzahnamesi
- 18 TMO verileri
- 19 USDA Fas Grain World Market And Trade
- 20 USDA Foreign Agricultural Ser. Grain, GRAINS WORLD MARKETS AND TRADE 2005
- 21 FAPRI 2006 Agricultural Outlook
- 22 Yiğit, UĞUR 1996, Avrupa Topluluğu Ortak Tarım Politikaları, TZOB
- 23 www.acior.gov.an.
- 24 www.fao.org
- 25 www.fas.usda.gov.tr
- 26 www.iovasu.edu
- 27 TMO 2004 Yılı Hububat Raporu,
- 28 TMO 2005 Yılı Hububat Raporu,
- 29 TMO 2006 Yılı Hububat Raporu.